

Kasvun paikka Kaupunkistrategian 2021–2025 arviointi

Helsinki

Sisällys

I. Pormestarin esipuhe.....	3
II. Yhteenvedo strategian toteutumisesta	7
III. Strategian painopisteiden arviointi	14
1. Maailman paras ja yhdenvertaisin paikka oppia	15
2. Kunnianhimoista ilmastovastuuta ja luonnonsuojelua	22
3. Taide ja kulttuuri ovat hyvän elämän mahdollistaja.....	26
4. Yhdenvertainen ja kansainvälinen Helsinki	32
5. Helsingin kaupunginosien omaleimaisuutta ja turvallisuutta vaalitaan	36
6. Toimiva ja kaunis kaupunki	42
7. Älykkäät liikenneratkaisut ovat sujuvan arjen perusta ...	46
8. Helsinkiäisten hyvinvointi ja terveys paranevat.....	50
9. Vastuullinen talous kestävän kasvun perustana.....	61
10. Henkilöstölle vetovoimainen Helsinki	66
11. Älykästä Helsinkiä johdetaan tiedolla ja digitalisaatiota hyödyntäen	74
12. Helsinki on houkutteleva osaajille ja yrityksille	79
13. Kansallista edunvalvontaa ja kansainvälistä yhteistyötä	86
IV. Arvioinnin toteuttaminen	91

Julkaisija

Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia

Helsingin kaupungin keskushallinnon
julkaisuja 2025:9

ISBN 978-952-386-561-7 (pdf)

ISSN-L 2242-4504

ISSN 2323-8135 (verkkajulkaisu)

I

Pormestarin esipuhe

Helsinki on viimeisen neljän vuoden aikana ollut kasvun paikka. Kaupunki on kasvanut ja sitä on kehitetty. Olemme uskoneet siihen, että helsinkiläisten tulevaisuus on hyvä, kun se perustuu kestäväälle kasvulle.

Kaupunkien vahvuus on siinä, että ne tuovat yhteen ihmisiä. Kaupungit synnyttävät nyt ja tulevaisuudessa ainutlaatuisia mahdollisuuksia, hyvinvointia, toimeentuloa ja vaurautta. Vaikka digitalisaatio kehittyy jatkuvasti, on fyysinen läheisyys yhä välttämätöntä tuottavuuden, yhteisöllisyyden ja luovuuden synnylle.

Strategiaa kirjoitettaessa ei ollut mahdollista ennakoida sitä, miten suuria muutoksia ja haasteita niin Helsinki kuin ympäröivä maailma tulisi strategiakauden aikana kohtaamaan. Kauteen on mahtunut koronasta palautuminen, sosiaali-, terveys- ja pelastuspalveluiden uudistuksen toimeenpano sekä Venäjän laajentunutta hyökkäyssotaa paenneiden ukrainalaisten auttaminen ja asuttaminen.

Toimintaympäristön muutoksista ja kaikista haasteista huolimatta Helsingissä on toteutettu kaupunkistrategiaa hyvin.

Helsingin väestömäärä on kasvanut ja strategiakauden alkuun verrattuna kaupungissamme on nyt 27 000 uutta helsinkiläistä. Korkea väestönkasvu kertoo siitä, että Helsinki nähdään houkuttelevana kaupunkina niin Suomessa kuin laajemminkin.

Kasvun oikeutus syntyy siitä, että se koituu kaikkien helsinkiläisten, nykyisten ja tulevien, hyväksi. Kaupungin on tuotava palveluita ja liikenneyhteyksiä erityisesti sinne, missä väestömäärät kasvavat. Moni merkittävä Helsingin elinvoimaa ja kestäväää kasvua tuke-

va hanke onkin tällä kaudella edennyt, esimerkkeinä Kruunusillat, Arkkitehtuuri- ja designmuseo, Kalasataman-Pasilan raitiotie ja Malmin lentokentän alueen esirakentaminen sekä Helsingin telakan lupaava uusi omistusjärjestely.

Strategiakauden aikana ydinkeskustan houkuttelevuuden ja koronan jäljiltä laskeneisiin kävijämääriin on pyritty löytämään ratkaisuja. Aukkaiden, yritysten ja ihmisten tuominen keskustaan edellyttää tulevaisuuden päätöksentekijöiltä viisautta.

Jotta kasvu voi olla kestävä, on myös taloudesta täytynyt pitää hyvää huolta. Helsingissä on onnistuttu tekemään rakenteellisia uudistuksia, jotka ovat tehostaneet kaupungin rahankäyttöä ja palvelutuotantoa. Rakenteellisten uudistusten lisäksi jokaisella toimialalla on toimeenpantu tuottavuusohjelmia.

Tuottavuuden parantaminen sekä rakenteelliset uudistukset, kuten tappiollisen Palmian myynti, HKL:n yhtiöittäminen, työterveyspalveluiden laatua parantanut ulkoistus tai Hitaksen lakkauttaminen näkyvät jokaiselle kaupunkilaiselle paitsi palveluiden parantumisena, myös siinä, että kaupungin velka on pienentynyt samalla kun peruspalveluihin on voitu kohdistaa lisää rahaa.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuspalveluiden uudistus saatiin Helsingissä toteutettua hyvin. Helsinki eriytti onnistuneesti sosiaali-, terveys- ja pelastuspalveluiden talou-

den kunta-Helsingin taloudesta, mutta kaupunki säilyi toiminnallisesti yhtenä organisaationa, jossa työskennellään yhteisten tavoitteiden hyväksi.

Olemme edistäneet tavoitettamme olla maailman paras ja yhdenvertaisin paikka oppia panostamalla erityisesti lapsiin ja nuoriin. Strategiakaudella kasvatuksen ja koulutuksen rahoitus on lisääntynyt yhteensä 365 miljoonalla eurolla ja olemme kasvattaneet tarveperustaisesti jaettavaa rahoitusta kauden aikana 16 miljoonaan euroon.

Helsingin asuinalueiden sosioekonominen eriytyminen on jatkunut kaupungin toimista huolimatta valtuustokauden aikana. Segregaatiokehityksen pysäyttämisen puolesta on työskennelty tällä kaudella merkittävästi ja kaupunki on muokannut perustoimintaansa segregatiota ehkäisevään suuntaan. Tällä strategiakaudella erityisen huomion ovat saaneet neljä kaupunkiuudistusaluetta, joille on kehitetty infrastruktuuria, parannettu palveluita ja mahdollistettu täydennysrakentamista.

Segregaation ehkäisy on luonteeltaan pitkäaikaista työtä, eikä se tarjoa pikavoittoja. Tarveperustaisen rahoituksen jatkokehitys ja uudelleen suuntaus, investointien toteuttaminen ja kaupunkiturvallisuuden parantaminen eivät tapahdu hetkessä. Kaupungin segregaatioon vastaista työtä täytyy jatkaa koko kaupungin yhteisenä ponnisteluina. Segregaation vastainen työ on vasta alussa.

Yksi strategian onnistumisista on Helsingin määrätietoinen ilmastotyö. Kaupungin suorat ilmastopäästöt ovat laskeneet merkittävästi tällä kaudella sen jälkeen, kun kivihiilen polttaminen on lopetettu Hanasaaren ja Salmisaaren voimaloissa. Kaupunki on ottanut askelia myös ilmastomuutokseen sopeutumisessa ja varautumisessa. Kaupungin sopeutumistoimien riittävyys vaatii kuitenkin kaupunkiyhteisiä ponnisteluja myös tulevaisuudessa.

Strategiakaudella erityisen ikäviä haasteita kaupungille ovat olleet palkanmaksukriisi sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla tapahtunut tietomurto. Palkanmaksun osalta tilanne on saatu vakautettua ja palkanmaksun ongelmista syntyneen notkahduksen jälkeen henkilöstökokemus ja suosittelu ovat onneksi kehittyneet jälleen myönteiseen suuntaan.

Helsingin edunvalvonta on kehittynyt strategiakauden aikana parempaan suuntaan. Erityisesti allianssin, eli kuuden suurimman kaupungin ja valtakunnan hallituksen välinen yhteistyöelin on osoittautunut toimivaksi keinoksi edistää kaupungin tavoitteita valtakunnan tasolla. Koska Helsingin veropohjaa on siirretty valtiolle sote-uudistuksessa, on edunvalvonnan merkitys tulevaisuudessa yhä kasvava ja tarvitsee aktiivisuutta erityisesti valtion suuntaan.

Kokonaisuutena arvioiden Helsingin strategia Kasvun paikka on osoittautunut aikaan sopivaksi. Neljän vuoden aikana kaupunki ei ole tullut valmiiksi, mutta Helsinki on kasvanut ja kehittynyt parempaan suuntaan.

Helsingin hyvät askeleet eivät ole tapahtuneet itsensä ja on syytä antaa kiitosta: Helsingin perinteikäs laaja ja poliittiset jakolinjat ylittävä sitoutuminen yhteisiin tavoitteisiin on mahdollistanut rohkeidenkin päätösten tekemisen. Kahden viimeisen vuoden budjettineuvotteluiden lopputuloksen takana ovat olleet kaikki kaupunginhallitusryhmät. Kaupungin henkilöstö on taidokkaasti ja tarmokkaasti edistänyt strategian tavoitteita.

Kasvun paikka -strategian taustalla oleva perusajatus on yhä totta: globaali talous suosii kasvavia ja monipuolisia kaupunkeja. Sellaiseksi Helsingin tulee pyrkiä jatkossakin.

Juhana Vartiainen
pormestari

Yhteenveto strategian toteutumisesta

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 13.10.2021 Helsingin kaupunkistrategian 2021–2025. Samalla kaupunginvaltuusto päätti, että strategian toteuttamista arvioidaan ja seurataan osana vuosittaista talouden ja toiminnan seurantaan, jatkuvasti päivittyvällä ja kaupunkilaisille läpinäkyvällä strategisten mittareiden seurannalla sekä kaupunginvaltuuston arviointikeskusteluin valtuustokauden puolivälissä ja lopussa. Yhteenvetoraportin luonnos valmisteltiin kaupunginvaltuuston seminaariin 6.–7.2.2025 arviointikeskustelua varten. Tämä yhteenvetoraportti on täydennetty valtuustoseminaarin arviointikeskustelun pohjalta.

Raportissa on hyödynnetty strategian seuranta-aineistoja. Strategian seuranta ja mittarit löytyvät Helsingin kaupungin verkkosivuilta.

Onnistumisia toimenpiteissä ja tavoitteissa

Valtuustokauden aikana kaupunki on toteuttanut runsaasti strategian mukaisia toimenpiteitä, jotka ovat vieneet kaupungin kehitystä strategian tavoitteiden suuntaan. Merkittäviä toteutettuja kokonaisuuksia ovat hyvinvoinnin parantamiseksi ja hyvinvointierojen kaaventamiseksi laaja-alainen eri palvelujen kehitys sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen (Sotepe), kasvatuksen ja koulutuksen (Kasko) sekä kulttuurin ja vapaa-ajan (Kuva) palveluissa. Panostuksia on tehty muun muassa tunne- ja vuorovaikutustaitoihin, harrastamiseen ja lukutaitoon. Segregaation ehkäisyyn on panostettu myös organisaatorajat leikkaavilla tavoitteilla ja toimilla kaupungin eri palveluissa sekä alueellisesti erityisesti kaupunkiuudistusalueilla. Osallisuuden toimintamallien kehittäminen on jatkunut koko kauden.

Kaupungin kasvua ja kaupunkirakenteen tiivistymistä ja kehittämistä on edistänyt muun muassa isojen infra-hankkeiden valmistuminen; raidejokeri, raitiolinja 13 ja Kaisa-tunneli sekä Kruunusiltaojen rakentamisen eteneminen. Arkkitehtuuri- ja Designmuseohanketta ja aluerakentamiskohteita, kuten Malmin kentän alueen kehitystä on toteutettu. Helsingin kaupunki on edistänyt taloudellista toimeliaisuutta tukemalla uusien yritysten perustamista Helsingissä, vauhdittamalla innovaatiovetoisten startup-yritysten kasvua, edistämällä työ-, opiskelu- ja yrittäjyysperusteista maahanmuuttoa sekä edistämällä Helsinkiin suuntautuvaa matkailua.

Ilmastonmuutoksen ja luonnon monimuotoisuuden osalta on onnistuttu suorien ilmastopäästöjen vähentämisessä ja luonnonsuojelualueiden lisäämisessä. Kivihiilen polttaminen lopetettiin Hanasaaren voimalassa vuonna 2024. Helsingin suorat kasvihuonekaasut ovat vähentyneet 17 prosenttia vuosina 2021–2023 ja 17 uutta luonnonsuojelualueita perustettiin vuoden 2024 loppuun mennessä.

Kaupunkiorganisaation toiminnassa koronan hoidossa ja palautumisessa onnistuttiin hyvin. Henkilöstön saatavuuden parantamisessa on toteutettu kaupungin toimivallassa olevia toimenpiteitä, kuten palkkakehitysohjelmia, henkilöstöetujen uudistamista ja johtamistyön parantamista. Vahva talous on Helsingin menestystekijä. Käyttömenojen kasvun vastuuperiaate toteutui 2022 ja 2023. Helsingin kunnallisveroprosentti on pysynyt matalalla tasolla. Talouden osalta on edistetty palvelujen yksikkökustannusten hallintaan tähtääviä toimia sekä toteutettu tuottavuustoimenpiteitä kaikilla toimialoilla, liikelaitoksissa sekä kansliassa.

Haasteita tavoitteiden saavuttamisessa ja vaikuttavuudessa

Erot hyvinvoinnissa ja terveydessä väestöryhmien ja alueiden välillä ovat jatkaneet lisääntymistään, mikä näkyy muun muassa lasten ja nuorten fyysisen toimintakyvyn selkeinä alueellisina eroina ja myös alueelliset erot osallistumisessa varhaiskasvatukseen ovat kasvaneet strategiakaudella. Asuntorakentaminen on edennyt valtuustokauden aikana, mutta kauden jälkipuoliskon taloudellisen toimintaympäristön muutos on vaikeuttanut tilannetta ja aiemmat asuntotuotantotavoitteet eivät sellaisenaan toteudu. Kohtuuhintaisen asumisen turvaaminen on edelleen haastavaa. Lasten ja nuorten mielen hyvinvointi – erityisesti tytöillä – sekä liikkumattomuus ovat suuria hyvinvoinnin haasteita, jotka liittyvät laajempaan yhteiskunnan, elintapojen ja kulttuurin muutokseen. Taloudellisen tilanteen vuoksi työttömyys ja pitkäaikaistyöttömyys ovat kasvussa. Hyvinvointiin ja kaupunginosien tilanteeseen liittyen ongelmana on turvallisuuden tunteen heikkeneminen ja väkivallan lisääntyminen.

Keskustan houkuttelevuuden ja kävijämäärien lasku vaatii vaikuttavampia ja eri näkökulmat riittävästi huomioivia konkreettisia toimia.

Strategiakauden taloudellisten tavoitteiden saavuttaminen on vielä mahdollista, mutta talouden kestävyyttä haastavat suuret investoinnit samalla kun hyvinvointi-alueuudistuksen jäljiltä veropohja on pienentynyt. Lisäksi laajat korjaustarpeet infrassa (esim. metro, vie-

märiverkosto) aiheuttavat kustannuspaineita tuleville vuosille. Työvoimapalvelujen järjestämisvastuun siirtyminen kunnille sisältää haltuunottoon liittyviä epävarmuuksia sekä aiheuttaa taloudellisia riskejä tuleville vuosille.

Henkilöstön saatavuuden haasteet ovat jatkuneet strategiakauden aikana. Suurimmat työvoimavajeet ovat kohdentuneet varhaiskasvatukseen sekä sosiaali- ja terveydenhuoltoon. Strategiakauden alkupuolella koronapandemia lisäsi muun muassa hoitohenkilöstön tarvetta.

Strategiakauden päästövähennystavoitteiden positiivisesta kehityksestä huolimatta erityisesti liikenteen päästöt eivät ole pienenemässä tavoitetason edellyttämällä uralla ja kulutusperäiset päästöt ovat korkeat. Nettonollatavoitteisiin pääsemiseksi pitäisi luonnollisten ja teknologisten hiilinielujen määrää kasvattaa ja päästöjä vähentää edelleen merkittävästi. Myös ilmastomuutoksen aiheuttamiin vaikutuksiin varautuminen ei ole riittävää. Kestävien kulkumuotojen osuus ei ole kasvanut strategiakauden aikana.

Kaupunkiorganisaation johtaminen

Kaupunkiyhteisessä toiminnan johtamisessa on edistytty. Yhteistyön ja yhteisen johtamisen positiivista kehitystä on tapahtunut strategian kärkiteemojen ympärillä erityisesti segregaatian ehkäisemisen toimenpiteissä, henkilöstön saatavuudessa, alueellisessa yhteistyössä ja tiedolla johtamisessa erityisesti kau-

punktiuudistusalueilla ja tarveperustaisen kohdentamisen kehityksessä. Toimialojen strateginen johtaminen on vahvistunut, esimerkiksi Sotepen palvelustrategian ja Koulutus 2030 strategisten tavoitteiden myötä. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus tuli voimaan vuoden 2023 alusta, jossa valtio määrittelee strategiset nelivuotistavoitteet, jotka huomioidaan Sotepen palvelustrategiassa sekä pelastustoimen palvelutasopäätöksessä. Kaupunkitason ylimmän johdon foorumit toimivat yhteisen strategian toimeenpanon tukena.

Osana strategian päätösarvioinnin kokonaisuutta toteutettiin myös neljän strategisen ohjelmaryhmän

(Henkilöstön saatavuus, Segregaatio, Viihtyisä kaupunki ja Kunnianhimoinen ilmastovastuu) itsearviointi ryhmässä toteutettujen arviointikeskustelujen ja sähköisen jäsenille toteutetun taustakyselyn avulla. Ohjelmaryhmämallin lähestymistavan koettiin edistäneen yhteistyötä. Arvioinnissa nousi esiin, että tiedon kulussa on parannettavaa ja päätöksentekorakenteet ja ohjelmaryhmien roolit näissä rakenteissa tulisi olla selvästi kuvattuja ja kaikkien tiedossa. Sama koskee käsiteltävien asioiden yhteyksiä kaupungin muihin ohjelmiin ja talouden ja toiminnan suunnitteluun. Käsiteltävien asioiden yhteys kaupungin päätöksentekoon tulee kuvata selkeästi.

Valtuustokauden arvioinnin perusteella suosituksia seuraavalle valtuustokaudelle

Hyvinvointi ja palvelut

- Lasten ja nuorten kokonaishyvinvoinnin vahvistaminen. Esimerkiksi liikkuminen, aivoterveys ja vertaissuhteet.
- Mielen hyvinvointia tukevien toimenpiteiden jatkaminen ja vahvistaminen.
- Palvelujen yhdenvertaisuuden turvaaminen ja monikielisyyden edistäminen.
- Tarveperustaisen toiminnan ja talouden suunnittelun kehittäminen ja vaikuttavuuden arviointi.
- Kaupunkiyhteisen työllisyystavoitteen asettaminen, ratkaisemaan erityisesti rakenteellisen työttömyyden haasteita.
- Lukemisen edistäminen: lukutaitoa ja lukemista vahvistavien toimenpiteiden jatkaminen.
- Lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja oppimiskyvyyden vahvistaminen liikkumisen edistämisen kautta.
- Matalan kynnyksen päiväkeskusten (Symppisten) lisääminen päihde- ja mielenterveysongelmista kärsiville.
- Digitaalisten palvelujen ja yhteydenottokanavien kehittäminen asiakastarve ja -kokemus edellä.
- Ikääntyneiden liikkumisen ja liikkeelle lähtemisen edistäminen.

Segregaatio

- Segregaation ehkäisyn ja tarveperustaisen rahoituksen arvioiminen ja laajentaminen sekä investointien kohdentaminen muun muassa kaupunkiuudistusalueille.
- Kaupunkiturvallisuus ja turvallisuuskokemuksen parantaminen. Lasten ja nuorten rikoksilla oirehtimisen ehkäisy moniammatillisella yhteistyöllä esimerkiksi poliisin kanssa.
- Kaupunkiuudistusalueille tulisi löytää ketterämmin väliaikaista toimintaa ennen uudistavan rakentamisen aloittamista. Lisätä toimia muuallakin kuin kaupunkiuudistusalueilla.

Ilmastomuutos

- Sään ääri-ilmiöihin varautumisen kehittäminen suunnitelmallisesti sekä tarvittavan varautumisen tason määrittely ja kustannusvaikutusten analysointi.
- Viherrakenteen monipuolistaminen ja kehittäminen, jolla vaalitaan ja turvataan monimuotoisuutta ja ilmastomuutokseen sopeutumista myös rakennetussa ympäristössä.
- Uusien liikenteen päästövähennystoimenpiteiden edistäminen.
- Kestäviin kulkumuotoihin panostaminen, joukkoliikenteen, pyöräilyn ja kävelyn edistäminen sekä autokannan sähköistymisen tukeminen.

Kaupungin kasvu ja elinvoima

- Kaupungin kohtuuhintaisen asumisen kokonaisuuden tarkastelu ja kohtuuhintaisen asumisen pitkän aikavälin kestävyysvarmistaminen.
- Kaupungin maankäytön ohjaaminen yleiskaavan mukaisesti raideliikenteeseen pohjautuvana verkostokaupunkina.
- Liikenteen kehittämisen pidemmän tähtäimen yhteisen näkemyksen luominen.
- Kaupungin kasvun nopeutumisen ja luontoarvojen turvaamisen yhdistäminen.
- Huolehditaan Helsingin veto- ja pitovoimasta yritysten sijaintipaikkana kehittämällä kaupungin päätöksenteon, toiminnan ja palveluiden yritysmyönteisyyttä.
- Maankäytön ja elinkeinopolitiikan parempi yhteensovittaminen.
- Ydinkeskustassa elinvoimaa ja tapahtumallisuutta lisäävien toimenpiteiden edistäminen ja tiiviin vuoropuhelun jatkaminen ydinkeskustan elinvoimaisuudesta elinkeinoelämän kanssa.

- Tuetaan yritysten kasvumahdollisuuksia panostamalla työperusteisen maahanmuuton edistämiseen.
- Panostetaan matkailuelinkeinojen kehittämiseen ja matkailumarkkinointiin. Lisääntyvä matkailukysyntä tukee monipuolisesti helsinkiläisiä elinkeinoja ja Helsingin ydinkeskustan elinvoimaisuutta.
- Helsingin kansainvälinen tunnettuus on tärkeää globaalissa kilpailussa pärjäämisen kannalta ja vaatii pitkäjänteistä panostamista.
- Kaupungin tapahtumallisuuden vahvistaminen.
- Panostetaan luovien alojen toimintaedellytyksiin ja liiketoimintaosaamiseen sekä luodaan vakiintuneet toimintamallit tilojen väliaikaiskäyttöön taiteen ja kulttuurin toimijoille.
- Tavoitellaan selvää kasvua yrityssektorin työpaikkamäärässä. Kehitetään yrittäjyyttä edistäviä palveluita ja panostetaan yhdessä kumppaneiden kanssa vahvaan startup-ekosysteemiin, tavoitteena vauhdittaa innovaatiovetoisten startup-yritysten syntyä.

Talous

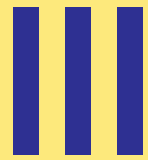
- Tuottavuustoimenpiteiden jatkaminen sekä tuottavuustoimien toteutumisen turvaaminen käytännön tasolla yksikkökustannusten nousun hillitsemiseksi. Tuottavuustoimenpiteiden kytkeminen vastuuperiaatteeseen.
- Jatkossa investointipäätöksiä tehtäessä tulisi nykyistä paremmin varmistaa investointien parempi kannattavuus, oikea ajoitus sekä huomioida niiden vaikutukset käyttötalouteen.
- Erityistä huomiota kansallisessa edunvalvonnassa on jatkossakin kiinnitettävä kuntien rahoitukseen liittyvään edunvalvontaan (mm. sotepe:n rahoitusmallin uudistaminen, työ- ja elinkeinouudistuksen (TE2025) rahoitusmalli, kuntien valtionosuusuudistus).

Henkilöstö

- Työntekijäkokemuksen jatkuva parantaminen.
- Aktiiviset toimenpiteet henkilöstön saatavuuden ja riittävyyden edistämiseksi.
- Palkkakehitysohjelman jatkaminen erityisesti työvoimapula-aloilla ja henkilöstöeduista huolehtiminen.

Kaupunkiorganisaation johtaminen

- Alueellisen johtamisen vahvistaminen ja alueellisen työn kehittäminen kaupunkiyhteisen tietopohjan perusteella.
- Investointien ja niiden vaikutusten arvioinnin kehittäminen.
- Kaupungin ICT-johtamisen kokonaisuu-
distuksen jatkaminen huomioiden kehittä-
mistarpeiden hallinnan, kehittämisen- ja
arkkitehtuurin ohjaavat periaatteet sekä
ICT-kustannushallinta.
- Palveluverkkotyössä merkittävä yhteis-
työn lisääminen kaupungin palveluverkon
tuottavuuden varmistamiseksi pitkällä ai-
kavälillä yli valtuustokausien.
- Kaupungin kriittisten toimintojen ja palve-
luiden jatkuvuudenhallinnan sekä väes-
tönsuojelun ja varautumisen kehittäminen
suunnitelman mukaan.

Strategian painopisteiden arviointi

1.

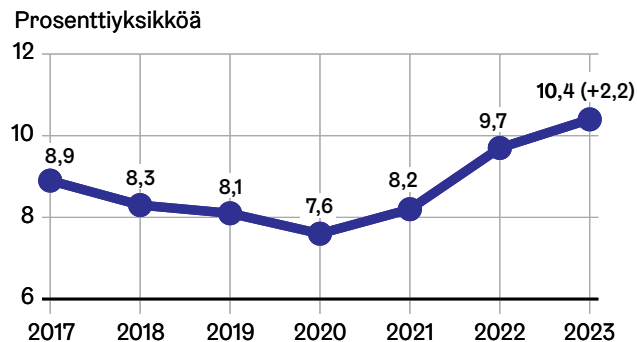
Maailman paras
ja yhdenvertaisin
paikka oppia

Keskeisiä painopisteen tavoitteita ovat turvallisen ja yhdenvertaisen oppimispolun tukeminen, monipuoliset oppimismahdollisuudet ja -paikat, vieraskielisten huomioiminen ja ennakoiva tila- ja palvelusuunnittelu.

Laadukas varhaiskasvatus, koulutus ja opetus ovat toimivan Helsingin ja hyvän elämän perusta. Varhaiskasvatuksen osallistumisaste on saatu nousujohteiseksi ja varhaiskasvatushaku on digitalisoitu. Huoltaja voi hakea lapselleen Helsingin kaupungin järjestämää varhaiskasvatusta ja esiopetusta sähköisessä asiointipalvelussa. Perheitä on tuettu korottamalla yksityisen hoidon kuntalisää. Kuntalisää maksetaan yksityisessä varhaiskasvatuksessa olevan lapsen päiväkotihoidon ja yli 3-vuotiaan lapsen perhepäivähoidon sekä esiopetusta täydentävän varhaiskasvatuksen osalta.

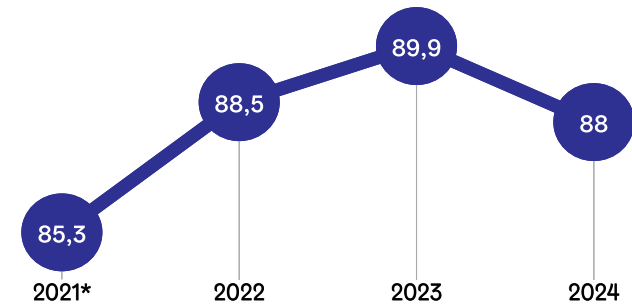
Kuvio 2. Alueiden väliset varhaiskasvatuksen osallistumisasteen erot, 3–6-vuotiaat

Lähde: Helsingin kaupunki, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala sekä Kela

Alueiden väliset varhaiskasvatuksen osallistumisasteiden erot ovat kasvaneet viime vuosina 3–6-vuotiailla helsinkiläislapsilla. Vuodesta 2020 erot kasvoivat 2,8 prosenttiyksikköä vuoteen 2023.

Kuvio 1. Perusopetuksen oman oppilaaksiottoalueen koulun valinneet 1. luokan oppilaat (%)

*Vuonna 2021 laskennassa ovat mukana vain kaupungin koulut, vuodesta 2022 eteenpäin myös yksityiset ja valtion koulut. Lähde: Helsingin kaupunki, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

Vuonna 2021 85 % perusopetuksen 1.luokan oppilaista valitsi oman oppilaaksiottoalueen koulun (lähikoulu), vuonna 2024 osuus oli kasvanut 88 prosenttiin.

Helsingin tavoitteena on vahvistaa lähikoulujen vetovoimaa ja varmistaa, että kaikki koulut ovat hyviä kouluja. Lähikoulunsa valinneiden 1. luokkalaisten määrä on pysynyt hyvänä. Tällä hetkellä 88 prosenttia perusopetuksen 1. luokan oppilaista valitsee oman oppilaaksiottoalueensa koulun. Lisäksi vuonna 2024 noin 98 prosenttia tulevien eskarilaisten huoltajista hyväksyi omalta esiopetuksen oppilaaksiottoalueelta osoitetun esiopetuspaikan. Esiopetuspaikan osoittamisessa on huomioitu lapsen tuleva lähikoulu eli samaan eskariin sijoittuvat lapset jatkavat samaan kouluun.

Oppivelvollisuus on laajentunut toiselle asteelle ja op-
pisopimuskoulutuksen määrää on pystytty kasvatta-
maan. Ristiinopiskelun polku on saatu kehitettyä toisel-
la asteella. Ristiinopiskelu tarkoittaa, että opiskelija voi
valita opintoja kaupungin lukioiden, Stadin AO:n ja Hel-
singin työväenopiston ja Arbiksen opintotarjonnasta ja
saada opinnot hyväksiluettua omaan tutkintoonsa.

Tarveperusteisen rahoituksen uudistetut laskenta-
mallit on otettu käyttöön suomen- ja ruotsinkielisessä
perusopetuksessa sekä varhaiskasvatuksessa. Tar-
veperusteista rahoituksella tasataan alueiden välis-
tä eriarvoisuutta kohdentamalla enemmän rahaa niil-
le yksiköille, joilla on enemmän sosiaalisia haasteita.
Strategiakauden alussa vuonna 2021 rahoitus oli 6,3
miljoonaa euroa. Vuonna 2025 rahoitus on 16,3 miljo-
naan euroa. Tarveperusteista rahoitusta on kohden-
nettu henkilöstön lisäämiseen esim. samanaikaisopet-
tajuuteen, S2-opetukseen ja jakotunteihin sekä mm.
monikielisiin ohjaajiin ja kouluvalmentajiin. Lisäksi per-
sonal trainer -liikunnanohjausta sekä liikuntacoach-toi-
mintaan on kohdennettu tarveperusteisille kouluille ja
oppilaitoksille.

Helsinki haluaa tukea vieraskielisten lasten ja nuorten
opintopolkua. Varhaiskasvatuksen vieraskielisten osal-
listumisaste on saatu nousuun. Vuonna 2023 vieraskie-
listen 1–6-vuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen osallis-
tumisaste oli 77,5 prosenttia. Perusopetuksessa taas
englanninkielisen opetuksen jatkuva haku on otettu
käyttöön strategiakauden aikana.

Helsingin vetovoiman parantamiseksi käynnistetyssä
Pohjoismaisessa yhtenäiskoulussa (Nordiska skolan)

ensimmäiset oppilaat aloittivat koulun 1.8.2024. Tämän
lisäksi monikielisten perheiden palveluohjausta on te-
hostettu yhdessä monikielisten ohjaajien ja Tervetu-
loa perheet -hankkeen ja Neuvotaan-verkoston kanssa.
Vieraskielisten opiskelijoiden osuus on noussut myös
Työväenopiston ja Arbiksen palveluissa.

Lukiokoulutuksessa Helsingin kielilukion kaksikielisen
suomi-englanti-opetuksen aloituspaikkoja on lisätty
30:sta 61:een ja Ressun IB-linjan kokonaisopiskelija-
määrää on kasvatettu 300 opiskelijaan. Opiskelijavalin-
taa on myös sujuvoitettu ja hakuvaiheita vähennetty.

Suomen harrastamisen malli on saatu vakiinnutettua:
harrastusmahdollisuuksia on kaikissa kaupungin 102
koulussa ja niiden 121 toimipisteessä sekä 29 yksityi-
sessä ja sopimuskoulussa. Kouluissa on lisäksi lisätty
sekä lasten ja nuorten koulupäivään kiinnittyvää liikun-
tapalvelua että koulu- ja oppilaitosnuorisotyötä. Lii-
kuntacoach-toimintaa on lähes kaikissa toisen asteen
oppilaitoksissa.

Kirjastojen ja koulujen välistä yhteistyötä on kehitetty:
nyt kirjasto tavoittaa kattavasti 1., 3., 5. ja 7. luokan op-
pilaat. Kirjaston ja toisen asteen yhteistyö on myös aloi-
tettu. Lisäksi Kulttuuri ja vapaa-ajan toimialan ja sen
kumppaneiden kouluille suuntaamat sisällöt on koot-
tu yhteen paikkaan kultus.fi -sivustolle. Kaupunkiyh-
teistä tietopohjaa on myös vahvistettu Kaikkien koulu
-hankkeella.

Painopisteen tavoitteiden onnistumisessa edellytykse-
nä ovat toimivat ja terveelliset tilat sekä palvelutarvetta
paremmin ennakoiva tila- ja palveluverkkosuunnittelu.

Palvelutarvetta ennakoivaa palveluverkkosuunnittelua on tehty yhdessä toimialojen tilapalveluiden kanssa. Lisäksi palveluverkkosuunnittelun taloudelliset periaatteet on kirjattu talousarvio-ohjeistuksiin.

Strategiakauden aikana koulujen ja päiväkotitilojen sisäilmaongelmiin liittyvät yhteydenotot ovat vähentyneet merkittävästi. Lisäksi aluerakentamisprojekteissa on pystytty edistämään palvelurakentamista niin, että se tehtäisiin mahdollisimman yhtäaikaaisesti asuntorakentamisen kanssa.

Tiloja on saatu uudistettua ja korjattua. Yhteensä uusia ja peruskorjattuja tiloja valmistui strategiakaudella lähes 20 000 koululaiselle ja lähes 4 000 päiväkotilaiselle. Uusia päiväkoteja valmistui esimerkiksi Verkko-saareen, Kumpulaan sekä Puotilaan ja kouluja valmistui Puotilaan sekä Lauttasaareen. Kouluille on lisäksi rakenteilla uusia korkealuokkaisia tiloja kaupunkiuudistusalueilla, esim. Myllypuroon ja Vuosaareen sekä Malmille (suunnitteilla). Lukioista peruskorjattiin Etu-Töölön ja Mäkelänrinteen lukiot, ja uudisrakennukset valmistuivat Vuosaaren lukiolle, Luonnontiedelukiolle ja Kielilukiolle. Stadin ammattiopistolle valmistui uudet tilat Myllypuroon, ja Roihupellon kampuksen rakennustyöt ovat käynnissä.

Onnistumiset

- Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle laadittiin strategiset tavoitteet Helsingin koulutuksen kehittämiseksi vuoteen 2030. Koulutus 2030, Helsinki oppii – tulevaisuuden taidot valmistui helmikuussa 2024. Koulutus 2030 rakentaa yhteistä näkemystä ja antaa suuntaa tulevaisuuteen. Tavoitteena on vahvistaa helsinkiläisten hyvinvointia ja hyvää oppimista. Keskeistä on rakentaa yhteisöllistä, turvallista ja yhdenvertaista kasvatusta ja koulutusta, josta välittyy oppimisen ilo.
- Varhaiskasvatuksen osallistumisaste noussut: vuonna 2023 1–6-vuotiaiden varhaiskasvatuksen osallistumisaste oli 83,4 %.

Onnistumiset

- Osallistumisaste on noussut 1,2 prosenttiyksikköä verrattuna vuoteen 2022.
- Helsingissä 86 prosenttia lapsista pääsee varhaiskasvatukseen julkisella liikenteellä alle 20 minuutissa. Matka-ajat kodin ja päiväkodin välillä ovat viime vuosina laskeneet tai pysyneet samalla tasolla suurimmalla osalla Helsingin varhaiskasvatusalueista. Matka-ajan keskiarvo koko kaupungissa oli 12 minuuttia vuonna 2024.
  - Varhaiskasvatuspaikan toiveen mukaisesta paikasta saaneiden osuus kasvanut hieman vuonna 2024 (73 %) verrattuna vuoteen 2023 (72 %) ja 2022 (69 %).

Onnistumiset

- Lähikoulunsa valinneiden 1. luokkalaisten määrä on pysynyt hyvänä 2024 (88 %).
- Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla tarveperusteinen rahoituksen (TP) laskentamallit uudistettiin vuonna 2022 perusopetukseen sekä varhaiskasvatukseen aiemmasta aluepohjaisesta tiedosta henkilö pohjaiseen tietoon, jolla saatiin rahoitus kohdentumaan tarkemmin ja luotettavammin.
- Tarveperusteisen rahoituksen uudistetut laskentamallit on otettu käyttöön ja rahoitusta on lisätty vuosittain.
- Aalto-yliopiston tutkimus tarveperusteisen rahoituksen vaikuttavuudesta käynnistyi syksyllä 2024 2. luokkalaisten lukutaidon interventiotutkimuksella, jossa arvioidaan erilaisten toimintamallien vaikuttavuutta oppilaan lukutaidon kehittymiseen. Arviointimittaukset koe- ja verrokiryhmille jatkuvat keväällä 2025.
- Pohjoismaisessa yhtenäiskoulussa (Nordiska skolan) ensimmäiset oppilaat aloittivat 1.8.2024.
- Perusopetuksen iltapäivätoimintaan osallistuneiden lasten määrä on kasvanut, vuonna 2022 osallistui 9 289 lasta ja vuonna 2024 osallistui 10 860 lasta.
- Oppivelvollisuuden laajentaminen toiselle asteelle on mukautunut osaksi perustoimintaa. Oppivelvollisuuden laajentamisen myötä Kas-kossa on perustettu oppivelvollisuuden tuen palveluiden yksikkö.

Onnistumiset

- Erityisen tuen oppijoiden polkuja on saatu vahvistettua yhdessä perusopetuksen kanssa mm. opetuksen kannalta välttämättömien tietojen siirron automaation kehittämisellä. Lisäksi opiskeluhaastavista tiedonsiirtoa sekä alueellista yhteistyötä perusopetuksen ja toisen asteen välillä on kehitetty kumppanuuskoulumallilla.
- Lukiokoulutuksen saatavuutta lisättiin perustamalla Konepajan lukio ja aikuislukio ja ottamalla käyttöön lukioden jatkuva haku.
- Tutkintokoulutukseen valmentavan (TUVa-) koulutuksen toteutus on onnistunut Stadin AO:n ja lukioden yhteistyönä.
- Ammatillisessa koulutuksessa riittävä lähiope-tus on varmistettu oppimisyhteisömallilla, jossa kaikenikäisille ja -taustaisille opiskelijoille räätälöidään henkilökohtainen osaamisen kehittämisen suunnitelma ja riittävä lähiope-tus. Lähiope-tusta kohdennetaan erityisesti oppivelvollisille.
- Ammatillisessa koulutuksessa vastattiin työlisyystavotteisiin lisäämällä nuorten aikuisten (18–29-vuotiaiden) oppisopimuksia. Toteutunut kasvu oli lähes 20 % edelliseen vuoteen nähden sekä vuonna 2022 että 2023.
- Ristiinopiskelun rakenteet on luotu ja otettu käyttöön toisella asteella.
- Oppilaitos- ja työturvallisuus on parantunut toisella asteella vuonna 2024 poliisin kanssa tehdyn yhteistyön sekä aktiivisten jengiytymistä ja rikollisuutta vähentävien toimenpiteiden avulla.

Haasteet

- Alueellinen eriytyminen on haaste, mm. varhaiskasvatuksen osallistumisasteissa on edelleen alueiden välisiä eroja.
- Vieraskielisten osallistumisaste varhaiskasvatukseen on edelleen kotimaankielisiä matalampi. Lisäksi varhaiskasvatuksen poissaoloja on suhteessa enemmän niissä yksiköissä, joissa muunkielisiä lapsia on enemmän verrattuna kotimaankielisiin.
- Vuonna 2024 yksityisessä varhaiskasvatuksessa olevien määrä on ollut edellistä vuotta hieman matalampi.
- Esiopetuksen osallistumisasteen nostaminen. Osallistumisaste nyt 94,7 %.
- Oppimisen monialaisessa tuessa mm. tiedon siirron kehittäminen oppilaan/opiskelijan opinpolulla ja tuen tarpeiden varhainen tunnistaminen vaatii edelleen kehittämistä ja olisi tärkeää tarkastella, miten tekoälyä ja digitalisointia voitaisiin hyödyntää.
- Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukeminen toimialarajat ylittäen ja moniammatillisessa yhteistyössä perheiden, järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa.
- Lasten ja nuorten lukutaito on heikentynyt eikä lukemista mielletä tai tunnusteta harrastukseksi.

Haasteet

- Harrastamisen Suomen mallin resursointi ja harrastusryhmien tarve. Kaupungin rahoituksen merkitys lisääntyy, kun valtionrahoitus pienenee.
- Myönteisen erityiskohtelun vahvistaminen ja kehittäminen: tuen kohdistaminen palvelurakentamisessa ja eriytymisen ehkäisyssä sinne missä sitä tarvitaan.
- Oppivelvollisuuden haasteena on asuinkunnan vastuulla olevien oppivelvollisten polut, johon vaikuttavat opiskelupaikkojen ja tarpeiden kohtaanto, toisen asteen opintoihin kiinnittyminen ja riittävän tuen toteuttaminen. Erityisesti asuinkunnan ohjausta ja käytettävissä olevia resursseja haastavat monen nuoren vakavat mielenterveyden ongelmat, yksin maahan tulleet nuoret sekä tukipalveluiden puute.
- Koulujen iltapäiväkäytön tehostaminen.
- Kaupunkiyhteisessä palveluverkkotyössä on vielä kehitettävää, jotta kaupunkitasoisen kokonaiskuvan luominen on mahdollista, ja tilat perustuisivat ennakoiviin ja joustaviin palveluverkkosuunnitelmiin.
- Sopimuskoulujen tilainvestointien rahoitusmallin kestävyys.

Arvioinnin perusteella tulevalla kaudella huomioitavia asioita

- Helsinki oppii – tulevaisuuden taidot Koulutus 2030 antaa suuntaa seuraavalle kaudelle.
- Lukemisen edistäminen: lukutaitoa ja lukemista vahvistavien toimenpiteiden jatkaminen.
- Ristiinopiskelun kehittämisen jatkaminen.
- Segregaation ja pahoinvoinnin kumuloitumisen ehkäisy. Tarveperusteisen rahoituksen vaikutavuuden arviointi.
- Oppimisen monialaisen tuen kehittäminen ja lakiuudistuksen toimeenpano.
- Ilman opiskelupaikkaa olevien oppivelvollisten opinpolut, joihin vaikuttavat opiskelupaikkojen ja tarpeiden kohtaanto, toisen asteen opintoihin kiinnittyminen ja riittävän tuen toteuttaminen.
- Huoltajayhteistyön ja vanhemmuuden tuen vahvistaminen perusopetuksessa ja toisen asteen koulutuksen aikana.
- Palveluverkkotyö: merkittävä yhteistyön lisääminen kaupungin palveluverkon tuottavuuden varmistamiseksi yli valtuustokausien pitkällä aikavälillä.
- Tilojen avaaminen.
- Harrastamisen tukemisen jatkaminen.

2.

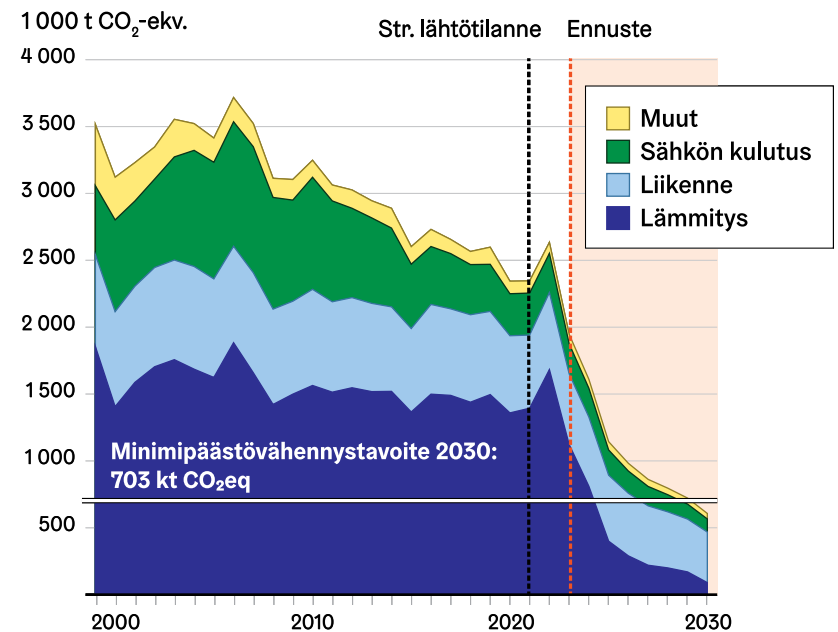
Kunnianhimoista
ilmastovastuuta ja
luonnonsuojelua

Helsingin tavoitteena on hiilineutraalius 2030, nettolla 2040 ja sen jälkeen hiilinegatiivisuus, johon pääseminen vaatii, että alueella syntyvät CO₂-päästöt ovat pienemmät kuin alueen kyky varastoida hiilidioksidia. Ilmastotavoitteet koskevat suoria päästöjä (scope 1 ja 2), mutta toimia kohdistetaan myös epäsuoriin (scope 3) päästöihin, erityisesti rakentamiseen, mihin kaupungilla on erityisen suuri vaikutusvalta. Lisäksi Helsingin ympäristönsuojelun tavoitteissa vuodelle 2040 on asetettu tavoitteeksi myös kaupunkilaisten hiilijalanjäljen pienentäminen. Ilmastomuutoksen hillintätyössä keskitytään erityisesti liikkumiseen, energiaratkaisuihin ja rakentamiseen. Painopistettä on edistetty päivittämällä Hiilineutraali Helsinki-ohjelma ja samalla kohdentamalla ilmastotoimia entistä vaikuttavammin. Myös selvityksiä hiilinegatiivisen kaupungin reunaehdoista, hiilinegatiivisuuden keinoista ja päästöskenaarioista on tehty.

Helsingin suorat kasvihuonekaasut ovat vähentyneet 17 prosenttia vuosina 2021–2023 ja 17 uutta luonnonsuojelualuetta perustettiin vuoden 2024 loppuun mennessä. Asukaskohtaiset päästöt ovat vähentyneet 60 prosenttia vuodesta 1990. Merkittävin syy päästöjen laskulle on kivihiilen polton lopettaminen Hanasaaren voimalassa. Helen Oy julkaisi loppuvuodesta 2023 uuden strategian, jonka ytimessä ovat vihreä siirtymä, jousto ja kannattavuus. Helen Oy:n tavoite on hiilineutraali energiantuotanto vuoteen 2030 mennessä, ja kivihiilen käyttö loppuu myös Salmisaarella keväällä 2025. Uusimman ennusteen mukaan Helsinki saavuttaisi vuoteen 2030 mennessä suorien päästöjen osalta minimipäästövähennystavoitteen eli vähintään 80 prosentin päästövähennyksen vuoden 1990 tasosta, mutta loput 20 prosenttia pitäisi kattaa päästövähennyksillä tai kompen-

soida. Jo vuonna 2025 liikenteen päästöt tulevat olemaan suurin päästösektori. Siirtyminen päästöttömään lauttaliikenteeseen tullaan huomioimaan Helsingin merellisen strategian toimenpideohjelman päivityksen yhteydessä. Suomenlinnan lauttaliikenteen sähköistämisen seuraavalla sopimuskaudella on kirjattu HSL:n yhtymäkokousohjeeseen.

Kuvio 3. Helsingin päästökehitys sektoreittain vuodesta 2000 sekä ennuste 2024–2030

Lähde: HSY

Helsingin suorat kokonaispäästöt olivat 1 947 kt CO₂-ekv. vuonna 2023. Ennusteen mukaan päästöjen pitäisi olla 607 kt CO₂-ekv. vuonna 2030. Liikenteen päästöt nousevat suurimmaksi päästölähteeksi vuodesta 2025 eteenpäin.

Painopisteessä tavoitteena on myös vaalia ja suojella Helsingin luontoa ja turvata kaikille lyhyt matka lähiluontoon. Strategiakaudella on päivitetty Helsingin ympäristönsuojelun tavoitteet 2040 ja ne sisältävät kunnianhimoisia tavoitteita eri ympäristönsuojelun osa-alueisiin, esimerkiksi luonnon kokonaisheikentymättömyyden ja 10 prosentin suojelutavoitteen Helsingin maa- ja meripinta-alasta.

Luonnonsuojelun osalta tavoitteet viiden uuden luonnonsuojelualueen perustamisesta vuosittain on lähes saavutettu ja seitsemäntoista alueen perustamispäätös on tehty vuosina 2021–2024. Vuonna 2020 päivitetty luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimitaohjelma (LUMO-ohjelma) on käynnistynyt useiden toimenpiteiden osalta ja sen tavoitteita voi seurata LUMO-vahti palvelun kautta. Luonnonhoidon periaatteet, kierto- ja jakamistalouden toimenpideohjelma ja ilman-suojelu- ja meluntorjuntasuunnitelma on päivitetty. Itämeri-toimenpideohjelmaa on toteutettu suunnitellusti ja merellisiä palveluita on kehitetty vastuullisesti Helsingin merellisen strategian mukaisesti. Luonnonsuojelualueohjelma on valmisteltu ja se on päätöksentekovaiheessa. Tällä strategiakaudella lähiluonnon ja kaupungin kasvun ristiriita on noussut yhä enemmän esiin, viheralueiden ja -verkoston turvaaminen ja kasvattaminen on tärkeää niin luonnon monimuotoisuuden, ilmastomuutoksen sopeutumisen kuin asukkaiden hyvinvoinnin kannalta.

Onnistumiset

- Helsingin suorat kasvihuonekaasut ovat vähentyneet 17 prosenttia vuosina 2021–2023 ja 17 uutta luonnonsuojelualueetta perustettiin vuoden 2024 loppuun mennessä.
- Kivihiilen polton lopettaminen Hanasaaren voimalaitoksessa keväällä 2023 ja Salmisaaressa keväällä 2025.
- Energiatehokkuuden paraneminen ja uusiutuvan energian käytön lisääntyminen. Rakentamisen hiilijalanjälkihajauksen käyttöönotto.
- Hiilinegatiivisen kaupunkivision selvitys ja nettonollaskenaariot ovat valmistuneet.
- Helsingin ympäristönsuojelun tavoitteet 2040 on hyväksytty ja lisäksi luonnonsuojelualueohjelma on valmistumassa.
- Seitsemäntoista luonnonsuojelualueen perustaminen ja luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimitaohjelman määrätietoinen edistäminen.
- Palvelukeskus Helsingissä hävikin vähentämistoimenpiteitä on edistetty systemaattisesti ja kouluissa hävikin määrää on saatu vähennettyä tavoitteen mukaisesti.
- Vähennetty tekonurmikenttien rakenteissa, hoidossa ja kunnossapidossa aiheutuvaa kuormitusta ympäristölle.
- Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla uuden kaluston hankinta on kohdistunut sähkökäyttöisiin ja aiempaa vähäpäästöisempiin työkoneisiin.

Haasteet

- Liikenteen päästövähennysten kirittäminen, liikenteen päästöjen lasku vaatii lisäisiä toimenpiteitä jo käynnissä olevien toimenpiteiden lisäksi. Raskas liikenne ja vesiliikenne ovat erityisen haastavia päästöjen vähentämisen näkökulmasta. Siirtyminen päästöttömään lauttaliikenteeseen on edennyt suunniteltua hitaammin.
- Helsingin kulutusperäiset päästöt ovat korkeat, yli kaksinkertaiset kaupungin alueella syntyviin päästöihin verrattuna.
- Helsingin luonnolliset hiilinielut vastaavat noin 3 prosenttia alueella syntyvistä päästöistä. Nettonollatavoitteisiin pääsemiseksi pitäisi luonnollisten ja teknologisten hiilinielujen määrää kasvattaa ja päästöjä vähentää edelleen merkittävästi.

Haasteet

- Ilmastomuutoksen vaikutuksesta tulvat, helteet, myrskyt, liukkaus sekä ajoittain erittäin runsaslumiset talvet lisääntyvät. Näihin varautumisen ja sopeutumisen toimia on vahvistettava. Ilmastomuutoksen kustannusvaikutuksia ja haasteita esimerkiksi ylläpidolle tulisi ymmärtää paremmin.
- Rakentamisen elinkaaren aikaiset päästöt mm. isoissa liikenne- ja infrahankkeissa.
- Kiertotalous vaatii systeemistä muutosta ja sisäistämistä.
- Luonnon monimuotoisuus -kriteerien kehittäminen erityyppisiin hankintoihin on alkuvaiheissaan kaupunkiympäristön toimialalla.
- Ympäristökriisi ja tulevaisuuden epävarmuus kuormittavat mielenterveyttä osalla nuorista.

Arvioinnin perusteella tulevalla kaudella huomioitavia asioita

- Uusien liikenteen päästövähennystoimenpiteiden edistäminen ja päästöttömän vesiliikenteen kehittäminen.
- Ilmastomuutokseen varautumisen tason määrittely ja kustannusvaikutusten analysointi.
- Viherrakenteen monipuolistaminen ja kehittäminen, jolla vaalitaan ja turvataan monimuotoisuutta myös rakennetussa ympäristössä.
- Kaupungin tytäryhtiöiden omistajastrategioiden kestävyys- ja ilmastotavoitteiden päivittäminen.
- Energiatehokkuuden kehittäminen kaupunkitasolla.
- Tarvitaan keinoja nuorten ilmastoahdistuksen purkamiseen sekä toimenpiteitä vahvistaa kuntalaisten tietoisuutta ilmastomuutoksesta ja kestävämmän elämäntavan mukaisista toimenpiteistä.
- Ilmastomuutoksen vaikutuksesta tulvat, helteet, myrskyt sekä ajoittain erittäin runsaslumiset talvet lisääntyvät. Näihin varautumisen ja sopeutumisen toimia on vahvistettava. Ilmastomuutoksen kustannusvaikutuksia ja haasteita esimerkiksi ylläpidolle tulisi ymmärtää paremmin.

3.

Taide ja kulttuuri ovat hyvän elämän mahdollistaja

Painopisteen keskeisiä tavoitteita ovat kulttuuri- ja tapahtuma-alan palautuminen koronapandemiasta, monipuolisen kulttuuritarjonnan vahvistaminen ja liikkumisen edistäminen. Lisäksi Helsinki haluaa olla lukemisen ja lukutaidon pääkaupunki.

Kulttuuri-, matkailu- ja tapahtuma-alan palautumista on tuettu ja alaa on kehitetty mm. seuraavasti: kaupunki on luonut matkailun ja tapahtumien toimintaohjelman, ja kulttuurin avustuslinjaukset on uusittu. Lisäksi taiteen prosenttiperiaatetta on päivitetty ja laajennettu. Prosenttiperiaatteen tarkoituksena on, että vähintään yksi prosentti rakennuskustannuksista käytetään taiteeseen.

Helsinkiä on kehitetty tapahtumakaupunkina vahvistamalla tapahtumien vaikuttavuuden arviointia ja tiedolla johtamista. Tapahtumien järjestämistä on helpotettu kehittämällä asiointia sujuvammaksi ja sähköisemmäksi. Tapahtumiin ja tapahtumallisuuteen liittyvää sisäistä ja ulkoista yhteistyötä on tiivistetty. Lisäksi strategiakauden aikana arkkitehtuuripoliittinen ohjelma valmisteltiin päätöksentekoon ja rakennusjärjestys päivitettiin, jotka ovat osaltaan tukeneet tapahtumallisuutta. Tapahtumia on myös hyödynnetty mainetyön välineenä kansainvälisesti ja Suomessa.

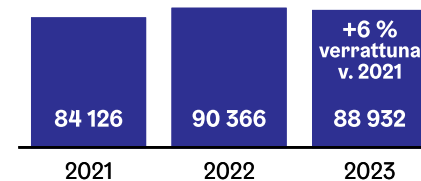
Kulttuuritarjontaa on vahvistettu avaamalla Tanssin talo ja edistämällä Arkkitehtuuri- ja designmuseon sekä Suvilahden tapahtumakorttelin suunnittelua. Helsinki Biennaalin toiminta on saatu vakiinnutettua. Lisäksi on järjestetty useita merkittäviä arkkitehtuurikilpailuita mm. Makasiinirannan kilpailu ja käynnistettiin Arkkitehtuuri- ja designmuseon kansainvälinen arkkitehtuurikilpailu. Tämän lisäksi on toteutettu hankkei-

ta, jotka tukevat kulttuurin ja vapaa-ajan palveluiden järjestämistä (esim. Jätkäsaaren liikuntapuisto, PPJ:n kuplahalli, Kalasataman ja Kruunuvuorenrannan ympäristötaide ja placemaking-panostukset). Luovien alojen tiekartta on tehty.

Kaupungin omistuksessa olevien tyhjiä tilojen väliaikaista vuokraamista ja yhteiskäyttöä kulttuurialan toimijoiden kanssa on edistetty. Kaupunkiyhteistä tilojen ja laitteiden asukaskäyttöä kehitettiin ja laajennettiin uudistamalla Varaamo-palvelu. Lisäksi yritysten, järjestöjen ja yhteisöjen kaupunkitilan käyttöä on helpotettu (mm. kesäterrassit, tapahtumasähköjen käytön helpottaminen ja maksuvaihtoehtojen parantaminen).

Kulttuuri- ja taidetoiminta on ollut osana psykiatriaa ja päihdepalveluiden Toipumiskampusmallia. Helsinki on kehittänyt ja vahvistanut lastenkulttuurin tarjontaa vaikuttavasti ja tietoperusteisesti. Kaupunki on onnistunut vakiinnuttamaan Kulttuurin kummilapset-toiminnan, johon on liitetty mukaan nyt myös liikunta. Kulttuurikeskus Caisaa on kehitetty kohti moninaisuuden osaamiskeskusta.

Kuvio 4. Luovien alojen työpaikkojen määrä Helsingissä, vuosikeskiarvo

Lähde: Tilastokeskus, Työvoimatutkimus

Luovien alojen työpaikkojen määrä Helsingissä oli noin 88 900 vuonna 2023. Määrä on kasvanut vuodesta 2021, jolloin työpaikkoja oli noin 84 000.

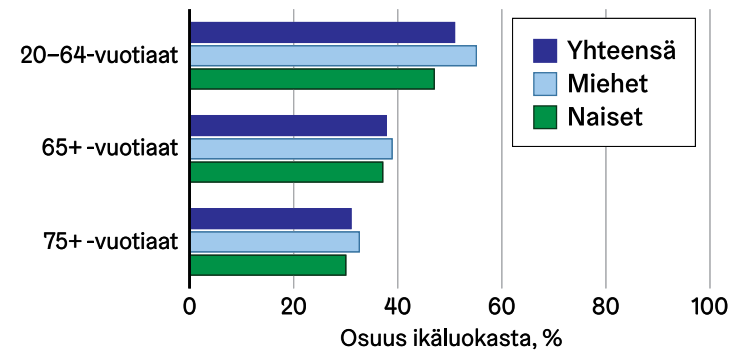
Päiväkodeissa, koulussa ja oppilaitoksissa on tehty runsaasti toimia lukuinnon kasvattamiseksi ja oppilaiden lukutaidon vahvistamiseksi. Kirjasto-koulu-yhteistyötä on edistetty monella tavalla. Esimerkiksi kirjavinkkaukseen osallistui vuosina 2021–2022 noin 10 000 oppilasta ja jokaiseen kouluun nimettiin kirjastoyhteysopettaja.

Kirjastojen alueellista verkkoa on parannettu esimerkiksi uusien tilojen ja uudistuksien: uusi kirjasto avattiin Kalasatamaan, Myllypuron kirjastoa laajennettiin, Viikin kirjaston saatiin peruskorjattua, Pikku Huopalahden ja Malminkartanon kirjastot kunnostettiin lasten näkökulma huomioiden ja Kallion kirjastossa uudistettiin toinen kaunokirjallisuuden kerros.

Alueellisen toimintamallin kautta on kehitetty tasapuo-lisia, tasalaatuisia ja monipuolisia kirjastopalveluita koko Helsinkiin. Kirjastoverkon kehityksellä on saavutettu kasvu kirjastojen lainamäärissä, käynneissä ja tapahtumissa.

Jokaista helsinkiläistä ikään katsomatta kannustetaan liikkumaan matalalla kynnyksellä. Uusia kuntoportaita, ulkokuntosaleja ja -liikuntapaikkoja on valmistunut ympäri kaupunkia, esimerkiksi Johanneksenkenttä (2023) ja Kruunuvuoren liikuntapuisto (2023). Liikuntapaikkoja on myös saneerattu runsaasti.

Kuvio 5. Suositusten mukaan riittävästi liikkuvien osuus (%) Helsingissä

Lähde: THL, TerveSuomi 2023

Noin puolet helsinkiläisistä työikäisistä liikkuu terveysliikuntasuosituksen mukaan. Yli 75-vuotiaista suosituk-sen mukaan liikkuu vain noin kolmannes.

Tällä hetkellä kaikissa kouluissa tarjotaan harrastustoimintaa. Lisäksi EasySport-starttiliikunta on toteutettu alakoululaisille monialaisena yhteistyönä. Koulu Personal Trainer -toiminta on vahvistunut erityisesti tarpeperustaista rahoitusta saavissa kouluissa ja kouluterveydenhuoltoon on nimetty Move-yhteyshenkilöt alueittain. Liikuntacoach-toimintaa on kehitetty toisella asteella osana opiskeluhoitoa ja liikkumista on lisätty oppilaitosten arkeen tavoitteellisesti ja systemaattisesti.

lääkkäiden palveluissa on sovittu asiakkaan kanssa hänen tarpeitaan vastaavasta liikkumisesta ja toimintakyvyn tukemisesta liikkumissopimuksen avulla. Työväenopistossa ja Arbiksessa on korostunut senioriväestön aktivoiminen, jonka myötä ikääntyneille suunnattuja liikunta- ja tanssikursseja on lisätty. Lisäksi etsivää nuorisotyötä on saatu kasvatettua ja vakiinnutettua.

Mäkelänrinteen urheilulukiossa opiskelija voi sovittaa yhteen tavallista määrätietoisemman valmennuksen ja opiskelun. Lukion valmennuslinja tarjoaa kansalliselle ja kansainväliselle huipulle tähtääville urheilijoille hyvät ja joustavat opiskelu- ja valmentautumismahdollisuudet. Lukion sijainti Urhea-hallin, Mäkelänrinteen Uintikeskuksen ja muiden liikuntapaikkojen läheisyydessä tarjoaa monissa lajeissa erinomaiset lajiharjoitusolosuhteet.

Huippu-urheilijoiden koulutuksen ja valmennuksen tukemiseksi kaupunki on tukenut Urhea-säätiötä sen valmistumisesta vuodesta 2021 alkaen ja huippu-urheilun edistäminen on tunnistettu ja nostettu osaksi liikuntapalveluiden visiota.

Kaupunki on mukana kumppanina liikunnan ja urheilun suur tapahtumissa, kansainvälisissä arvokilpailuissa sekä muissa merkittävissä liikunta- ja urheilutapahtumissa. Strategiakaudella on kehitetty sekä painotettu erityisesti ekologista ja sosiaalista vastuullisuutta yhteistyössä kaupungin tapahtumatoimijoiden kanssa ja sopimuksiin on kirjattu vastuullisuusklausuli.

Strategiakaudella Helsingissä on järjestetty useita kansainvälisiä urheilutapahtumia, kuten salibandyn MM-kilpailut (2021), jääkiekon MM-kilpailut yhdessä Tampereen kanssa (2022) sekä Suomi-Ruotsi-maaottelut (2022 ja 2024).

Onnistumiset

- Matkailun ja tapahtumien toimintaohjelman toimeenpano.
- “Taide ja kulttuuri Helsingissä 2030” - taide- ja kulttuurivision toteuttaminen.
- Taiteen prosenttiperiaatteen päivitys ja laajentaminen.
- Kulttuurin avustuslinjausten uusiminen.
- Kirjaston suunta sekä liikunnan visio, eli tulevaisuuden linjausten 2033 valmistuminen.
- Tapahtumatoimijoiden asioinnin kehittyminen sujuvammaksi ja sähköisemmäksi.
- Arkkitehtuuri- ja designmuseon sekä Suvilahden tapahtumakorttelin suunnittelun edistyminen.
- Finlandia-talon peruskorjaus.
- HAMn säätiöittäminen.
- Julkisen taiteen toteuttaminen uusilla alueilla, mm. Kalasatamassa ja Kruunuvuorenrannassa.
- Lukuinnon kasvattaminen ja lukutaidon vahvistaminen päiväkodeissa, koulussa ja oppilaitoksissa.
- Perusopetuksen kirjastoyhteistyön kehittäminen, mm. harrastamisen Suomen mallin ryhmät kirjastojen tiloissa ovat olleet menestys.
- Toisen asteen kulttuuripolun lanseeraaminen.

Onnistumiset

- Liikkumisen edistäminen -yksikön perustaminen.
- Liikuntacoachien ja nuorisotyöntekijöiden yhteistyöllä Stadin AO:ssa on lisätty opiskelijoiden liikkumista, parannettu oppilaitosturvallisuutta sekä kehitetty opiskelijoiden tunnetaitoja.
- Lähiliikuntapaikkaohjelma valmistui vuonna 2022 ja uusia liikuntapaikkoja on valmistunut.
- Liikkumisen edistämisen mini-interventiomalli on kehitetty moniammatillisessa yhteistyössä tukemaan liikkumisen puheeksiottamista ja se on integroitu osaksi Apottia.
- Useita liikkumista edistäviä toimenpiteitä yhdessä eri toimijoiden kanssa, esimerkiksi Mal-

Onnistumiset

- min ikääntyneiden liikkumisen edistämisen hanke ja Senioreiden palvelutori -tapahtuma 2024.
- Tiivistämön kehittyminen merkittäväksi nuorten ja nuorten aikuisten tapahtumapaikaksi ja rooli myös nuorten työllistämisen- ja harjoittelumahdollisuuden tarjoajana.
- Etsivän nuorisotyön henkilötyövuosien kasvaminen ja toimintamallien tietoperusteinen kehittäminen.
- Koronapalautumisrahan kohdentaminen vaikuttavasti mm. kulttuuri- ja tapahtuma-alan tukemiseen, lasten ja nuorten hyvinvointivajeen korjaamiseen ja ikäihmisten liikkeelle lähtemisen tukemiseen.

Haasteet

- Valtaosa yli 10-vuotiaista helsinkiläisistä liikkuu edelleen liian vähän.
- Kansalaistoiminnan tuen tason säilyttäminen.
- Tarveperusteinen kohdentamisen lisääminen ja rahoituksen vaikuttavuuden arvioiminen.
- Nuorten väkivaltaisen käyttäytymisen lisääntymisen haasteet.
- Kaupungin monimuotoistuminen ja kehittyvät nuorisokulttuurit eivät näy tarpeeksi tarjonnassa.

Haasteet

- Tilojen väliaikaiskäyttöön taiteen ja kulttuurin tarpeisiin ei ole vakiinnutettuja toimintamalleja.
- Lukemisen tunnistaminen taiteeksi ja kulttuuriksi ja sen huomioiminen julkisessa keskustelussa.
- Lukutaidon edistämisen pitkäjänteiset toimenpiteet ja lukutaidon mahdollistama yhteiskuntaan osallistuminen.
- Kirjaston kokoelmalinjaukset jäivät liian suppeiksi ja päätettiin ottaa uuteen käsittelyyn.

Haasteet

- Kulttuurin kummilapsi -toiminnan resursointi.
- Etsivä ja jalkautuva nuorisotyö: tarveperustaisuuden lisääminen, monimuotoisuuteen vastaaminen.
- Omaleimaisen kaupunki- ja ruokakulttuurin sekä tapahtumien vahvempi hyödyntäminen Helsingin kansainvälisen maineen rakentamisessa.
- Painetta rakentaa asuntoja alueille, joilla ne voivat heikentää tapahtumien / kulttuurielämän toimintamahdollisuuksia.
- Tapahtumapaikkojen riittävyys.
- Liikuntapaikkojen peruskorjausvelka on merkittävä, mikä aiheuttaa haasteita sekä korjaustoimenpiteiden toteuttamisen että energiankulutuksen näkökulmista.
- eSport-toiminnan tarjonnan lisääminen tällä hetkellä hidasta teknisistä syistä.

Arvioinnin perusteella tulevalla kaudella huomioitavia asioita

- Liikkumisen systemisen mallin kehittäminen toimialarajat ylittäen sekä yhteistyössä toimijakentän kanssa.
- Kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan toiminnan kehittäminen alustana ja mahdollistajana.
- Vapaan sivistystyön roolia aikuisten merkityksellisen harrastamisen ja itsensä kehittämisen paikkana tulisi kehittää edelleen: erityisinä tehtävinä korostuu seniorien aktivoiminen ja kieli-varannon ylläpitäminen.
- Merkittävien rakennushankkeiden, kuten uuden arkkitehtuuri- ja designmuseon toteutuksen ja areenahankkeiden tukeminen.
- Helsingin kehittämistä matkailu- ja tapahtuma-kaupunkina pitkäjänteisesti ja suunnitelmallisesti tulisi jatkaa.
- Tapahtumallisuuden tukemista muun muassa suunnittelun, tapahtumainfralla ja -luvituksella tulisi jatkaa.

4. Yhdenvertainen ja kansain- välinen Helsinki

Helsinki haluaa olla kaikille kaupungin asukkaille ja siellä vieraileville hyvä ja turvallinen kaupunki, jossa kaikkien ihmisten yhtäläiset oikeudet toteutuvat ja jossa kaikki elämäntavat ja mielipiteet ovat sallittuja. Jokainen saa Helsingissä elää omannäköistään elämää niin kauan kuin tämä ei rajoita muiden vastaavia oikeuksia.

Työperäinen maahanmuutto on kasvanut ja Helsinki on panostanut työperäisen maahanmuuton palveluihin ja englanninkielisen opetuksen mahdollistamiseen. Helsinki Partners on aloittanut toimintansa. Monikielistä viestintää on kehitetty ja osallisuutta vahvistettu.

Toimialat ovat tehneet ja toimeenpanneet tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmia. Eri väestöryhmien osallisuutta on pyritty parantamaan sekä kehittämään kaupungin ja palveluiden esteettömyyttä ja saavutettavuutta. Helsinki on jatkanut raportointia YK:n kestävän kehityksen (SDG) tavoitteiden toteuttamisesta ja integroinut SDG-tavoitteiden toimeenpanoa osaksi strategian ja kaupunkitasoisten ohjelmien toteutusta. Toimialoista sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala on tehnyt oman kestävän kehityksen ohjelman ja kaupunkiympäristön toimiala on aloittanut YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin liittyvän kehitystyön.

Onnistumiset

- Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat ja niiden seuranta kansliassa ja toimialoilla.
- Työperäisen maahanmuuton kehittäminen ja kasvu.
- Monikielisen viestinnän selvitystyön ja kotoutumishankkeen avulla monikielistä viestintää on edistetty monin eri tavoin.
- Kaupungin edelläkävijyys YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden edistämisessä.
- Kaupunginhallitus hyväksyi lasten ja nuorten vaikuttamisjärjestelmän ja osallisuuden edistämisen tavoitteet, mittarit ja johtamisrakenteen kuluvalle strategiakaudelle 2021–2025.
- Tunne ja vuorovaikutustaitoja on kehitetty. Varhaiskasvatuksessa on lisätty henkilöstön osaaamista ja perusopetuksessa on otettu systemaattisesti sekä kohderyhmiä laajentaen tunne- ja vuorovaikutus ohjelmia käyttöön. Toisella asteella on vahvistettu tunne- ja vuorovaikutustaitoja esimerkiksi toivon pedagogiikalla sekä tunnetyöpajojen avulla.
- Englanninkielisen ja muun vieraskielisen varhaiskasvatuksen tarjontaa on turvattu, asiakasmäärän osuus yksityisessä varhaiskasvatuksessa on pysynyt hyvällä tasolla yksityisen hoidon tukea kehittämällä.

Onnistumiset

- Osana oppilaiden osallisuuden ja yhdenvertaisuuden edistämistä kouluvalmentajatoiminta on vakinaistettu. Suomenkielisessä perusopetuksessa kouluvalmentajia on 49 ja ruotsinkielisessä perusopetuksessa 3. Kouluvalmentajatoiminnassa on yhteensä 56 suomenkielistä ja 3 ruotsinkielistä koulua.
- Lapsivaikutusten arviointimalli saatiin valmiiksi vuonna 2024 osana Helsingin Lapsiystävällinen Kunta -työtä. Mallin käyttöönottoa valmistellaan kaikilla toimialoilla ja sitä on pilotoitu muutamassa päätösvalmistelussa.
- Henkilöstön osaamista moninaisuuskysymyksissä on parannettu koulutuksilla, esimerkiksi kirjaston antirasistisen työotteen koulutus, sukupuolen moninaisuuden kohtaaminen ja vieraskielisten palveluohjaus.
- Vapaaehtois- ja järjestötyöllä ja sen organisoinnilla on ollut merkittävä rooli Ukrainan kriisin ja koronapandemian vaikutusten hoitamisessa.
- Turvallisemman tilan periaatteita laadittu useissa toimipisteissä sekä työyhteisöissä että asiakkaiden kanssa.
- Vapaa-ajan palveluiden sisältöjä on kehitetty yhdessä kaupunkilaisten ja yhteistyökumppani-

Onnistumiset

- en kanssa vastaamaan paremmin vähemmistöihin kuuluvien kansalaisten tarpeisiin.
- Asukasvalinnat kaupungin vuokra-asuntoihin tehtiin yhdenvertaisuusperiaatteita noudattaen. Asukasvalintakriteerejä uudistettaessa huomioidtiin erityisesti yhdenvertaisuuskysymykset.
- Jokainen Helsinkiin muuttava englanninkielistä opetusta tarvitseva oppilas saa paikan opetuksessa, kun hakukriteerit täyttyvät. Englanninkielisessä perusopetuksessa on ollut jatkuva haku käytössä 1.1.2022 alkaen.
- Ruotsinkielisten palvelujen työryhmä on perustettu ja ohjelmoitu toimenpiteet kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialalla.
- Hel.fi sivut ovat kattavasti myös englanniksi.
- Palvelujen saatavuutta molemmilla kansalliskielillä on parannettu ja haavoittuvassa asemassa olevien asiakkaiden erityisiä palvelutarpeita on tunnistettu Sotepe-toimialan palveluissa.
- S2-tarjontaa eri muodoissa on kasvatettu tavoitteellisesti. Vieraskielisten opiskelijoiden osuus on noussut Työväenopistossa ja Arbiksessa.

Haasteet

- Yhdenmukaisuutta syrjäntäyhteydenottojen vastaanottamiseen ja käsittelyyn tulee kehittää sekä kertynyttä tietoa hyödyntää paremmin.
- Lapset ja nuoret tunnistetaan monissa kehittämistehtävissä vasta prosessin ollessa jo käynnissä – osallisuus on tärkeää alusta alkaen ja myös perheiden merkityksen näkemistä tulisi vahvistaa sekä huoltajien osallisuutta kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla.
- Henkilöstön monimuotoisuus ei vastaa kaupungissa tapahtuvaa muutosta. Henkilöstön äidinkielestä ja muusta kielitaidosta ei ole tällä hetkellä saatavilla kattavasti ja luotettavasti tietoa. Näiden tietojen kerääminen ja yhdenmukainen kirjaaminen on tärkeä kehittämisenkohde.
- Sotepen palveluketjujen kehittämisessä ulkomaalaistaustaisten erityisten tarpeiden huomioiminen ja vieraskielisten huomioiminen digikehittämisessä.

Arvioinnin perusteella tulevalla kaudella huomioitavia asioita

- Alueellisen johtamisen vahvistaminen, alueellisen työn kehittäminen kaupunkiyhteisen tietopohjan perusteella.
- Helsinkiin muuttaneiden henkilöiden kokonaisvaltaisen kotoutumisen edistäminen asiakaslähtöisellä palveluntarjonnalla, jotta kaikki pääsevät mukaan yhteiskuntaan, kokevat yhteisöllisyyttä ja tekevät Helsingistä entistä kansainvälisemmän.
- Osana Helsingin kotoutumisen edistämisen toimenpideohjelmaa lisätään monikielistä viestintää ja parannetaan kaupungin monikielisen viestinnän saavutettavuutta.
- Palvelujen yhdenvertaisuuden turvaaminen.
- Ruotsinkielisen pelastajakoulutuksen järjestäminen.
- Oppijoiden tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen edelleen.
- Oppijoiden ja huoltajien osallisuuden vahvistaminen.
- Tasa-arvoinen ja yhdenvertainen oppiminen.

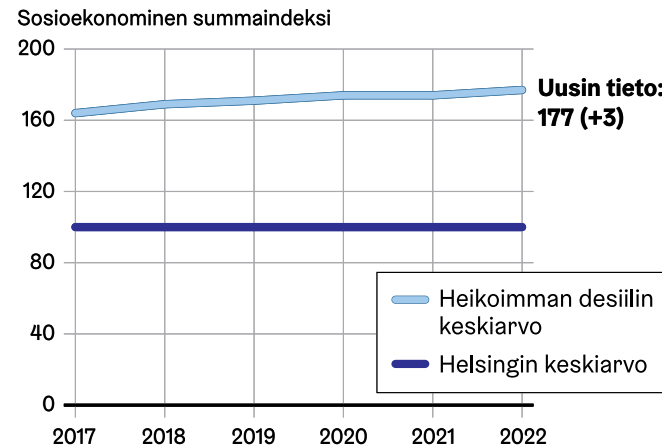
5.

Helsingin kaupunginosien omaleimaisuutta ja turvallisuutta vaalitaan

Helsingin tavoitteena on olla kaupunki, jossa asuinalueet eivät eriydy ja kaikkialla on mahdollista elää turvallista ja viihtyisää elämää positiivisesti omaleimaisissa kaupunginosissa. Turvallisuuskokemus on Helsingissä heikentynyt. Kevään 2024 Helsinki-barometrin mukaan 71 prosenttia vastaajista koki oman alueensa turvallisiksi myöhään viikonloppuiltaisin. Vastaava luku vuonna 2021 oli 83 prosenttia.

Kuvio 6. Asuinalueiden eriytymiskehitys Helsingissä

Lähde: Helsingin kaupunki / Kaupunkitietopalvelut. Aineistolähde: Tilastokeskus

Asuinalueiden eriytyminen on kasvanut Helsingissä jonkin verran viime vuosina.

Asuinalueiden eriytymiskehitystä seurataan esimerkiksi sosioekonomisen summaindeksin avulla. Indeksissä yhdistetään tietoja alueiden pienituloisuudesta, työttömyydestä ja matalasta koulutustasosta. Mittari kertoo, kuinka paljon sosioekonomisesti heikoin kymmenes osa-alueista eroaa kaupungin keskiarvosta (=100) ja mikä on kehityksen suunta. Mittarin arvo on ollut kas-

vussa, mikä kertoo alueiden välisten erojen kasvusta. Käytännössä alimpaan kymmenykseen lukeutuvat alueet ovat jääneet entistä enemmän jälkeen kaupungin keskiarvosta.

Kaupunkiuudistus on segregaatoin vaikutuksia pääasiassa lieventävä/korjaava aluekehittämisen toimintamalli. Pitkällä tähtäimellä asuntopoliittiset toimet ovat myös segregaatia ehkäiseviä. Kaupunkiuudistusalueilla (KU-alueet) Helsinki on strategiakaudella pyrkinyt kehittämään kaupunginosia, jotka ovat jääneet muista alueista jälkeen eri mittareilla, kuten sosioekonomisen summaindeksin perusteella. Kaupunkiuudistusalueet ovat Malmi, Kannelmäki, Mellunkylä ja Meri-Rastila.

Helsingin kaupunki on kohdentanut lisärahoitusta niiden alueiden palveluihin, joilla palvelutarve on suurinta. Tätä tarveperustaista rahoitusta on hyödynnetty erityisesti kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla, kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan kirjasto- ja nuorisopalveluissa sekä sosiaali- ja terveystoimialan lapsiperheiden palveluissa. Tarveperustaisen rahoituksen kohdentamisen periaatteita on uudistettu. Toimialojen tarveperustaisen rahoituksen laskentamallit ovat erilaisia eli rahoituksen määräytymistekijät vaihtelevat toimialoittain.

Lisäksi segregaatioon eli alueelliseen eriytymiseen keskittynyt pormestarin vetämä strateginen ohjelmaryhmä on edistänyt kaupunkiyhteisen tietopohjan rakentamista ilmiöstä sekä valinnut toimenpiteitä, joita kaupunki on aktiivisesti edistänyt.

Asuntopoliittisin toimin ehkäistään segregatiota ja esimerkiksi asumisen hallintamuotoja tasapainotetaan. Vuonna 2024 hyväksytyssä AM-ohjelmassa on tarkemmin määritelty toimia. Valtion toimet haastavat hallintamuotojen monipuolistamista, koska välimuodon tuotantoa ei enää rahoiteta. Asumisoikeustuotannolla on ollut sosioekonomisesti heikommilla alueilla asunto- ja asukasrakennetta monipuolistava vaikutus.

Kaupunkia kehitetään tietoon ja tutkimukseen pohjautuen sekä organisaatorajat ylittäviä kokeiluja hyödyntäen. Esimerkiksi Bloomberg-Harvard kehittämisohjelman tavoitteena on ollut yhteistyömalli, jonka ensisijainen tarkoitus on lasten ja nuorten turvallisuuden kokemuksen vahvistaminen Kannelmäessä. Alueella on tiivistetty kaupungin toimijoiden yhteistyötä. Kehittämisessä on kuultu laajasti sidosryhmiä alueen lapsista ja perheistä tutkijoihin ja kaupungin ylimpään johtoon.

Alueellisen johtamisen tueksi on strategiakauden aikana vuonna 2022 perustettu alueellisten lasten ja nuorten yhteistyörakenteet. Rakenteet ovat toimialarajat ylittävät ja niiden tarkoituksena on tukea erityisesti alueellisessa johtamisessa. Bloomberg-Harvard-työtä on jatkettu osana alueellista johtamista kouluttamalla lasten ja nuorten alueellisissa yhteistyörakenteissa yhteistyömallin hyödyntämiseen. Kouluttautumisen kautta alueet ovat pystyneet suuntaamaan huomion alueellisiin ilmiöihin ja etsimään kaupunkiyhteisesti niiden ratkaisemiseen toimenpiteitä.

Onnistumiset

- Kaupunkiuudistusalueilla laadittu investointi- ja toimenpidesuunnitelma. Toimialojen yhteinen työ segregaatian ehkäisyssä on vahvistunut.
- Kaupunkiuudistus-toimintamalli vakiinnutettiin osaksi kaupungin yhteistä työskentelyä ja viestintään on panostettu.
- Kaupunkiuudistusalueille onnistumisia ovat muun muassa turvallisuuskävelyt, kesätoiminta 2024 ja kunnossapidon parantaminen.
- Kaupunkiuudistusalueille valmisteltiin 21 asemakaavaa, joissa yhteensä 290 000 k-m² asumista ja 26 000 k-m² muuta toimintaa.
- Koulu- ja päiväkotien investointien ja mm. pihojen parannusten kohdentaminen KU-alueille.
- Tytär-yhteisöjen investoinnit KU-alueille (Malmin uimahalli, Kivikon harjoitusjäähalli).
- Kaupunkiuudistusalueilla on pidetty vuosittain turvallisuuskokoukset. On toteutettu lasten ja nuorten turvallisuuden tilannekuvan tietopohja ja tilannekuvaraportti Malminkartano-Kannelmäki-alueelta. Tietopohjaa on laajennettu koskemaan myös muita KU-alueita.
- Itäkeskuksessa löydettiin uudet tilat Symppikselle eli matalankynnyksen päiväkeskukselle päihde- ja mielenterveysongelmista kärsiville ja panostettu päihteiden käytöstä aiheutuvien ympäristöhaittojen vähentämiseen Symppisten ympäristössä.

Onnistumiset

- Kaupunkiyhteiset segregaaion ehkäisyn talousarviotavoitteet vuosille 2024 ja 2025 valmisteltiin yhdessä.
- Bloomberg-Harvard kehittämisohjelman tavoitteena on yhteistyömalli, jonka ensisijainen tarkoitus on lasten ja nuorten turvallisuuden kokemuksen vahvistaminen Kannelmäessä. Alueella on tiivistetty kaupungin toimijoiden yhteistyötä, erityisesti koulujen, nuorisotoimen ja ennaltaehkäisevän poliisin välillä, esimerkiksi harrastustoimintaa kohdentamalla, huoltajien roolia vahvistamalla ja pakka-mallin käyttöönotolla.
- Toimialojen ja Kanslian valmiussuunnitelmat valmistuivat vuonna 2024.
- Kaupungin väestönsuojelu- ja evakuointisuunnitelmat on päivitetty ja väestönsuojien parannuksiin on varattu 17 milj. euroa vuosille 2024–2026.
- Toinen aste saatiin mukaan alueverkostoihin, joka vahvistaa alueellista yhteistyötä koko opinpolun näkökulmasta.
- Poliisin kanssa yhteistyössä selkeytetty oppilaitosten ja poliisin yhteistyötä sekä tuotettu oppilaitoksille kattavasti turvallisuusosaamista lisääviä materiaaleja (materiaalipaketti, toimintakortit, turvallisuuskasvatusvideot). Toisella asteella systemaattisesti toteutettujen oppi-

Onnistumiset

- laitosturvallisuutta ja yhteisöllisyyttä lisäävien toimenpiteiden, kuten liikuntacoach-nuorisotyöntekijä-työparimallin seurauksena sekä Kasikon turvallisuuspoikkeamaraportit että poliisin hälytystilastot osoittavat oppilaitosten turvallisuustilanteen parantuneen vuonna 2024.
- Polarisatiostrategisen toimintamallin toimintojen toteuttaminen, mm. nuorten kanssa käytävä dialogi alueilla (Mellunkylä-Vuosaari, Kannelmäki ja Malmi).
- Avustusten alueellinen kohdentaminen: osallistuvan kulttuurityön Helsinki-malli 2022–2024. Vuodelle 2025 Kuva kohdentaa avustusrahoitusta nykyistä enemmän tarveperusteisesti.
- Kaupunkiuudistusalueille Kontulaan ja Malmille tuotiin osallistavaa alueellistavaa kulttuurityötä Helsingin mallin kautta vuosina 2022–2024.
- Käynnistettiin kaupunkitilan yhteiskehittämisen placemaking -toimintamalli ja toteutettiin sen ensimmäiset kokeilut kaupunkiuudistusalueilla.
- Päihdeasiakkaiden ja asunnottomien etsivää ja palveluihin sitouttavaa työtä on lisätty ja matalan kynnyksen mielenterveyspalvelua on laajennettu Kalasatamaan, Myllypuroon ja Haagaan. Osallistuminen päihdetyön verkostoon ja Pakka-verkostoon.

Onnistumiset

- Toimialojen ja kanslian yhteistyönä on käynnistetty lasten, nuorten ja perheiden palveluiden alueelliset yhteistyöryhmät, joiden avulla voidaan puuttua ajankohtaisiin alueellisiin ilmiöihin.
- Pelastustoimen toimintavalmiuden kehittäminen mm. uuden pelastusaseman aloittaessa toiminnan Konalassa 2023 vuoden alussa, karkiyksikkötoiminnan kehittäminen ja tiivistetty yhteistyö liikennesuunnittelussa ja kaavoituksen valmistelussa. Kontulan pelastusaseman toiminnan käynnistyminen vuoden 2025 alussa.
- Kontula-talon konseptin suunnittelu ja käynnistäminen.
- Alueellisten kulttuurikeskusten visiotyö.

Haasteet

- Asuinalueiden eriytyminen on lisääntynyt ja turvallisuuskokemus heikentynyt.
- Lasten ja nuorten rikoksilla oirehtiminen.
- Hallinta- ja rahoitusmuotojen monipuolistaminen (kaupunkiuudistusalueilla) haastavaa ja omistusasumista haastavaa saada. Poikkeuksellinen markkinatilanne on hidastanut kaupunkiuudistusalueiden asuntorakentamista, mutta työ jatkuu ja erilaisia investointeja on tulossa runsaasti.

Haasteet

- Juurisyihin kohdentuvien toimenpiteiden vähäisyys segregaatian ehkäisemiseksi. Kaupunkiuudistus ei ole vaikuttavin keino segregaatian ehkäisyn juurisyihin (esim. sosioekonomiset erot), vaan on enemmän segregaatian vaikutuksia vähentävä.
- Kaupunkitasoinen kaupunkiuudistusalueiden kokonaiskoordinaatio on haasteellista.
- Kaupunkisuunnittelun päätöksenteossa joudutaan välillä tilanteeseen, jossa segregaatian ehkäisemisen ja luontoarvojen turvaamisen keinot ovat ristiriidassa. Tarvitaan laajaa arvokeskustelua ja yhteistyötä molempien tärkeiden teemojen edistämiseksi.
- Kasvatuksen ja koulutuksen puolella toinen aste on irrallaan lasten ja nuorten alueellisista verkostoista, alueellista yhteistyötä on tarpeellista laajentaa yli 16-vuotiaiden osalta.
- Esimerkiksi turvallisuuteen liittyvät ilmiöt ovat usein hyvinkin alueellisia, ja niihin täytyy löytää ratkaisut alueellisesti. Monialaisessa yhteistyössä alueilla on kuitenkin vielä kehitettävää.
- Sopivien tilojen löytyminen päihde- ja mielenterveysasiakkaiden matalan kynnyksen päiväkeskukselle.

Arvioinnin perusteella tulevalla kaudella huomioitavia asioita

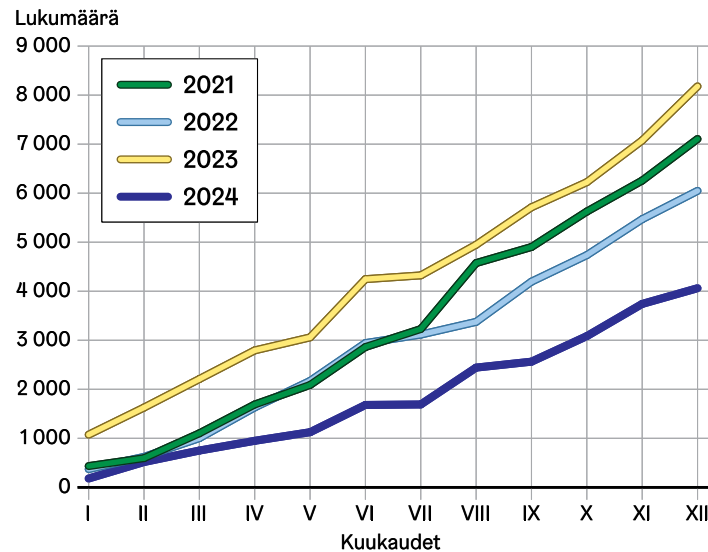
- Segregaation ehkäisy ja tarveperustaisuus. Segregaatiota ehkäisevät investoinnit kaupunkiuudistusalueille.
- Kaupunkiturvallisuus ja turvallisuuskokemuksen parantuminen.
- Lasten ja nuorten rikoksilla oirehtimisen ehkäisy, esimerkiksi poliisiyhteistyön ja koulujen sekä oppilaitoksen turvallisuustyön rakenteistamista jatkettava.
- Vaikuttavien ja laaja-alaiseen analyysiin perustuvien kaupunkiyhteisten kärkitoimenpiteiden asettaminen ja toteuttaminen segregaation ehkäisemiseksi, esimerkiksi kaupunkiuudistuksen investointi- ja toimenpideohjelma (esim. Kontula-talo), kaupunkiyhteiset toimenpiteet hyvinvointisuunnitelma, kaupunkiyhteiset talousarviotavoitteet ja toimenpiteet.
- Kaupunkiuudistukseen liittyvän työn nykyistä parempi kokonaiskoordinaatio, uudistuksen tavoitteiden selkeämpi määrittely sekä kaupunkiuudistusalueille suunnattujen investointien nykyistä parempi seuranta ja mittarointi.
- Täydennysrakentaminen sekä kaupunkiuudistusalueiden huomiointi toimenpiteiden priorisoinnissa ja kohdentamisessa.
- Tarveperusteisen rahoituksen vaikuttavuuden arviointi.
- Luonnon ja viheralueiden turvaamisen ja segregaation ehkäisemisen yhteensovittaminen.
- Uuden toimintavalmiuden suunnitteluohjeen tul-tua vaikutusten arviointi Helsingille ja suunnitelmien tarkistus.
- Pelastustoimen toimintavalmiuden kehittämisen jatkaminen tiivistyvässä kaupungissa.
- Kaupungin väestönsuojelun ja varautumisen kehittäminen tulee jatkua suunnitelmallisesti.

6. Toimiva ja kaunis kaupunki

Kaupunkirakennetta kehitetään kestävästi uudistamalla ja täydentämällä olemassa olevaa rakennettua ympäristöä, huomioiden alueiden erityispiirteet. Helsinkiä kehitetään raideliikenteen verkostokaupunkina, ja tuloksena on kasvun ja tiivistymisen mahdollistava kiinnostava ja elinvoimainen erityyppisten kaupunginosien verkosto. Uusi asumisen ja maankäytön-ohjelma (AM-ohjelma) laadittiin vuonna 2024.

Kuvio 7. Valmistuneiden asuntojen määrä vuoden alusta

Lähde: Helsingin kaupunginkanslia

Vuonna 2024 Helsingissä valmistui selvästi vähemmän asuntoja kuin vuosina 2021–2023. Vuosi 2023 oli asuntorakentamisessa ennätyksellinen ja asuntoja valmistui yli 8 000, vuonna 2024 noin puolet tästä.

Keskustan elinvoiman kehittäminen on yksi strategian keskeisistä tavoitteista. Helsingin kaupunki on pe-

rustanut yhdessä kaupungin elinkeinoelämän edustajien kanssa ydinkeskustan elinvoiman vahvistamiseksi yhteistyöryhmän (HELY-ryhmä). Helsingin kaupungin tavoitteena on, että ydinkeskusta säilyy Suomen monipuolisimpana työpaikka-, palvelu-, ja vapaa-ajan keskitymänä ja on kaikkien saavutettavissa ympäri vuoden. Ydinkeskustan elinvoimaisuuden kehittämisen tueksi valmistuu alkuvuodesta 2025 yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa laadittu ydinkeskustan kehittämisen yhteinen tahtotila. Tämän lisäksi valmistuu ehdotus ydinkeskustan elinvoimaisuutta tukevista elinvoimatoista. Elämyksellistä ydinkeskustaa luodaan kävelyyn ja oleskeluun houkuttelevia toimia edistämällä. Kävelykeskustan edistäminen etenee ja kesällä 2023 toteutettiin useita kesäkatuja sekä Esplanadin kokeilu. Ydinkeskustan liikennejärjestelmäsuunnitelma on hyväksytty ja pyöräilyn olosuhteita on kehitetty keskustassa, muun muassa Kaisa-tunneli avattiin.

Kaupunkiyhteinen palveluverkkosuunnittelu käynnistyi ja tavoitteena on, että palveluja toteutetaan oikeassa paikassa, oikealla tavalla ja riittävässä suhteessa palvelun tarpeeseen. Lisäksi kulttuuriympäristö-ohjelma ja arkkitehtuuriohjelma valmistuivat.

Kaupungin viihtyisyyttä on pyritty parantamaan myös lisäämällä ja kehittämällä esimerkiksi ulkoilu- ja liikuntapaikkoja sekä toteuttamalla osallistavan budjetoinnin hankkeita, jotka usein liittyvät kaupunginosien viihtyisyyden kehittämiseen. Lisäksi toimintamallin laatiminen historiallisten arvorakennusten kunnostamiseksi aloitettiin. Katutöiden haittojen minimoimisen hanketta on jatkettu. Keskeistä on myös pyrkiä vaikuttamaan edunvalvonnalla katutöiden luvanvaraisuutta koskevaan lainsäädäntöön.

Onnistumiset

- Valmistuneiden asuntojen osalta on saavutettu keskimäärin 7 000 asunnon vuosittainen asuntotuotanto vuosina 2021–2023.
- Erittäin vaikeasta toimintaympäristöstä huolimatta kaupungin omassa asuntotuotannossa valmistui strategiakaudella 4 892 asuntoa. Asuntojen peruskorjauksia valmistui 3 301 asunnossa.
- Asumisen nousevaa hintakehitystä on saatu hallittua.
- Asemakaavoitustavoitteet täyttyivät vuosina 2021 ja 2022. Vuonna 2024 tavoitteesta jäätiin hieman. Vuosina 2021–2024 tarkistettuja asemakaavoja on valmistunut 2,32 miljoonaa kerrosneliömetriä. Luovutuskelpoisten tonttien määrä ylitti tavoitteen.
- Lukuisia uusia puistoja ja puistojen perusrannuksia valmistui ja kaupunkikuvaa parannettiin esimerkiksi asemanseuduilla. Töölönlahden puistoon toteutettiin suosittuja väliaikaisia parannuksia ja Kaisaniemen puiston kunnostaminen aloitettiin. Ruoholahden teemaleikkipuisto valmistui.
- Uudet valmistuneet ja suunnittelussa edenneet raitiotielinjat vahvistavat verkostomaista kaupunkirakennetta ja luovat merkittävää uutta maankäyttöpotentiaalia. Kaupunkiliikenne Oy perustaminen tukee seudullisen joukkoliikennejärjestelmän kokonaiskehittämistarvetta.

Onnistumiset

- Osana Hely-työryhmän toimintaa käynnistettiin ydinkeskustan yhteinen tahtotila -projekti.
- Kaupunkiyhteistä tilojen ja laitteiden asukaskäyttöä kehitettiin, tarjontaa laajennettiin runsaasti ja Varaamo-palvelu uudistettiin Kanslian ja toimialojen yhteistyöllä.
- Arkkitehtuuri- ja designmuseon suunnittelun eteneminen.
- Kuvan valmistelussa olevat ns. ankkuri-investoinnit parantavat valmistuessaan kaupunkiuudistusalueiden elinvoimaa ja houkuttelevuutta.
- Kuvan palvelutiloihin suunnitellut investoinnit parantavat valmistuessaan keskustan laajaa palvelu- ja kulttuuritarjonnan houkuttelevuutta ja elinvoimaa.
- Katu- ja kaivuutöiden haittojen vähentämistä jatkettiin mm. valvonnalla, lupahinnoittelulla, yhteistoiminnallisilla urakkamuodoilla, katutyömaakilpailulla sekä aiempaa paremmalla ohjeistuksella. Kaivuu- ja katutöiden lisääntyminen ei ole enää merkittävästi lisännyt negatiivista palautetta. Katu- ja kaivuutyömaiden lupahinnoittelulla on vaikutettu työmaiden kestoon.
- Yleisten alueiden terassikäytön ohjeet ja maannonnan periaatteet valmistuivat.
- Helsingin merellisen kehittämisen johtamisvastuuta ja henkilöresurssia parannettiin.

Haasteet

- Vuonna 2022 alkanut asuntorakentamisen hidastuminen ja heijastuminen aloitettujen asuntojen määrään. Haastava markkinatilanne ja asuntomarkkinoiden taantuma on hidastanut asuntorakentamista ja -kauppaa merkittävästi. Vuoden 2024 asuntotuotantotavoitetta ei saavuteta.
- Myös edullisia kaupungin oman tuotannon asuntoja on jäänyt myymättä tai myynti on selkeästi aiempaa hitaampaa.
- Asumisoikeusasuntotuotannon ja hitas-asuntojen poistuminen vähentää kaupungin oman asuntotuotannon määrää. Korkeat rakentamiskustannukset ja haastavat rakentamispaiikat lisäävät kustannuksia ja asuntorakentamisen riskejä.
- Kaupungin kasvun nopeutuminen asettaa haasteita eri tavoitteiden yhteensovittamiselle, kuten lähiluonnon ja luontoarvojen yhdistämiselle.
- Ydinkeskustan kävijämäärät ovat jääneet pandemiaa edeltäneen tason alapuolelle.

Haasteet

- Keskustan vetovoiman ja saavutettavuuden kehittäminen edellyttää kaupunkiorganisaation ja elinkeinoelämän yhteistyötä. Keskustan saavutettavuus heikentynyt useiden samanaikaisten pääkatujen remonttien vuoksi.
- Joukkoliikenteen kävijämäärät ovat laskeneet etenkin keskustassa, selittäen osaltaan keskustan alhaisia käyntimääriä.
- Liikuntapaikkojen peruskorjausvelan taittaminen – syynä ovat Helsingin laaja liikunta- ja ulkoilupaikkaverkosto, systemaattisen kunnossapitostrategian puuttuminen sekä kunnossapitomäärärahojen riittävyys.
- Tilahankkeiden osallisuuden ja palvelumuotoilun prosessimallin toteuttamisen haasteet.
- Merellisen Helsingin kehittämistavoitteista jäi osa toteutumatta, kuten merellisten yhteyksien ja huoltotukikohtien parantamisen tavoitteet.

Arvioinnin perusteella tulevalla kaudella huomioitavia asioita

- AM-ohjelman täytäntöönpano; kaupungin kohtuuhintaisen asumisen kokonaisuuden tarkastelu ja kohtuuhintaisen asumisen pitkän aikavälin kestävyys varmistaminen.
- Toteutetaan ydinkeskustassa elinvoimaa ja tapahtumallisuutta lisääviä panostuksia ja jatketaan tiivistä vuoropuhelua ydinkeskustan elinvoimaisuudesta elinkeinoelämän kanssa. Lisätään asumista ja työpaikkoja keskustassa. Lisäksi on tärkeää vahvistaa ydinkeskustan tilaa seuraavan mittariston kehittämistä ja systemaattista hyödyntämistä.
- Kaupungin kasvun nopeutumisen ja luontoarvojen turvaamisen yhdistäminen.
- Viihtyisien katutilojen ja kävelyn olosuhteiden parantaminen keskustassa.
- Tilavarausjärjestelmän jatkokehitys ja laajentaminen.
- Helsingin merellisen ympäristön kunnianhimoisen kehittäminen ja merellisyyden tehokkaampi hyödyntäminen osana kaupungin vetovoimaa ja kiinnostavuutta. Merellisen strategian 2030 toimenpideohjelman päivittäminen ja sen toteuttaminen.

7.

Älykkäät
liikenneraatkaisut
ovat sujuvan
arjen perusta

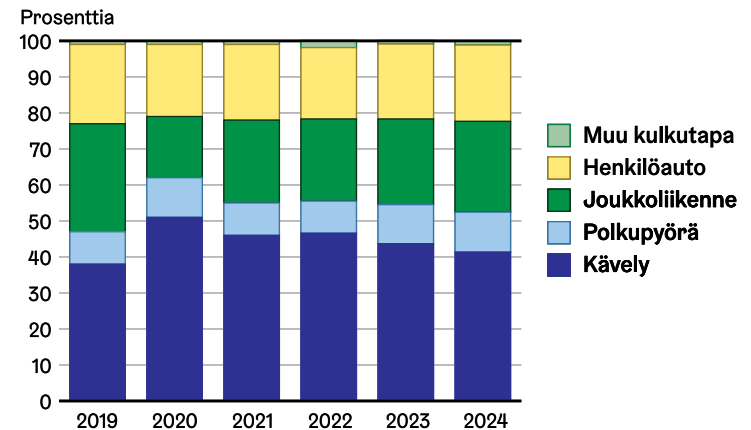

Keskeisiä painopisteen tavoitteita ovat tiivistyvän kaupungin liikennejärjestelmän riittävän kapasiteetin ja toimivuuden varmistaminen suunnittelemalla kaikki kulkumuodot ja huomioimalla niiden kytkeytyminen toisiinsa. Kasvavan Helsingin liikenne suunnitellaan yhdessä maankäytön kanssa. Maankäyttöä kehitetään Helsingissä siten, että liikenne on järjestettävissä kestäväällä tavalla niin taloudellisesti, sosiaalisesti kuin ekologisesti. Kaupunkitilaa käytetään tehokkaasti ja järkevästi tehden tilaa ihmisten erilaisille tarpeille. Joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräliikenteen kulkumuoto-osuutta kasvatetaan. Pikaraitioiteita ja liikenteen sähköistymistä edistetään, sekä jatketaan siirtymistä kohti markkinaehtoista pysäköintipolitiikkaa.

Keskeiset liikennehankkeet ovat edenneet strategia-kaudella tavoitteiden mukaisesti. Pikaraitiotiehanke Rai-de-Jokeri saatiin päätökseen ja liikennöinti alkamaan syksyllä 2023. Myös Kalasataman ja Pasilan välinen uusi raideyhteys aloitti liikennöinnin vuonna 2024. Lisäksi toteutettiin joukkoliikenneinfran peruskorjauksia.

Kävelyä ja pyöräilyä on edistetty strategia-kauden aikana muun muassa parantamalla talvikunnossapitoa ja rakentamalla uusia pyöräbaanoja. Toimenpiteistä huolimatta kestävien kulkumuotojen eli joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kulkumuoto-osuus ei ole kasvanut tavoitteiden mukaisesti. Helsingiläisistä valtaosa on kuitenkin tyytyväisiä asuinalueiden pyöräily- ja kävelyolosuhteisiin. Syksyn 2023 Helsinki-barometrikyselyssä yli yhdeksän kymmenestä koki, että omalla asuinalueella on miellyttävää kävellä paikasta toiseen. 81 prosenttia koki pyöräilyn olevan sujuvaa asuinalueellaan.

Kuvio 8. Kulkumuotojakauma pääasiallisen kulkumuodon mukaan

Lähde: Helsingin kaupunki, helsingiläisten liikkumistottumukset -kysely

Helsingiläiset kulkevat kävellen tai pyörällä noin puolet matkoista. Noin neljäsosa matkoista kuljetaan joukkoliikenteen kyydissä ja noin viidesosa henkilöautolla. Suurimmat muutokset kulkumuotojakaumassa ovat tapahtuneet viime vuosina joukkoliikenteen käytössä, joka vähentyi koronapandemian aikana eikä ole palautunut sitä edeltävälle tasolle (n. 30 %). Tiedot koskevat kaikkia matkoja (opiskelu-, työ- ja koulumatkat, vapaa-aika).

Strategia-kaudella on kehitetty liikennetiedon ja hallinnan digitalisointia, jossa on hyödynnetty myös kaupallisia liikennepalveluita. Esimerkiksi sähköpotkulautojen palveluiden tuottama data on ostettu palveluntarjoajalta. Datan avulla on pystytty hallitsemaan uuden liikkumispalvelun tuottamia ulkoisia haitta-vaikutuksia ja kohdistamaan korjaavat toimenpiteet sähköpotkulautooperaattoreille.

Helsingin tavoitteena on vähentää polttomoottoriautojen määrää kaupunkialueella. Polttomoottoriautojen määrä henkilöautokannasta on vähentynyt strategiakauden aikana noin 15 prosenttiyksikköä. Määrällisesti polttomoottoriautoja on yli 180 000 syksyllä 2024. Sähkövoimaa hyödyntävien autojen määrä on noin 43 000, mikä vastaa vajaata viidesosaa henkilöautokannasta (n. 8 % täyssähköautoja, n. 10 % hybridautoja). Vuoden 2020 alussa vastaava osuus oli vajaat kolme prosenttia. Sähköautoinfraa on vahvistettu kaupungissa muun muassa laatimalla ja hyväksymällä strategian tavoitteen mukaisesti sähköautojen latausinfraan toimenpidekonaisuus sekä sähkölatausasemien yleissuunnitelma 2024.

Onnistumiset

- Merkittävät ja laajat raidehankkeet Raide-Jokeri ja Kalasatamasta Pasilaan -raitiotieyhteys valmistuivat. Kruunusillat-raitiotieyhteyden rakentaminen on käynnissä. Viikki-Malmin ja Länsi-Helsingin raitioteiden suunnittelu etenee.
- Asuntokatuja talvihoidon laatutasoa nostettiin merkittävästi esikaupunkialueilla ja talvisin tehostetusti hoidetun pyörätieverkoston kokonaispituus laajeni 63 kilometristä 150 kilometriin.
- Uusia merkittäviä pyöräbaanoja valmistui ja niitä suunnitellaan edelleen. Esimerkiksi Kaisantunneli ja sen pyöräpysäköintikeskus valmistuivat, mikä paransi keskustan pyöräilyolosuhteita merkittävästi.
- Pysäköinninvalvontaa on tehostettu ja toteutettu mm. pysäköintitunnuksen hinnanmuutos.

Onnistumiset

- Liikenneturvallisuuteen on panostettu koko kaupungissa ja henkilövahinkoon johtavat onnettomuudet ovat vähentyneet.
- Kaupunkiliikenne Oy on toteuttanut useilla asemilla liityntäpyöräpysäköintipalveluja osana matkaketjujen kehittämistä.
- Vihreän linjan pilotointi hälytysajoneuvoille toteutettiin valo-ohjatuissa risteyksissä.
- Liikennetiedon ja hallinnan digitalisointia on edistetty mm. toteuttamalla yhteinen rajapinta liikennetiedon keruulle, täydentämällä auto-liikennetietoa liikennevalojen ilmaisimien keräämällä liikennemäärätiedoilla ja hankkimalla sähköpotkulautapalveluiden tuottama data palveluntarjoajalta.
- Keskusta-alueelle toteutettiin sähköpotkulautojen pysäköintipaikat.
- Helsinki on mukana Aalto-yliopiston tutkimushankkeessa Smart Junction, jossa Länsisataman liikennevaloliittymien sujuvuutta parannetaan tilannekuvan avulla autolaivan saapuesssa Helsinkiin. Hankkeessa hyödynnetään sekä omia datalähteitä että kaupallisia datalähteitä.
- Helsingin Veloitteypysäköinti Oy:n perustettiin ja toiminta käynnistettiin. Yhtiö on pysäköinnin keskitetty operatiivinen toimija, jonka tehtävänä on huolehtia ja varmistaa kaupungin päättämien asemakaavojen mukaisten keskitettyjen veloitteypysäköintilaitoshankkeiden suunnittelu ja toteuttaminen.

Onnistumiset

- Vuonna 2023 Helsinki sijoittui ensimmäiseksi globaalissa älyliikennevertailussa, jossa mitataan tulevaisuuden liikkumisen valmiutta.
- Satamatunnelin kaavoitus on aloitettu ja ympäristövaikutusten arviointi on valmistunut.
- Eteläsataman ja Katajanokan keskittämisskeenaarion mukaiset toimet etenevät.
- Keskustan maanalaiseen huoltotunneliin on tehty kehittämisvaraus.
- Stadi liikkeelle -hankkeella edistettiin onnistuneesti kaupungin henkilöstön kestävää työmatkaliikkumista.

Haasteet

- Kestävien kulkutapojen osuus ei ole kasvanut panostuksista huolimatta. Pyöräliikenteen määrä ei ole kasvanut tavoitteiden mukaisesti. Julkisen liikenteen matkustajamäärät eivät ole nousseet koronapandemiaa edeltävälle tasolle.
- Matkustajamäärien ja lipputulojen heikko kehitys sekä jäsenkuntien joukkoliikenneinvestoinnit ovat johtaneet joukkoliikenteen lippujen hintojen korottamiseen HSL:n toimesta.
- Kävelyn ja pyöräilyn väylien kunnossapito poikkeuksellisen lumisten talvien aikana on ollut haasteellista.
- Mikroliikenteen (esim. sähköpotkulaudat, sähköpyörät) liikenneturvallisuus on parantunut,

Haasteet

mutta ei ole saavuttanut tavoitetasoa. Voimassa oleva mikroliikenteen lainsäädäntö ei mahdollista aitoa ongelmiin puuttumista.

- Esplanadin kokeilussa pelastuslaitoksen ja liikennejärjestelyjen yhteistyössä oli parantamisen varaa.
- Iäkkään metroidfran korjausvelka muodostaa haastavan toimintaympäristön, jossa lisä- ja muutostöitä on vaikea välttää. Työmaista aiheutuvat liikennekatkot ovat vaikuttaneet ja tulevat vaikuttamaan liikenteen sujuvuuteen ja asiakastytytyvyyteen.

Arvioinnin perusteella tulevalla kaudella huomioitavia asioita

- Satamatoimintojen uudelleen järjestelyyn liittyvät toimenpiteet Helsingin Satama Oy:n kehittämisohjelman mukaisesti.
- Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy:n siirtyminen konsernirakenteeseen.
- Kestäviin kulkumuotoihin panostaminen, esimerkiksi baanaverkon laajentaminen ja arkiliikuntaan kannustamisen jatkaminen.
- Sähköautoinfran kehittäminen ja merellisen sähköinfran mahdollistaminen tulevaisuudessa.
- Pelastustoiminnan toimintavalmiuden turvaaminen suurten liikenteen korjaushankkeiden ja uusien liikennehankkeiden rakentamisen aikana.

8.

Helsinkiäisten
hyvinvointi ja
terveys paranevat

Kaupunki siirtyi koronapandemian aikana nopeasti poikkeusolojen edellyttämiin toimintatapoihin. Satamien terveystarkastukset aloitettiin kaikissa satamissa, koronarokotuksia annettiin 1,5 miljoonaa, Herttoniemen varasairaala käynnistettiin vuoden 2022 alussa ja Helsingin ruoka-apu käynnistettiin nopealla tahdilla. Kaupungin varautumisaaminen ja kriisinkestävyys vahvistuivat.

Helsingiläisten hyvinvointi ja terveys on kehittynyt monin tavoin myönteiseen suuntaan. Huolestuttavaa on kuitenkin se, että monissa hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden ilmiöissä erot väestöryhmien välillä ovat kasvaneet lukuisista toimenpiteistä huolimatta. Myös asuinalueiden väliset sosioekonomiset erot ovat kasvaneet.

Helsingiläisten elämänlaadun kokemus on heikentynyt ja yksinäisyys yleistynyt. Aiempaa useampi nuori tai lapsi kokee mielen hyvinvoinnin haasteita. Mielen pahoinvoinnissa tyttöjen osuus korostuu ja nuorten tyttöjen kokema häirintä julkisissa tiloissa sekä koulukiisaaminen on yleistynyt. Sukupuoli ja perheen koettu taloudellinen tilanne ovat keskeisiä taustatekijöitä mielen hyvinvoinnissa.

Toimialojen asiantuntijoiden havainnoissa on esimerkiksi noussut esille huoli ikääntyneiden elämänhallintataidoista ja fyysisestä toimintakyvystä. Myös lasten ja nuorten kokema henkinen ja fyysinen väkivalta on edelleen huolestuttavalla tasolla (esim. joka kolmas helsingiläislapsi/nuori on kokenut vanhempien aiheuttamaa väkivaltaa).

Opiskeluhuollon kuraattori ja -psykologipalvelut säilytettiin kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla Helsingissä, toisin kuin muualla maassa, jossa ne siirrettiin koulujen ja oppilaitosten organisaatioista osaksi hyvinvointialueita. Opiskeluhuollon palveluiden säilyttäminen organisatorisesti osana kasvatuksen ja koulutuksen toimialaa ylläpitää yhteisöllisen opiskeluhoitotyön ennaltaehkäisevää ja hyvinvointia tukevaa roolia. Palvelupolkuja on systemaattisesti kehitetty yhdessä sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan kanssa oppijoiden edun mukaisesti. Monialaista yhteistyötä on vahvistettu kaupungin toimialojen kesken ja muiden toimijoiden kanssa.

Kaupunkilaisten hoitoon pääsyä on kehitetty

Koronapandemian vuoksi kertyneen hoito- ja palveluvelan purkamiseen on panostettu laajasti. Sotepessa on kehitetty lukuisia uusia toimintatapoja tilanteen ratkaisemiseksi, kuten otettu laajasti käyttöön digitaalisia palveluja ja etäpalveluja sekä pidennetty aukioloaikoja. Suun terveydenhuollossa on parannettu omaa palvelutuotantoa mm. ajanvarausta, asiakasohjausta, toimintamalleja ja työnjakoa kehittämällä. Lisäksi on otettu käyttöön paikallisen sopimuksen mukaiset lisätyöt sekä hyödynnetty palveluseteliä ja ostopalveluita.

Sujuvaa hoitoon pääsyä on parannettu vahvistamalla moniammatillista yhteistyötä ja tehostettu esimerkiksi potilaiden siirtymistä psykiatrisesta sairaalasta asunin tuen palveluihin. Helsingin sairaalaan pääsyä on nopeutettu mm. sujuvoittamalla pääsyä kuntouttavaan arviointiyksikköön, nopeuttamalla arviointiprosessia,

vakiinnuttamalla viikonloppukotiutukset sekä ottamalla käyttöön uusi yhteistyömalli HUSin kanssa.

Terveys- ja hyvinvointikeskusten alueelliset esihenkilö- ja ammattilaisverkostot toimivat koko kaupungissa tukien omalta osaltaan alueellista yhteistyötä. Terveys- ja hyvinvointikeskus (THK) toimintamallissa henkilöstö osallistuu palveluketjujen kehittämiseen esimerkiksi Asiakastyö sujuvaksi -toimintamallia hyödyntäen. Moniammatillista yhteistyötä tehdään laajasti. Esimerkiksi terveysasemilla toimii farmasisteja asiakkaiden ja ammattilaisten rationaalisen lääkehoidon tukena. Kalasatamaan perustettiin ensimmäinen diabeteskeskus, ja loppuvuodesta 2024 diabeteskeskustoiminta laajenee kaupunkitasoiseksi.

Ikääntyneiden päivystyksellisten tilanteiden hoitoa on parannettu mm. ottamalla käyttöön liikkuvan hoitajan -malli (LiiHo), joka hoitaa päivystyksellisiä tilanteita ympärivuorokautisessa hoidossa ja asiakkaiden kotona. LiiHon käyttö ja geriatriset konsultaatiot ovat vähentäneet tarpeettomia päivystyskäyntejä.

Palveluiden saavutettavuutta on Sotepessa parannettu monin toimenpitein, kuten kehittämällä yhteydensaantia terveyspalveluihin parantamalla takaisinsoittopalveluita, nuorisotasemilla on tehostettu hoidon tarpeen arviointia sekä lisätty lääkäri- ja sosiaalityöntekijöitä. Erityisesti on tehostettu 13–16-vuotiaiden hoitoon pääsyä.

Äitiys- ja lastenneuvoloissa raskaana olevat ja vauvaperheet pääsevät pääosin samalle hoitajalle. Asiakastyötä on lisätty erityisesti alueille, joilla on taloudellisia ja sosiaalisia haasteita. Moniammatillisen neuvolatiimin toimintaa on lisätty sekä vahvistettu paperittomien ja

turvapaikanhakijoiden neuvolapalvelua. Myös parisuhteen ja vanhemmuuden tukea vahvistettiin. Neuvolatoimintaan lisättiin vuonna 2023 yhteensä 26 terveydenhoitajan vakanssia.

Vuonna 2023 tavoite oli, että terveysasemille kiireelliseen hoitoon pääsee samana tai seuraavana päivänä 95 prosenttia asiakkaista. Aikavälillä 1.1.–31.8.2023 lähes kaikki asiakkaat (99 %) pääsivät hoitoon tavoitteen mukaisesti.

Varhaisen vaiheen mielenterveyspalveluihin ja lyhytpsykoterapiaan on panostettu

Lasten ja nuorten mielen hyvinvoinnin heikkeneminen havaittiin jo ennen koronapandemiaa ja heikkeneminen voimistui koronavuosina. Myös yksinäisyys on kasvanut. Syyt kehityksen taustalla eivät ole selviä ja siksi vaikuttamisen keinot ovat vaihtelevia. Korona-aika koetteli myös aikuisikäisten mielenterveyttä, mutta erityisesti lasten ja nuorten mielenterveyspalveluihin hoitoon pääsy on vaikeaa.

Lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalveluita on vahvistettu lukuisilla varhaisen tuen toimintamalleilla sekä koulutettu henkilöstöä. Lapsille ja nuorille on tarjottu monipuolisesti ryhmämuotoista harrastustoimintaa mielen hyvinvoinnin vahvistamiseksi mm. osana Suomen harrastamisen mallia, liikuntapalveluissa, nuorisopalveluissa ja kirjastoissa. Harrastukset tavoittavat viikoittain lähes 8 000 lasta säännöllisen maksutoman harrastamisen pariin ja tarjontaa on vahvistettu alueille, jossa harrastaminen on vähäisempää. Lisäksi kouluvalmentajatoiminta, kouluPT ja liikuntacoachien

työ, sekä tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettelu ovat esimerkkejä mielen hyvinvointia vahvistavista toiminnoista. Valtuustokauden aikana on panostettu laajasti terveellisten elintapojen edistämiseen, joka osaltaan voi vahvistaa mielen hyvinvointia.

Lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalveluketjuja on työstetty toimialojen yhteistyönä. Osana tätä kokonaisuutta nuorille koottiin mielen hyvinvoinnin palvelu- ja tietopaketti uusitulle hel.fi/nuortenmieli -sivustolle. Toisen asteen oppilaitosten hyvinvointipalvelujen hahmottamista on helpotettu toisen asteen opiskelu- huoltopalvelujen kuvauksella, johon opiskelijat pääsivät tutustumaan monia viestintäkanavia pitkin.

Haagaan ja Pasilaan perustettiin uudet matalan kynnyksen mielenterveyspalvelupisteet (Mieppi), joita toimii tällä hetkellä neljä. Mielenterveyden haasteissa hyödynnetään hoidon porrasteisuutta, osana kokonaisuutta on otettu käyttöön esimerkiksi mielen hyvinvointia tukevat omahoito-ohjelmat. Alle 13-vuotiaiden lastenpsykiatrisia- ja neurologisia palveluja on vahvistettu organisoimalla palveluja uudelleen. Lisäksi hoidon porrastusteisuutta on selkeytetty. Muutokset ovat parantaneet hoitoon pääsyä. Lisäksi on vahvistettu yli 13-vuotiaiden nuorten keskivaikeiden mielenterveysongelmien ja vaikeiden päihdeongelmien hoitoa muun muassa tiivistämällä yhteistyötä ja yhtenäistä hoitopolkua niin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan sisällä kuin HUSin kanssa.

Vuonna 2023 perustettiin myös lyhytterapiayksikkö vahvistamaan matalan kynnyksen palveluita. Lisäksi lyhytterapian saatavuutta on parannettu mm. vahvis-

tamalla henkilökunnan lyhytterapiametodiosaamista, laajentamalla arvioinnin digitaalisen työkalun käyttöä ja siirtämällä lyhytterapiapalvelujen painopistettä omaan palvelutuotantoon.

Osana lasten, nuorten ja perheiden mielenterveyden palveluketjutyötä on päivitetty 7–17-vuotiaiden matalan kynnyksen palvelumalli. Nepsy (neuropsykiatriset vaikeudet/häiriöt) -palvelupolkukehittäminen on käynnissä.

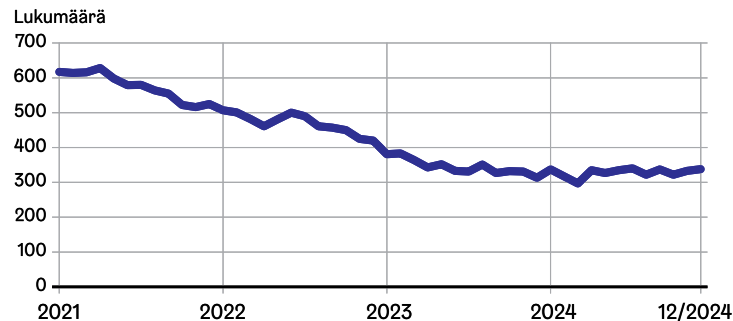
Vaikeasti päihdeongelmaisille nuorille perustettiin Pysäkki-palvelupiste ja alaikäisten päihteitä käyttävien nuorten lastensuojelun laitospalveluita vahvistettiin avaamalla uusia päihdekuntoutusosastoja. Pysäkki-toiminnalla tavoitetaan vaikeasti päihdeongelmaisia nuoria, jotka aiemmin jäivät usein palvelujen ulkopuolelle. Myös päihdepalvelujen saavutettavuus puhelimitse on parantunut. Kaikkiin kaupungin lastensuojelulaitoksiin on järjestetty tarvittaessa päihdevieroitus jalkautuvana hoitona vuodesta 2024 lähtien. Myös kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla on vahvistettu ehkäisevän päihdetyön toimintaa, yhteistyötä ja menetelmiä.

Senioripalveluissa on kehitetty kuntoutuksia ja vertaistukiryhmiä ikääntyneille, joilla on haasteita päihteiden tai mielenterveyden kanssa. Senioripalvelujen monimuotoinen palvelutarjonta tukee iäkkäiden mielen hyvinvointia. Lisäksi strategiakaudella on edistetty ikääntyneille suunnattuja mielen hyvinvointia tukevia palveluita, kuten kirjastokävelyitä ja kulttuurikaveritoimintaa. Kaupungin henkilöstölle suunnattuja koulutuksia mielen hyvinvoinnin menetelmistä, materiaaleista ja omahoito-ohjelmista on runsaasti.

Uusi toimenpideohjelma asunnottomuuden poistamiseksi laadittiin vuosille 2023–2025

Kaupungin tavoitteena on ollut asunnottomuuden puoltaminen vuoteen 2023 mennessä sekä asunnottomuuden poistaminen vuoteen 2025 mennessä. Aiempaa asunnottomuuden toimenpidesuunnitelmaa toteutettiin vuosina 2019–2022. Asunnottomuuden poistamiseksi on mm. panostettu asumisneuvontaan, tehty ehkäisevää työtä häätöjen välttämiseksi sekä ennakoivaa, etsivää ja palveluihin kiinnittävää työtä asumisen turvaamiseksi. On myös toimittu laajasti yhteistyössä eri toimijoiden kanssa ja kohdennettu tukiasuntoja niitä tarvitseville. Asunnottomuus on saatu puolitettua strategiakauden aikana, mutta asunnottomuuden poistaminen vuoteen 2025 mennessä ei toteudu.

Kuvio 9. Pitkäaikaisasunnottomien määrä Helsingissä

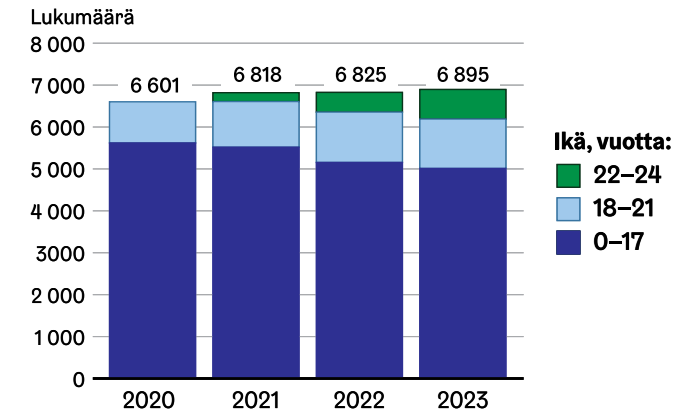
Lähde: Helsingin kaupunki, sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala

Pitkäaikaisasunnottomien määrä Helsingissä oli vuoden 2021 alussa 617 henkeä ja vuoden 2024 lopussa 338 henkeä.

Lastensuojelun strategisena tavoitteena on, että lastensuojelun asiakasmäärien kasvua on pyritty hillitsemään

Lastensuojelun strategisena tavoitteena on, että lastensuojelun asiakasmäärän kasvu saadaan pysähtymään ja kääntymään laskuun. Alaikäisten lastensuojelun asiakkaiden määrä on ollut laskusuuntainen usean vuoden ajan. Lisäksi kodin ulkopuoliset sijoitukset vähenivät. Sen sijaan asiakkaiden määrä on kasvanut 18–24-vuotiaissa nuorissa. Helsinki piti lastensuojelun jälkihuollon ikärajan 25 ikävuodessa.

Kuvio 10. Lastensuojelun asiakkaiden lukumäärä Helsingissä

Lähde: Helsingin kaupunki, sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala

Lastensuojelun asiakkaiden määrä on alaikäisten osalta vähentynyt noin 600 hengellä 2020–2023 välillä. 18–24-vuotiaiden asiakkaiden määrä on sen sijaan kasvanut.

Lastensuojelussa vahvistettiin erityistä tukea tarvitsevien lasten ja perheiden varhaisempia palveluita lisäämällä perhesosiaalityötä, perhetyötä ja ammatillista tukihenkilötoimintaa. Lisäksi lastensuojelun asiakkaille kehitettiin uusia monialaisia avopalveluita, esimerkiksi Toivo-tiimit, MDFT, maahanmuuttajataustaisten monialainen perhetyö sekä lastensuojelun ja HUS:n lasten- ja nuorisopsykiatrian yhteisille asiakkaille kohdennettu HEHKU-toimintamalli.

Strategian tavoitteena on vähentää huono-osaisuutta ja kehittää etsivää sosiaalityötä, kuten etsivää lähityötä ja aikuissosiaalityötä. Lasten etsivä työ on käynnistetty. Etsivät sosiaaliohjaajat ovat osa lastensuojelutarpeen arvioinnin alueellisia työryhmiä. Kohderyhmänä on erityisesti varhaisnuoret. Perhemyönteisyyttä on vahvistettu esimerkiksi laatimalla yhteistyössä HUSin kanssa synnyttäneiden palvelupolku, jonka avulla varmistetaan synnyttäneiden ja erilaista tukea tarvitsevien toimiva palvelupolku.

Etsivää työtä aikuissosiaalityössä vahvistettiin. Työllä tavoitetaan palvelujen tarpeessa, mutta niiden ulkopuolella olevia asiakasryhmiä jalkautumalla kaupunkiympäristöön ja asiakkaan elinympäristöön. Palvelun avulla etsitään asiakkaille sopivia palveluita ja tarjotaan neuvontaa ja ohjausta, psykososiaalista tukea sekä pieniä hoitotoimenpiteitä.

Ikääntyneen väestön hyvinvointiin liittyviä toimenpidekokonaisuuksia on toteutettu laajasti

Kulttuurisen vanhustyön kehittäminen on yksi seniorikeskusten painopisteistä ja henkilöstön osaamista aiheesta on lisätty. Vapaaehtois- ja vertaistoimintaa sekä

järjestöyhteistyötä on kehitetty laajasti. Liikkumissopimusten käyttö laajennettiin kaikkiin sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalveluiden palveluihin.

Työväenopiston, seniorien palvelukeskusten ja muiden hyte-toimijoiden yhteistyönä on kehitetty kursseja, joilla edistetään ikääntyneiden toimintakykyä ja terveellisiä elintapoja.

Ikääntyneiden kulttuuritoiminnan avustuksille on osoitettu määrärahoja valtionperintörahoista, toteutettu Auranhanke, jossa kunnat ja hyvinvointialueet edistävät ikääntyneiden kulttuurihyvinvointia sekä vakiinnutettu kulttuurikaverit-toiminta HelsinkiMission kanssa.

Vuoden 2021 jälkeen toimialoilla on toteutettu kymmeniä toimenpiteitä ikäihmisten liikkumisen edistämiseksi. Kaupunkiympäristön toimialalla katu- ja puistonpenkkien määrää on lisätty, kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita on parannettu ja talvikunnossapitoa tehostettu. Liikkumisen puheeksiottoa ja liikkumiseen liittyvää neuvontaa sekä ikääntyneille suunnattuja tanssi- ja liikuntakursseja on lisätty. Ikääntyneiden liikkumista on edistetty myös mm. järjestö- ja yhdistysavustuksilla, liikkumiskampanjoilla ja vertaisohjaajakoulutuksilla. Ikääntyneiden ohjatun liikunnan asiakas- ja käyntikertamäärät ovat palautuneet koronapandemiaa edeltävälle tasolle.

Strategian tavoitteena on, että kotihoidon laatua ja monipuolisuutta kehitetään ja että kaupunki huolehtii omaishoitajien jaksamisesta ja tuesta. Omaishoitajien palveluja on uudistettu ja tuettu omaishoitajien jaksamista lisäämällä mm. lakisääteisten vapaiden käyttöä. Omaishoidon tuen hakemusten käsittelyaika on lyhentynyt ja omaishoitajille järjestettyihin palveluihin osallistuvien määrä on noussut.

Kotihoidon laadun valvonnan kehittämiseen on panostettu. Asiakastason ostopalvelujen laadunvalvonta keskitettiin asiakasohjausyksikköön, mikä on selkeyttänyt valvonnan kokonaisuutta ja on pystytty tuottamaan entistä paremmin tasalaatuiset ja yhdenvertaiset palvelut ostopalveluasiakkaille.

Helsinkiläisten liikkumisen lisääminen on hyvinvointisuunnitelman yksi painopiste

Liikkumisen suositus täyttyy tällä hetkellä parhaiten pienillä lapsilla, joiden liikkumista on lisätty vahvistamalla liikkumista osana varhaiskasvatuksen perustoimintaa ja sisällyttämällä liikkumisen puheeksiotto lasten henkilökohtaisiin varhaiskasvatussuunnitelma-keskusteluihin.

Peruskouluissa on edistetty liikkumista mm. toteuttamalla kansallisia Move! -mittauksia sekä KouluPT-toiminnalla. Koulujen pihoille on lisätty 4 000 pyöräpysäköintipaikkaa. Liikuntacoach-toiminta on laajentunut lähes kaikkiin kaupungin toisen asteen oppilaitoksiin, minkä ansiosta vähiten liikkuvien toisen asteen opiskelijoiden osuus on vähentynyt.

Vähän liikkuvia kaupunkilaisia on kannustettu liikkumaan matalalla kynnyksellä erilaisin toimenpitein, kuten kirjastokävelyillä, ulkokuntosalikampanjalla ja lisäämällä talviuintimahdollisuuksia. Myös kaupungin työntekijöitä on aktivoitu liikkumaan enemmän kulttuurij- ja liikuntaedulla, liikuntakoutsauksella ja edistämällä työmatkaliikkumista.

Onnistumiset

- Yhteiset talousarviotavoitteet ovat vahvistaneet samaan suuntaan toimimista. Kaupunkiyhteinen tekeminen on vahvistunut erityisesti lasten ja nuorten, ikääntyneiden sekä segregaatien ehkäisyn osalta.
- Asunnottomien määrä on vähentynyt tasaisesti koko strategiakauden ajan.
- Peruspalveluiden saatavuutta on parannettu uusilla toimintamalleilla ja palveluketjuja kehittelemällä. Monituottajuutta on hyödynnetty laajasti. Esimerkiksi suun terveydenhuollossa hoitoon pääsy on parantunut näiden myötä.
- Yhteydensaanti ja hoidon tarpeen arvio on nopeutunut esim. suun terveydenhuollossa. Suun terveydenhuollon hoitotakuujono lyhenyi vuoden 2024 tammikuusta syyskuuhun 85 prosenttia.
- Digitaalisia palveluita on kehitetty ja esimerkiksi etähoidon määrää on lisätty. Uusia digipalveluita on käyttöönotettu tai laajennettu aikaisempaa toimintaa, kuten OmaOlo, Maisa ja SotebottiHester.
- Ikääntyneiden asiakasohjauksessa on kehitetty kiireellisten asiakastilanteiden käsittelykäytäntöjä. Palvelutarpeen arviointiin pääsee Helsingissä nopeasti. Suurin osa 92 % Seniori-infon yhteydenotoista on ratkennut neuvonnalla.

Onnistumiset

- läkkäiden lakisääteisten palvelujen riittävyyden ja palveluihin pääsyn turvaaminen on parantunut. Esimerkiksi odotusajat ympärivuorokautiseen hoitoon ovat lyhentyneet.
- Ikääntyneiden toimintakykyä tukevan vapaan sivistystyön kurssitarjonnan kehittäminen ja lisääminen.
- Siirtoviiveitä erikoissairaanhoidosta on onnistuttu lyhentämään ja sairaaloiden toiminta on tehostunut. Päivystykselliset käynnit ympärivuorokautisesta hoidosta ovat vähentyneet minimiin, mm. Liikkuva hoita- ja -toimintamallin käyttöönotolla.
- Lastensuojelussa on onnistuttu hyvin lakisääteisissä asiakasmitoituksessa ja aikarajoissa.
- Omaishoidon palveluja on kehitetty ja omaishoitajien jaksamista on tuettu.
- Uusia toimintamalleja, palveluja ja palveluketjuja on kehitetty myös haavoittuvassa asemassa olevien ja erityistä tukea tarvitsevien tukemiseksi, esimerkiksi aikuissosiaalityössä on käytetty vastaanottomalli.
- Jalkautuvia ja etsiviä palveluja tarjotaan esimerkiksi nuorisopalveluissa, päihdepalveluissa, lastensuojelussa ja aikuissosiaalityössä.
- Omaiset ovat tiiviisti mukana hoidossa, perhetyötä tehdään paljon (mm. Psykoosipalveluiden BFT-perhetyö, Behavioural Family Therapy).

Onnistumiset

- Laakson yhteissairaalan uudisrakentamis- ja laajennushanke on käynnistynyt yhteistyössä HUS:n kanssa.
- Liikuntacoach -toiminnan kehittäminen toisella asteella osana opiskeluhoitoa ja liikkumisen tavoitteellinen ja systemaattinen lisääminen.
- Liikkumissopimus on otettu käyttöön vuonna 2024 77 %:lla sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalveluiden asiakkaista (lähtötilanne 2021: 68 %).
- Vuonna 2024 on toteutettu KUVA-toimialan koordinoimana ja toimialojen yhteistyönä ikäihmisten liikku-misen edistämisen toimenpiteitä Malmilla.
- Harrastamisen Suomen malli on otettu käyttöön kaikissa kouluissa.
- Toisen asteen koulutuksessa nuorten mielenterveyden parantamiseen systemaattisilla nuorten liikkumisen edistämisen toimilla lähes kaikissa oppilaitoksissa. Toiselle asteelle on rakennettu myös opiskelijoiden digitaalinen hyvinvointityökalu.
- Toisen asteen kuraattorit ja psykologit ovat ottaneet käyttöön osallisuutta edistävän, palaute-tietoisien FIT-työskentelytavan.
- Digihyvinvoinnista/aivoterveystä huolehtiminen noussut keskeiseksi painopisteeksi, mm. opetuksen digipolkuihin on tehty uudet päivitykset huomioiden ikätaso.

Onnistumiset

- Toisella asteella toteutettiin yhteisöllisen opiskeluhoollon vaikuttavuuden arviointi, jolla varmistettiin, että yhteisöllinen työ kohdentuu resurssitehokkaasti ja kattavasti oikeanlaisiin toimiin. Arvioinnin perusteella panostuksia arvostavaan kohtaamiseen ja vertaissuhteiden vahvistamiseen jatkettiin.
- Pilotoitiin yhteistyössä THL:n kanssa kouluterveyskyselyä Stadin ammattiopiston TUVA-opiskelijoille, jonka myötä vuodesta 2025 alkaen kysely kohdennetaan valtakunnallisesti ammatillisten oppilaitosten TUVA-opiskelijoille
- Matalan kynnyksen palveluja on vahvistettu, esim. Mieppejä on avattu kaksi lisää strategia-kauden aikana.
- Toimialoilla on otettu käyttöön lasten, nuorten ja perheiden kokonaisvaltaista hyvinvointia edistävä, yhteinen huolen tunnistamisen ja tarttumisen toimintamalli Hyvinvointia yhdessä
- Ikäerityisiä mielenterveys- ja päihdepalveluja on kehitetty lisäämällä uusia palvelumuotoja.
- Ikäntyneiden hyvinvoinnin edistämiseksi on sekä toimialoilla että toimialojen välisenä yhteistyönä lukuisia toimenpiteitä. Ikäntyneet ovat korona-ajan jälkeen löytäneet uudelleen palveluihin.

Onnistumiset

- Ikäntyneiden liikkumisen ja myös lastenkulttuurin palveluja kehitetään tietoon perustuen.
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen poikkihallinnollinen johtamis- ja koordinaatorakenne on uudistettu arvioinnin perusteella ja otetaan käyttöön vuonna 2025. Hyte-tietopohjaa ja raportointia on kehitetty. Kuvaan perustettiin Hyvinvoinnin edistämisen palvelu.
- Hyvinvointisuunnitelman toimenpiteitä on kohdennettu haavoittuvassa asemassa oleviin ja erityistä tukea tarvitseviin väestöryhmiin.
- Helsinki saavutti tavoitteellisella lapsen oikeuksien edistämistyöllä Unicefin myöntämän Lapsiystävällinen Kunta -tunnustuksen ensimmäisenä pohjoismaisena pääkaupunkina.
- Ensihoidon tehtävämäärät ovat laskeneet noin 13 % suunnitelmallisen viranomaisyhteistyön seurauksena.
- Sympis-päiväkeskukset sekä Sympiksen liikkuvat palvelut parantavat kaupunkiturvallisuutta ehkäisemällä tartuntatauteja, ottamalla vastaan käytetyt ruiskut ja neulat, luomalla kontaktin päihderiippuvaisten marginaaliryhmään sekä kiinnittämällä päihderiippuvaisia henkilöitä palvelujärjestelmään.

Haasteet

- Mielenterveys- ja päihdepalveluketjun kehittämistä tulee jatkaa.
- Vanhemmuuteen tarvitaan vahvempaa tukea eri toimijoilta.
- Kohdennettu nuorisotyö vaatii kehittämistä ja resurssointia vastatakseen nuorten tarpeisiin.
- Hyvinvoinnin ja turvallisuuden haasteet ovat näyttäytyneet erityisesti tutkintoon valmentavassa koulutuksessa ja aikuisten perusopetuksessa kasvaneena tuen tarpeena ja pahoinvointina. Vaikka tilanne onkin parantunut, tarvitaan lisää toimialat ylittävää yhteistyötä ja riittävää resurssointia.
- Tulossa oleva lasten ja nuorten terapiatakuu haastaa eri toimialojen yhteistyörakenteet.
- Asunnottomuus ei ole poistunut, pitkäaikaisasunnottomia oli elokuussa 322 henkilöä. Häätöjen määrä on kasvanut. Asumisneuvonnassa kunnan omavastuutta on lisätty ja valtion rahoitusta vähennetty. Riskinä asunnottomuuden lisääntyminen.

Haasteet

- Symppiksien (matalan kynnyksen päiväkeskus) osalta tilojen riittävyys ja optimaaliset sijainnit ovat haasteena.
- Hoitoon pääsyssä on yhä haasteita osassa palveluja.
- Sotepessa henkilöstön äidinkielestä ja muusta kielitaidosta ei ole tällä hetkellä saatavilla kattavasti ja luotettavasti tietoa. Näiden tietojen kerääminen ja yhdenmukainen kirjaaminen on tärkeä kehittämisenkohde. Vahvistetaan edelleen henkilöstön suomen kielen taitoa ja muiden kielten osaamista. Kaksikielisessä kaupungissa palvelut tulee toteutua yhdenvertaisesti ja laadukkaasti molemmilla kansalliskielillä, yhteisen tiedon ja ymmärryksen lisäämiselle sekä kielitaitoisen henkilöstön varmistamiselle on edelleen tarvetta.
- Asiakas- ja potilastietojärjestelmän yksikielisyys on haaste.

Arvioinnin perusteella tulevalla kaudella huomioitavia asioita

- Liikkumisen ja liikkeelle lähtemisen edistäminen, erityisesti ikääntyneet.
- Liikkumisen systeemisen mallin kehittäminen toimialojen sekä toimijoiden kanssa yhteistyössä.
- Kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ennalta ehkäiseminen ja puuttuminen.
- Ikääntyneiden kulttuurioikeuksien ja -hyvinvoinnin edistäminen kaupunkiyhteisenä työnä.
- Sotepen peruspalvelujen vahvistaminen mm. hyödyntämällä monituottajuutta, painopiste vaikuttavissa ennaltaehkäisevissä ja varhaisen tuen palveluissa. Työtä hoitoon pääsyyn terveysasemille tulee jatkaa.
- Digitaalisten palveluiden ja yhteydenottokeinojen kehittäminen asiakastarve- ja kokemus edellä huomioiden matalan kynnyksen yhteydenottokeinoja.
- Sotepen palvelurakenteen ja tuotantotapojen strategisen suunnittelun jatkaminen, mm. tuotantotapa-analyysien ja selvitysten kattavalla hyödyntämisellä.
- Palvelujen yhdenvertaisuuden turvaaminen.
- Erityinen huomio haavoittuvassa asemassa oleviin ja erityistä tukea tarvitseviin väestöryhmiin.
- Hoitoon pääsyn turvaaminen lain edellyttämällä tavalla, vaikuttavien palvelujen tarjoaminen.
- Ruotsinkielisen pelastajakoulutuksen järjestäminen.
- Kaupungin kriisi- ja häiriöviestinnän käytäntöjen kehittämistä on edelleen jatkettava kaupungin kriisi- ja häiriötilanteiden johtamisen kehittämisen rinnalla.
- Seniorikeskusten toteutumisen varmistaminen. Seniorikeskushankkeita on viivästyneet Sotepe-uudistuksesta johtuvasta rahoituspuolelta muutoksesta. ARA:n investointiavustus näille hankkeille lakkautetaan, joten rakentaminen ja asukkaiden vuokrien nousu on osoittautunut kohtuuttoman kalliiksi.
- Mielen hyvinvoinnin edistämisen toimenpiteiden jatkaminen ja vahvistaminen.
- Lisätään toimia yksinäisyyden ehkäisyyn.
- Lasten ja nuorten mielenterveyden tukeminen.
- Digihyvinvoinnin/aivoterveystieteen edistäminen, keskeinen osa lasten ja nuorten kokonaishyvinvointia.

9.

Vastuullinen talous kestävän kasvun perustana

Talouden näkökulmasta strategiakautta ovat leimanneet koronapandemiasta toipuminen, Venäjän hyökkäyssodan aiheuttama talouden epävarmuus sekä vauriutuminen merkittäviin rakenteellisiin uudistuksiin. Koronapandemia aiheutti varsinkin strategiakauden alkupuolella merkittäviä lisäkustannuksia: vuosina 2022 ja 2023 pandemian välittömien kustannusten arvioidaan olleen yhteensä 40 miljoonaa euroa. Epidemian myötä toimialojen palveluissa muodostui myös palveluvelkaa, jota on jouduttu kattamaan strategiakauden loppupuolella. Lisäksi kaupungille aiheutui koronapandemiasta johtuvia toimintatulojen menetyksiä. Valtio vastasi kuntien koronaepidemiasta johtuvaan toimintamenojen kasvuun sekä verotulomenetyksiin korottamalla yhteisöveron jako-osuutta 10 %-yksiköllä vuosille 2020–2021 sekä maksamalla valtion-avustuksia suoraan toimialoille maksettuina koronakorvauksina. Koronapandemialla ei kuitenkaan ollut erityisen merkittävää vaikutusta Helsingin kunnallisverokertymiin, sekä lisäksi yhteisöveron jako-osuuden korotus oli Helsingille edullinen ja sen vaikutukset jatkuivat vielä vuodelle 2022.

Maaliskuussa 2022 alkanut Venäjän hyökkäyssota aiheutti merkittäviä epävarmuuksia talouden toimintaympäristöön ja tuotti muutoksia kaupungin toimintaan. Ukrainasta saapuneiden pakolaisten auttaminen, energiahintojen vaihtelut sekä laaja-alainen kustannustason ja korkotason nousu vaikuttivat koko kaupungin ja kaupungin tytäryhtiöiden toimintaan.

Rakenteellisista uudistuksista merkittävin on ollut sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen toimeenpano 1.1.2023 alkaen (Sotepe-uudistus).

Sotepe-uudistuksen myötä Helsinki jakautui valtion rahoittamaan sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialaan sekä kunta-Helsinkiin. Uudistus kavensi Helsingin taloudellista liikkumavaraa, kun merkittävä osa aiemmista verotuloista jäi uudistuksen myötä valtiolle. Muita keskeisiä uudistuksia ovat olleet mm. Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy:n käynnistäminen 1.2.2022, DigiHelsinki Oy:n käynnistäminen 1.1.2023 alkaen ja kaupungin taidemuseon toimintojen ja henkilöstön siirto HAM Helsingin taidemuseosäätiöön 1.1.2023 alkaen. Lisäksi on valmistauduttu työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtämiseen kunnille vuodesta 2025 alkaen (TE2025-uudistus).

Onnistumiset

- Talouteen liittyvistä haasteista ja epävarmuustekijöistä huolimatta kaupungin talous on onnistuttu pitämään vuoden 2024 loppuun saakka jokseenkin tasapainossa. Helsingiläisten ansiotuloverotuksen veropohja on kasvanut viime vuosien aikana siten, että siitä Helsingin kaupungille kertyvä kunnallisverotulo on kasvanut valtakunnalliseen vertailuun nähden myönteisesti. Helsingin kunnallis- ja kiinteistöveroprosentit on voitu pitää valtakunnallisesti matalalla tasolla Sotepe-uudistuksen tuomista valtakunnallisista kertymäleikkauksista huolimatta. Edellä mainitut tekijät ovat pitäneet vuoden 2024 loppuun asti yllä kaupungin investointien tulo-rahoituskykyä ja mahdollistaneet lainakan- nan pienemisen 2021–2024.

Onnistumiset

- Kaupunkistrategian tavoitteena olevista käytötalouden vastuuperiaatteista on onnistuttu pitämään pääpiirteittäin kiinni vuosina 2022 ja 2023, joskin palvelutuotannon määrärahoihin tehdyt lisäykset, kasvavat palvelujen yksikkökustannukset sekä investointien käyttötalousvaikutukset vaikeuttavat tavoitteen toteutumista koko strategiakauden mitassa. Tavoitteen ennustetaan toteutuvan, mikäli strategiakaudella päätetyt tuottavuusuudistukset toteutuvat ja niiden tuoma liikkumavara on riittävä.
- Toimialat ja liikelaitokset ovat käynnistäneet ja toteuttaneet laajasti toiminnan tehokkuuden ja tuottavuuden parantamiseen tähtäviä toimenpiteitä. Toimenpiteet ja suunnitelmat ovat pitäneet sisällään niin säästötoimenpiteitä kuin toimintatapojen tehostamiseen, tulokertymän vahvistamiseen, kustannustietoisuuteen ja seurantaan tähtäviä toimenpiteitä. Vaikka toimenpiteiden myötä on saavutettu jo joitakin konkreettisia säästöjä, niistä saatavien hyötyjen odotetaan näkyvät erityisesti pidemmällä aikajänteellä.
- Helsinki on pystynyt pidättäytymään kunnallisverojen korotuksista ja taloudellista liikkumavaraa on pystytty kohdentamaan mm. kasvatukseen ja koulutukseen, segregaaion ehkäisemiseen sekä palkkakehitysohjelman toteuttamiseen.

Onnistumiset

- Helsinki on kaupunkistrategian mukaisesti valtuustokaudella investoinut ja käynnistänyt uusia investointeja rohkeasti. Kasvanutta investointitasoa on toistaiseksi pystytty rahoittamaan suurelta osin tulorahoituksella ja myös alijäämärajoite toteutunee koko strategiakauden mitassa.
- Helsinki on kehittänyt tilavuokrien määräytymisperiaatetta ja ottanut vuodesta 2023 eteenpäin käyttöön kaupungin toimitilojen sisäisessä vuokrauksessa noudatettavat pääomavuokrien määrittämisen uudet periaatteet.
- Helsinki on parantanut valtuustokauden aikana kykyä investointien kaupunkitaloudelliseen arviointiin, ohjannut aikaisempaa paremmin investointeja kokonaisuutena sekä ottanut käyttöön kaksivaiheisen päätöksenteon merkittävimmissä tila- ja liikennehankkeissa.
- Toimialojen ja liikelaitosten toimintaa mitataan entistä julkisemmalla ja avoimemmalla tavalla. Vuodesta 2024 eteenpäin palvelukustannusten ja suoritemäärien kehitystä seurataan pitkien aikasarjojen kautta talousarvioissa, tilinpäätöksissä ja toimintakertomuksissa.
- Helsinki on vauhdittanut luopumista sellaisista kiinteistöistä, jotka eivät ole kaupungin omassa käytössä.

Haasteet

- Palveluiden yksikkökustannukset ovat nousseet yleistä hintatason kehitystä nopeammin. Mikäli kehitys jatkuu, kustannusten kasvu kääntyy pidemmällä aikavälillä heikentämään kaupungin taloudellista kehitystä.
- Kunta-Helsingin investoinnit ovat kasvaneet voimakkaasti strategiakauden aikana, 10-vuotinen investointiohjelma on kasvanut 1,8 miljardilla eurolla. Vuosikate on sotepe-uudistuksen veroleikkauksista johtuen kääntynyt laskuun strategiakauden loppupuolella, minkä vuoksi vuosikate ei enää riitä investointien rahoitukseen. Tämä johtaa lisääntyvään investointien rahoitukseen velkarahalla. Lisäksi kaupunki toteuttaa tytäryhteisöjen taseisiin raide- ja toimitila investointeja sadoilla miljoonilla. Myös nämä kasvattavat kaupungin taloudellisia vastuita.

Haasteet

- Toiminnan ja investointien rahavirran alijäämärajoite ei huomioi yhtiö- ja vuokrahankkeita ja lisäksi valtuustokaudella tehdyt investointipäätökset toteutuvat vasta valtuustokauden jälkeen. Alijäämärajoite ei rajoita investointien kokonaistasoa pidemmällä, esim. 10 vuoden, aikajänteellä.
- Yleiseen talouskehitykseen liittyvä epävarmuus ja valtionrahoituksen vaikea ennakoitavuus ovat vaikeuttaneet talouden ja toiminnan suunnittelua ja ennakointia. Jatkossa haasteena on myös sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan valtionrahoituksen tiukkeneminen.
- Korkea kustannus- ja korkotaso ovat vaikeuttaneet rakennushankkeiden toteuttamista ja kiinteistöjen myyntiä strategiakauden aikana.

Arvioinnin perusteella tulevalla kaudella huomioitavia asioita

- Tuottavuustoimenpiteitä on jatkettava ja myös turvattava tuottavuustoimien toteutuminen käytännön tasolla yksikkökustannusten nousun hillitsemiseksi. Tuottavuustoimet on kytkettävä vastuuperiaatteeseen ja tuottavuustoimien taloudellisia laskelmia on kehitettävä ja niiden aikaansaamien euromääräisten säästöjen arviointia on parannettava. Vastuuperiaatteen määrittely tulevalle valtuustokaudelle on olennaista talouden ohjauksessa onnistumiseksi.
- Jatkossa investointipäätöksiä tehtäessä tulee nykyistä paremmin varmistaa investointien parempi kannattavuus, oikea ajoitus sekä huomioida niiden vaikutukset käyttötalouteen. Samalla on tärkeää huomioida asukkaiden ja alueiden tarpeet, jotta investoinnit tukevat tasapuolisesti kaupunkistrategian tavoitteita ja edistävät hyvinvointia eri puolilla kaupunkia.
- Kaupungin ja tytäryhteisöjen investointitasoa tulee tarkastella suhteessa tulorahoituskykyyn.
- Kuntien valtionosuusjärjestelmän uudistukseen liittyy Helsingin kannalta edelleen merkittäviä epävarmuustekijöitä, jotka vaativat huomiota edunvalvonnan näkökulmasta.
- Seuraavalla strategiakaudella Sotepessa tulee keskittyä toiminnan taloudellisen kestävyysvarmistamiseen mm. talouden muutosohjelman systemaattisella jatkamisella. Lisäksi järjestäjän tiedolla johtamisen vahvistaminen tulisi olla keskeisessä roolissa, samoin palvelutarpeiden tunnistamista ja muutosten ennakointia on parannettava. On tärkeää jatkaa myös tuottajien ohjauksen, mm. HUS-ohjauksen vahvistamista sekä edunvalvontatyötä.
- Työllisyyden hoidon kustannusten nousun hallitseminen ja rahoituksen varmistaminen työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirryttyä kaupungille.
- Kehitetään kaupungin veto- ja pitovoimaa yritysten sijaintipaikkana, koska yhteisöveron merkitys kaupungin taloudessa on korostunut. Kaupungin tulopohjaa on kasvatettava.

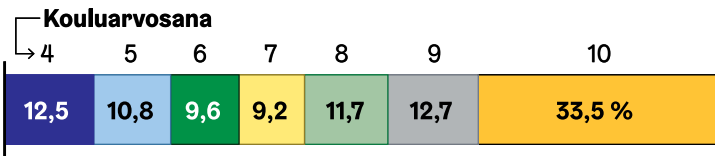

10.
Henkilöstölle
vetovoimainen
Helsinki

Strategiakauden alku oli henkilöstölle haasteellinen. Korona-pandemia ja siitä palautuminen, henkilöstöpu-
la ja palkkajärjestelmän ongelmat heikensivät työhyvin-
vointia. Korona-aika hoidettiin kuitenkin erinomaisesti
sekä kaupunkitasolla että toimialoilla, ja myös henkilös-
tösiirrot onnistuivat.

Henkilöstökyselyiden mukaan oma työ on kaupungil-
la selkeä vahvuus; henkilöstö on ylpeä omasta osaami-
sestaan ja kokee, että voi tehdä itsenäisesti omaa työ-
tään. Lähiesihenkilötyötä arvostetaan ja se on hyväl-
lä tasolla. Esihenkilöt ovat onnistuneet työssään hyvin.
Työyhteisö näyttäytyy pysyvänä voimavarana ja työyh-
teisöissä on sosiaalista pääomaa. Työ koetaan edelleen
mielekkäänä ja merkityksellisenä. Työkulttuuri koetaan
hyväksi. Valmentava johtaminen on kehittynyt parem-
paan suuntaan. Työntekijöiden kokemus siitä, että joh-
taminen on valmentavaa, on parantunut vuodesta 2020
vuoteen 2024. Tosin vuoden 2024 tulos laski verrattuna
vuoteen 2023.

**Kuvio 11. Henkilöstön kokemus johtamisen laadusta
vuonna 2023**

Lähde: Helsingin kaupunki, Fiilari-henkilöstökysely

*Henkilöstön keskiarvo kokemukselle johtamisen
laadusta vuonna 2023 oli 7,6.*

Johtamisen laatua seurataan joka toinen vuosi mitta-
rilla, joka koostuu kaupungin johtamisen kulmakivien
toteutumisesta mittavista kysymyksistä. Työntekijöiden
kokemus johtamisesta on parantunut vuodesta 2021
(keskiarvo 7,4, asteikko 0–10) vuoteen 2023 (keskiarvo
7,6).

Vuonna 2024 puolet lähiesihenkilöistä koki, etteivät he
palautu hyvin ennen seuraavaa työpäivää. Esihenkilöi-
den kuormitus nousi vuonna 2022, mutta palautui ai-
empaa paremmalle tasolle vuonna 2024. Myös pääl-
liköiden ja muun johdon palautuminen laski vuonna
2022, mutta nousi vuonna 2024. Päälliköistä ja muusta
johdosta 56 % palautui hyvin ennen seuraavaa työpäi-
vää vuonna 2024 (Kunta10-tutkimus). Esihenkilöiden
tueksi perustettiin konsultaatiopalvelu haastaviin joh-
tamistilanteisiin. Myös työyhteisöille, joissa on haastei-
ta, tarjotaan tukea. Esihenkilöiden rekrytointia ja pe-
rehdytystä kehitettiin strategiakauden aikana.

Strategiakauden lopulla käynnistettiin myös Henkilös-
töjohtamisen kokonaisuudistus -hanke. Hankkeen ta-
voitteena on vapauttaa esihenkilöiden aikaa ihmisten
kohtaamiseen sekä tukea hyvää ja tasalaatuista johta-
mista yhdenmukaisilla toimintamalleilla.

Helsingin kaupunki ja koko kaupunkikonserni toimivat
kasvavassa kaupungissa. Kaupungin palvelutuotannon
edellyttämän henkilöstömäärän ennakoidaan kasva-
van. Työpaikkoja on avautunut tällä strategiakaudella
haettavaksi merkittävä määrä. Strategiakauden alku-
puolella avointen tehtävien määrä kasvoi ollen huipus-
saan vuonna 2022 (17 661 avointa tehtävää). Vuosina
2023 ja 2024 haettavien tehtävien määrä on pudonnut,

kun taas samaan aikaan hakijamäärät ovat kasvaneet suuresti.

Työnantajan vaihtohalukkuus oli korkeimmillaan vuonna 2022, jolloin suosittelukin oli ennätysellisen alhais- ta. Työnantajan vaihtamista harkitsee edelleen suu- ri joukko henkilöstöstä (43 % vuonna 2024). Määrä on kuitenkin pienentynyt 3 % vuoteen 2021 verrattuna.

Henkilöstön saatavuudessa on ollut vaikeuksia use- alla toimialalla. Suurimmat työvoimavajeet strategia- kaudelle ovat olleet Sotepella ja Kaskolla. Ratkaisuja henkilöstön saatavuuteen on etsitty, tehty ja kehitet- ty kaikilla toimialoilla, mutta saatavuuden ongelmat ei- vät ratkea yksinomaan kaupungin omin ponnistuksin ja toimenpitein.

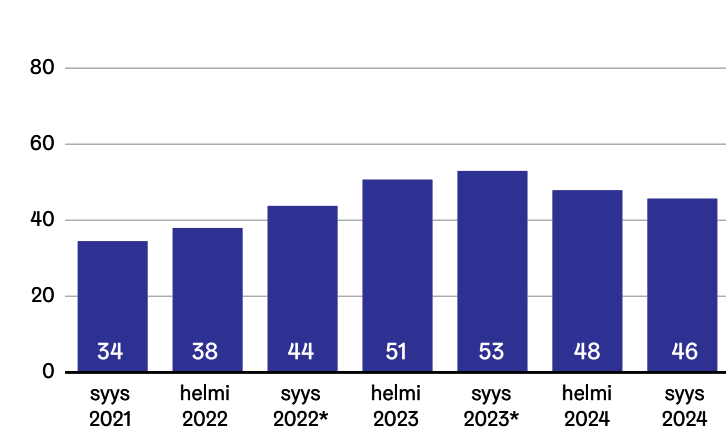
Kesäkuussa 2023 perustettiin viides strateginen poik- kihallinnollinen ohjelma ”Henkilöstön saatavuus” ja aiempi työvoiman saatavuuden hanke lakkautettiin. Henkilöstön saatavuuden ohjelman tarkoituksena on varmistaa riittävät strategian mukaiset kaupunkiyhtei- set toimet henkilöstön saatavuuden parantamiseksi. Toimenpiteet painottuvat erityisesti muuta kuin suo- mea ja ruotsia puhuvien työntekijöiden rekrytointiin työvoimapula-aloille.

Suurimmat työvoimavajeet ovat tällä strategiakaudel- la kohdentuneet varhaiskasvatukseen sekä sosiaali- ja terveydenhuoltoon. Pulaa on ollut myös monista eri- tyisasiantuntijoista esimerkiksi kaupunkiympäristön toimialalla. Strategiakauden alkupuolella koronapan- demia lisäsi mm. hoitohenkilöstön tarvetta. Strategia- kauden loppupuolella henkilöstön saatavuus helpottui

monien eri tekijöiden vaikutuksesta. Henkilöstön saa- tavuustilanne on parantunut vuoden 2024 aikana mm. Kaskossa ja Sotepessa.

Kuvio 12. Kokonaisvaje varhaiskasvatuksen opettajien vakansseissa

Kokonaisvaje, osuus (%) vakansseista

* Tiedonkeruu muuttui syyskuussa 2022 sekä 2023. Muutoksista johtuen tiedot eivät ole täysin vertailukelpoisia aiempaan.

Kokonaisvajella tarkoitetaan tehtäviä, joita hoitaa joko henkilö, jolla ei ole tehtävän mu- kaista kelpoisuutta tai tehtävä on avoinna ja siihen on palkattu Seure Henkilöstöpalvelui- den kautta sijainen.

Lähde: Helsingin kaupunki, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala

Helsingin kaupungin suomenkielisen varhaiskasva- tuksen opettajien kokonaisvaje oli 45,5 % vuoden 2024 syyskuussa. Vaje on suurempi kuin vuonna 2021 (34 %), mutta vähentynyt vuodesta 2023 (53 %). Ruot- sin-kielisessä varhaiskasvatuksessa kokonaisvaje on vielä noin 5 prosenttiyksikköä suurempi.

Vaikka henkilöstön saatavuus on parantunut, niin hen- kilöstön saatavuuden haasteet ovat jatkuneet useilla

toimialoilla. Kaskossa strategiakauden aikana varhaiskasvatuksen opettajien ja lastenhoitajien työvoimavaje on kasvanut suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa ja pysynyt korkeana ruotsinkielisessä. Myös psykologien, erityisluokanopettajien ja varhaiskasvatuksen erityisopettajien saatavuus on heikkoa.

Kuvassa rekrytointihaasteita on joissakin tietyissä tehtävissä (erityisasiantuntijat, liikuntapaikanhoitajat, nuorisohjaajat). Kympeissä osaajapulaa on mm. paikkatieto-osaajista, ympäristötekniikan osaajista, kaavoituksen ja kaupunkisuunnittelun, kaupunkimittauksen, katu- ja taitorakennesuunnittelun ammattilaisista sekä maisema-arkkitehteistä. Sotepessa henkilöstön riittävyyden varmistaminen edelleen kehittämiskohteena, vaikka saatavuus onkin parantunut lääkäreitä lukuun ottamatta.

Kaupungin palkanmaksu ajautui kriisiin, kun palkanmaksujärjestelmä vaihdettiin huhtikuussa 2022. Palkanmaksuongelmien ratkaisemiseksi käynnistettiin syksyllä 2022 erillinen vakauttamishanke ja tehtiin useita vakauttamistoimenpiteitä. Palkanmaksun tilanteen parantumisen jälkeen vakauttamishanke lopetettiin. Loppuvuonna 2024 enää 0,7 prosentissa maksettuja palkkoja oli korjattavaa, mikä on erittäin hyvä taso Helsingin kokoiselle organisaatiolle. Vanhan järjestelmän ajalla virheitä oli noin 5 %.

Palkkajärjestelmään liittyvät ongelmat lisäsivät paitsi henkilöstön saatavuuteen liittyviä vaikeuksia myös henkilöstön kuormittumista sekä heikensivät henkilöstön työntekijäkokemusta. Kaupungin työnantajakuva ja -maine kärsivät palkkakriisin seurauksena. Kevääl-

lä 2023 toteutetun T-Median työnantajan Luottamus & Maine -tutkimuksessa Helsingin luottamus työnantajana oli kohtalainen (tulos 3.02/5, alle kolmen menevä tulos katsotaan heikoksi). Maine on hieman parantunut vuonna 2024: 3,08/5.

Palkkakehitysohjelma, jota on toteutettu vuodesta 2019 lähtien, on pidemmän aikavälin suunnitelma, jonka tavoitteena on lisätä kaupungin houkuttelevuutta työnantajana ja parantaa henkilöstön saatavuutta. Palkkakehitysohjelma auttaa nostamaan suunnitelmallisesti palkkausta erityisesti niissä ammattiryhmissä, joissa kaupungilla on pulaa osaavasta henkilöstöstä ja joiden palkoista halutaan kilpailukykyisempiä. Palkkakehitysohjelmaan on käytetty vuosina 2022–2024 rahaa yhteensä 30,5 miljoonaa euroa ja se on nostanut 14 600 työntekijän palkkaa.

Kaupungin henkilöstölle tarjottavia henkilöstöetuja on arvioitu, kehitetty ja digitalisoitu. Henkilöstöetujen maksu- ja hallinnointipalvelu sekä puhelimeen ladattava Epassi-sovellus otettiin käyttöön, liikunta- ja kulttuurietu tuli pysyväksi osaksi henkilöstöetuja vuonna 2025 250 € /hlö, työsuhdematkalippu otettiin vuoden 2023 alusta, ja edun määrää on korotettu vuosittain 2022 alkaen. Lisäksi mm. lounasetu muuttui digitaalisesti jaettavaksi ja Epassi-sovelluksella käytettäväksi. Vuoden 2025 alusta käyttöön otetaan hyvinvointietu ja Flex-etu, joka mahdollistaa digitaalisesti jaettujen etujen käytön joustavasti verottajan asettamissa rajoissa. Työterveyden kilpailutuksen tuloksena työterveyshuolto ulkoistettiin Mehiläiselle marraskuussa 2024.

Henkilöstön saatavuutta turvataan strategian mukaan myös kehittämällä rekrytointipalveluja. Tätä on tehty mm. uusimalla avoimet työpaikat -sivusto, helpottamalla hakemista, lisäämällä työnantajanäkyvyyttä ja tarjoamalla koulutusta rekrytoiville esihenkilöille. Hakemisen helppoutta mitataan hakijakokemuskyselyllä. Tulokset ovat parantuneet hieman vuodesta 2022 alkaen, mutta ovat edelleen heikot: NPS-luku 2024: -6, 2023: -9 ja 2022: -11.

Vieraskielisten hakijoiden määrä on kasvanut koko 2020-luvulla (2020: 12,73 %, 2024: 20,82 %). Vieraskielisten osuus oli vuonna 2020 8,3 % henkilöstömäärästä ja vuonna 2023 10,3 %. Hakijamäärät per tehtävä lasivat vuonna 2022, mutta ovat sen jälkeen kasvaneet. (2023: 7,4, 2022: 5,4, 2021: 6,8.).

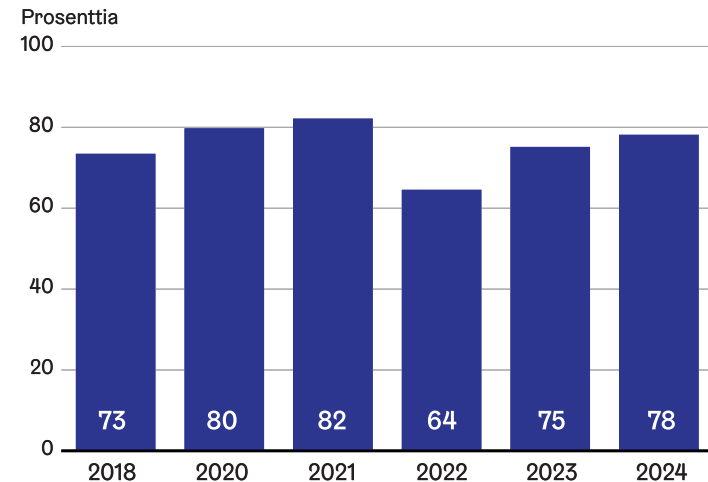
Strategian mukaan kaupunki tukee henkilöstön uramahdollisuuksia, urakiertoa ja luo urapolkuja. Kaupunki kouluttaa henkilöstöään aktiivisesti. Kaupunkitasoinen sisäisen liikkuvuuden malli on luotu ja sisäistä liikkuvuutta kehitetty toimialoilla, mutta tarkkaa tietoa liikkuvuudesta ei vielä ole. Henkilöstölle on tarjolla ura- ja opinto-ohjauspalvelua. Koulutuspolkuja työvoimapulaloille on vahvistettu. Henkilöstön koulutus- ja valmennustarjontaa on kehitetty työssä onnistumisen tueksi painottaen jatkuvaa oppimista. Koronapandemian aikana kehitetty osaajapankkimekanismi on käytettävissä myös tulevilla kriisitilanteilla.

Strategiassa todetaan, että ulkomailla hankittu koulutus ja kokemus tunnistetaan nykyistä paremmin. Kaupungin suurimmat työvoimapula-ammattit Sotepessa ja varhaiskasvatuksessa ovat säänneltyjä nimikkeitä.

Tämän takia ulkomailla hankitun koulutuksen tunnustaminen ja tunnustaminen liittyvät Valviran ja Opetushallituksen prosesseihin. Tavoitteen edistäminen edellyttää siksi edunvalvontaa eikä vain kaupungin omien prosessien sujuvoittamista.

Strategiassa todetaan, että kaupunki haluaa olla houkutteleva työnantaja ja hyvän henkilöstöpolitiikan toteuttaja ja pyrkii parantamaan kaupungin veto- ja pitovoimaa työnantajana sekä työoloja. Tavoitteena on, että kaupungin nykyinen henkilöstö viihtyy työssään, on sitoutunut kaupunkiin työnantajana ja suosittelee kaupunkia työnantajana.

Kuvio 13. Helsingin kaupungin suositteluinen työnantajana

Lähde: Työterveyslaitos, Kunta10-tutkimus (2018, 2020, 2022, 2024) ja Helsingin kaupunki, Fiilari-henkilöstökysely (2021, 2023)

Helsingin kaupunkia työnantajana suositteli 78 prosenttia henkilöstöstä vuonna 2024. Tulos on noussut selvästi vuodesta 2022 (64 %).

Helsingin houkuttelevuutta työnantajana ovat edistäneet mm. palkkakehitysohjelmat, työterveyspalveluiden uudistus, laajat henkilöstöedut, monipaikkainen työ ja joustotyöaika, hakijakokemuksen parantaminen ja urapolut. Strategiakauden aikana kaupunki uudisti myös työntekijöiden asumista koskevat ratkaisut. Uutena palveluna strategiakauden lopulla perustettiin rekrytointien tueksi asumisneuvonta pääkaupunkiseudun ulkopuolelta muuttaville.

Työnantajan suositteluindeksin tulokset heikkenivät selvästi palkanmaksukriisin seurauksena, mutta ovat sen jälkeen nousseet selvästi: 2022 (64 %), 2024 (78 %), mutta ei ole vielä saavuttanut vuoden 2021 tasoa (82 %).

Onnistumiset

- Työnantajakuva on palautunut vuoden 2020 tasolle vuoden 2022 pudotuksen jälkeen. Suositelu on lisääntynyt selvästi.
- Henkilöstön työstressin kokemus on vähentynyt selvästi vuodesta 2022 vuoteen 2024. Myös psykologinen turvallisuus on parantunut.
- Esihenkilötyön laatu on säilynyt hyvänä.
- Kuvassa esihenkilötyön muutoshankkeen myötä on tuettu esihenkilöitä mm. uuden työntekijän aloitukseen ja lopetukseen liittyvässä vaiheessa. Muutoshanke jatkuu vielä vuoden 2025.

Onnistumiset

- Palkkakehitysohjelman toteuttaminen eri toimialoilla, esimerkiksi Kuvassa on saatu kehitettyä vetovoimaa tehtävissä, joissa on saatavuushaasteita ja Kaskossa on saatu nostettua varhaiskasvatuksenopettajien palkkoja.
- Palkitsemisen painopistettä on kehitetty suoriutusperusteisempaan suuntaan mm. kertapalkitsemista kehittämällä. Kertapalkkioita on jaettu aikaisempaa enemmän.
- Henkilöstöetuja on uudistettu ja digitalisoitu.
- Marraskuussa 2024 aloitti uutena työterveyskumppanina Mehiläinen, jonka avulla parannetaan palveluiden saatavuutta ja palveluiden käyttöä nykyaikaisten työkalujen kautta.
- Työnantajakuvaan ja työntekijäkokemukseen liittyvään viestintään on panostettu.
- Rekrytointia on kehitetty Sotepessa ennakoivalla rekrytoinnilla, käynnistämällä ulkomailta rekrytointi (rekrytoitu 134 hoitajaa) ja maassa jo olevien, muualle tutkinnon suorittaneiden rekrytointia vahvistamalla.
- Kaskossa rekrytoinnin kehittämistä ovat olleet mm. sijaismallit ja henkilöstön saatavuustiimin perustaminen, määräaikaisten rekrytoinnin keskittäminen, rekrytoinnin kannustuspalkkioiden laajentaminen varhaiskasvatuksessa, ulkomailta rekrytoinnin pilotti ruotsinkielisessä varhaiskasvatuksessa ja käynnistäminen suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa sekä maa-

Onnistumiset

han muuttaneiden sekä vieraskielisten työllisyyspolkujen kehittämisen suunnitelma. Kuvasa on keskitytty maahanmuuttajataustaisten rekrytointiin.

- Kaskossa on tuettu koulutus- ja työllistymispolkuja varhaiskasvatuksen tehtäviin mittavasti, Sotepessa on jatkettu oppisopimuskoulutusta, mm. maaliskuun 2023 jälkeen on seniorikeskuksiin ollut lähihoitajan oppisopimuskoulutuksessa 67 opiskelijaa. Kuvassa on rakennettu oppisopimuspolut.
- Varhaiskasvatuksen näkökulman esiin saaminen hallitusohjelmaan ja yhteistyön rakentaminen uuden hallituskauden päättäjiin. Allianssityö yhdessä kuutoskaupunkien kanssa ja tehdyt ratkaisuehdotukset henkilöstöpulaan.
- Kaskossa ja Sotepessa henkilöstön saatavuus on parantunut ja hakijamäärät kasvaneet.
- Varhaiskasvatuksessa otettiin käyttöön uusi perehtymismalli, joka palkittiin Kuntatyö2030 palkinnolla.
- Monipaikkainen työ ja siihen liittyvät pelisäännöt koetaan suurelta osin onnistuneiksi ja toimiviksi.

Haasteet

- Henkilöstön saatavuuden haasteet jatkuvat useilla toimialoilla ja ammattiryhmissä.
- Palkanmaksuongelmilla on negatiivinen vaikutus työnantajamielikuvaan ja maineeseen. Sarastian käyttöönotto heikensi työntekijäkokemusta.
- Kaupungin työterveyspalvelujen ensimmäisen kilpailutuksen epäonnistuminen aiheutti Työterveysliikelaitoksen henkilöstön vähenemisen yli viidenneksellä v. 2022. Uusi kilpailutus aloitettiin syyskuussa 2023.
- Työnantajan vaihtamista harkitsee edelleen suuri joukko henkilöstöstä (43 % vuonna 2024). Määrä on kuitenkin pienentynyt 3 % vuoteen 2021 verrattuna
- Henkilöstöjohtamisen toimintamallien, prosessien ja järjestelmien uudistaminen vie alun perin ennakoitua enemmän aikaa, jotta työ saadaan tehtyä perusteellisesti ja uudet prosessit ja järjestelmät testattua huolella ennen käyttöönottoa.
- Työntekijöiden kokemus päätöksenteon oikeudenmukaisuudesta on parantunut (40 % -> 47 %), mutta tulos on heikompi kuin muilla kunnilla.

Haasteet

- Esihenkilötyön kuormittavuus. Esihenkilötyön kehittäminen vaatii edelleen toimenpiteitä.
- Vaikka sisäisen liikkuvuuden malli on luotu, niin selkeät rakenteet ja käytännöt sisäisen liikkuvuuden parantamiseen ovat puutteelliset. Myöskään tarkkaa tietoa liikkuvuudesta ei ole.
- Vieraskielisten rekrytoinnin tavoitetta ei ole saavutettu.
- Vieraskielisen henkilöstön kielenoppimista tukevien palveluiden parantaminen työntekijöille, työyhteisöille ja esihenkilöille.

Haasteet

- Vieraskielisen henkilöstön määrän lisääntyminen kuormittaa työyhteisöjä, vielä ei ole riittäviä tukirakenteita.
- Monimuotoisuuden johtamisen vahvistaminen ja monimuotoisuuden esteiden poistaminen (tuki esihenkilöille ja työyhteisöille).
- Vastaanottokyky työnantajana (työkokeilijat, kieliharjoittelijat ym.).

Arvioinnin perusteella tulevalla kaudella huomioitavia asioita

- Työntekijäkokemuksen ja työnantajakuva parantaminen. Nuorten työelämään sitoutumisen vahvistaminen. Vieraskielisten integroiminen työyhteisöihin. Monimuotoisten työyhteisöjen edistäminen.
- Henkilöstön saatavuuden parantaminen ja edunvalvonta koulutuspolitiikassa.
- Työn tuottavuuden parantaminen.
- Johtamisen ja esihenkilötyön kehittäminen, ml. esihenkilöiden työhyvinvointi.
- Palkkakehitysohjelman jatkaminen, erityisesti työvoimapula-aloilla. Henkilöstötujen kokonaisuuden tärkeys.
- Rekrytoinnin kehittäminen ml. ulkomailta rekrytoinnit.
- HR-kokonaisjärjestelmän käyttöönoton valmistelu toimialojen ja kanslian tiiviinä yhteistyössä.

11.

Älykästä Helsinkiä
johdetaan tiedolla
ja digitalisaatiota
hyödyntäen

Painopisteen keskeisiä tavoitteita ovat Helsingin kaupunkioorganisaation palveluasenteen ja -osaamisen jatkuva kehittäminen sekä ratkaisujen etsiminen kaupunkilaisten ja yritysten haasteisiin. Kaupunki panostaa läpinäkyvyyteen, tasapuolisuuteen, nopeuteen ja ennakoitavuuteen kaikilla toimialoilla ja kaikissa kaupungin palveluissa. Sähköiset palvelut ovat ensisijaisia, kun se on mahdollista. Datan avulla kehitetään asiakasymmärrystä, jotta palveluja voidaan kohdentaa sinne, missä niitä eniten tarvitaan. Tutkimus- ja innovaatioyhteistyötä (TKI) toteutetaan korkeakoulujen ja yritysten kanssa. Osallisuutta ja vuorovaikutteisuutta vahvistetaan kaikessa kaupungin toiminnassa edistämällä avointa toimintakulttuuria ja vuorovaikutteisia toimintatapoja sekä hyödyntämällä asukkailta ja yrityksiltä saatua palautetta.

Strategiakauden aikana ajasta ja paikasta riippumattomia palveluja on lisätty kaupungilla laajasti. Kaupungin digitalisaatiota on edistetty muun muassa chatbotien käyttöönottoilla. Datan ja tekoälyn hyödyntämisen tueksi on luotu eettiset periaatteet ja datan anonymisointityökalu. Digitaalisten palveluiden käyttöönottoa ja laajentamista on jatkettu. Esimerkiksi Proaktiivisesti tarjottava esiopetuspaikka -projekti laajentui kokeilusta koko ikäluokkaan.

Kaupungin ydinprosesseihin liittyvien perusjärjestelmien uudistaminen aloitettiin palkkajärjestelmästä. Perusjärjestelmien uudistamista haastaa erittäin vanhojen tietojärjestelmien korvaaminen ja korjausvelan suuri määrä. Kaupungissa on kehitetty ICT-arkkitehtuurijohtamista ja otettu käyttöön merkittävien muutoshankkeiden hallintamalli, jota hyödynnetään esimer-

kiksi syksyllä 2024 käynnistyneessä henkilöstöjohtamisen kokonaisuudistuksessa. Lisäksi on käynnistynyt kaupunkiyhteinen toimenpideohjelma tiedonhallinnan, tietoturvan ja henkilötietojen suojan toteutumisen varmistamiseksi.

Tiedon visualisointiin on luotu ohjeistukset osaksi Helsingin kaupungin brändikonseptia. Asiakaskokemuksen seuranta on edistetty osana toimialojen palvelukehitystä. Osallistuvan budjetoinnin prosessi on uudistettu ja toimialat ovat uudistaneet osallisuussuunnitelmiaan. Lisäksi kaupungin ja järjestöjen vuoropuhelua edistävä järjestöneuvottelukunnan toiminta on käynnistynyt.

Tiedon ja datan saatavuutta on kehitetty kaupungissa monin tavoin. Kaupungissa on esimerkiksi tuotettu uudenlaista tilannekuvaraportointia lasten ja nuorten turvallisuudesta, johon on osallistettu laajasti alueellisia toimijoita kaupungin eri palveluista. Koronapandemia vauhditti osaltaan tiedon tuotantoa ja uudenlaisten tietolähteiden käyttöönottoa, sillä pandemian myötä syntyi uudenlaisia tarpeita saada ajantasaista tietoa tilanteen kehityksestä ja sen vaikutuksista kaupungin palveluihin sekä toimintaympäristöön.

Tutkimus- ja innovaatioyhteistyötä kaupungissa on edistetty muun muassa solmimalla uusi sopimus pääkaupunkiseudun tiedeyhteistyöstä. Yhteistyömalliin kuuluvat kaupunkipolitiikan arviointineuvosto sekä tutkimushankeyhteistyö. Sopimuksen kumppaneita ovat Helsingin lisäksi Espoon ja Vantaan kaupungit sekä Aalto-yliopisto ja Helsingin yliopisto.

Onnistumiset

- Kaupungille tulleita julkaisuluvallisia palautteita ja niiden vastauksia on alettu julkaista kaupungin verkkosivuilla. Tämä lisää kaupungin toiminnan avoimuutta ja läpinäkyvyyttä sekä auttaa vähentämään päällekkäisiä ilmoituksia. Yrityksillä ja yhteisöillä on mahdollisuus hyödyntää palautteista kertyvää dataa.
- Tiedonhallintalain toteutukseen liittyviä kehittämisshankkeita on viety eteenpäin esimerkiksi ottamalla käyttöön uusi digitaalinen säilytysjärjestelmä arkistointiin ja aineistojen pitkäaikaiseen säilyttämiseen.
- Kaupunkiorganisaation keskeisiä digitaalisia työvälineitä on uudistettu ja kehitetty, kuten M365, Power Platform, hel.fi (suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi) sekä intranet.
- Kaupungin henkilöstöä on koulutettu osallisuudesta esimerkiksi tuottamalla kaupunkiyhteinen osallisuuden koulutuskokonaisuus ja intrasivusto.
- Tiedon visualisointia on kehitetty esimerkiksi kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla ottamalla käyttöön Hento-nuorisotyön tietoa, johon yhdistetään tietoa tarveperusteisuuden havainnollistamiseksi eri alueilla.
- Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla on lisätty etähoidon määrää. Uusia digipalveluita on käyttöön otettu tai laajennettu aikaisempaa toimintaa, kuten OmaOlo, Maisa ja Sotebotti Hes-

Onnistumiset

- ter. Lisäksi on toteutettu digitaalisen turvallisuusviestinnän kehittämisprojekti.
- Digitaalisten omahoito-ohjelmien käyttöönotto on toteutettu mielenterveysasiakkaiden palveluissa.
- Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla on edistetty kolmea suurta digitalisaatiohanketta: liikunnan tila- ja resurssivarausvarauspalvelua, kulttuurin kurssien ja tapahtumien suunnittelua ja hallintaa sekä kirjaston digiperustaa. Lisäksi toimialalla on tehty monia kuntalaisille näkyviä digitaalisia parannuksia, kuten tilojen asukaskäyttö uudistuneen Varaamon kautta, ikäihmisten digipalvelut, Kesäseteli ja VET-toiminnanohjausjärjestelmä.
- Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on edistetty etenkin palvelunohjausmalliin liittyvää teknologista kehittämistä. Lisäksi on edistetty monia digitaalisia työkaluja, kuten opettajien Opehuone-sivustoa ja oppijoiden Aula-sivustoa.
- Kaupunkiympäristön toimialalla on toiminnan suunnittelussa ja johtamisessa hyödynnetty laajasti ulkoisia ja sisäisiä kaupunkilaiskyselyitä, kuten nuorisobarometri, Yhdyskuntatekniset palvelut -kysely ja kunnossapidon tyytyväisyyskyselyt. Lisäksi on hyödynnetty kaupunkilaisten antamaa paikkatietoon pohjaavaa palautedataa.
- Uusi kansallinen asiakaspalautteen keruun mittaristo on otettu käyttöön sosiaali-, terveys- ja

Onnistumiset

pelastus-toimialalla. Suosittelemme tulokset julkaistaan hel.fi-sivuilla sekä Sotepe:n asiakas-kokemuskatsauksessa neljästi vuodessa.

- Tarkastuslautakunnan arviointitoiminta on kohdistunut kaupunkistrategian painopisteisiin tavoitteiden mukaisesti. Tarkastuslautakunnan ja tilintarkastajan antamat arviot tarkastusviraston toiminnasta ovat olleet erinomaisia ja ylittäneet tavoitetason.
- Digitaalisen kaksosen eli Helsingin 3D-kaupunkimallien pohjalta on toteutettu kokeiluja tunnistuen potentiaalisimpia kehittämisen kohteita. Digikaksosen mahdollisuuksia on tarkasteltu esim. palveluverkon suunnittelussa ja luon-

Onnistumiset

nonympäristön mallintamisessa sekä käynnistetty keväällä 2024 digitaalisen kaksosen verkostotoiminta.

- Kaupungin tekoälyn hyödyntämisen Copilot-kokeilupilotissa on järjestetty koulutukset ja tukiklinikat kokeiluun osallistuville lähes 900 työntekijälle. Kokeilun loppuarvioinnin tuloksia hyödynnetään tekoälyn käyttöön liittyvien linjauksen laatimisessa.
- Helsingin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (HYTE) työtapana on vakiintunut ja toiminta on vahvasti yhteistyö- ja tietopohjaista toimeenpanoon liittyvissä HYTE-asioissa.

Haasteet

- Ennakoivien digitaalisten palvelujen kehittämistä haastavat erityisesti lainsäädännön rajoitteet ja perusjärjestelmien korjausvelka. Kansalliset hallinnon resurssien leikkaamiset hidastavat lainsäädännön uudistamismahdollisuuksia ja kehittämistoimenpiteiden laajuutta.
- Uuden EU-säätelyn ja olemassa olevan tietosuojasäätelyn yhteensovittamisen ongelmat ja kansallisen tuen puute hidastavat innovointia ja palveluiden uudistumista.

Haasteet

- Kasvatuksen ja koulutuksen toimialaan kohdistui tietomurto. Asian selvittämisen yhteydessä ilmeni useita kehittämiskohteita, jotka kuvastavat kaupungin IT-kehitysvelkaa.
- Tietosuojan ja kaupungin pilvilinjauksiin liittyvät epäselvyydet ovat hidastaneet hankintoja ja kehittämistyötä.
- Tiedolla johtamiseen liittyy haasteita johtuen muun muassa datan laatuun, hallintaan, omistajuuteen, löydettävyyteen ja käyttörajoituk-

Haasteet

siin liittyvistä seikoista. Tiedon hyödyntämiseen vaaditaan edelleen paljon manuaalista työtä.

- DigiHelsinki Oy:llä on haasteita saavuttaa sovitettu palvelutaso kaikkien palveluidensa osalta. Sen omistaja-ohjausta sekä asiakas- ja sopi-musohjausta on kehitettävä edelleen.
- Digitalisaatioon liittyvän osaamisen ja re-sursoinnin puutteet ovat usein hidasteena digitalisaatiahankkeissa.
- Kaupunkiyhteisen palautejärjestelmän kautta saatua palautetta ei pystytty hyödyntämään riit-tävästi kehittämisen ja johtamisen tukena toi-mialoilla ennen kuin kaupunkitason raportointia on kehitetty.
- Ketterän kehittämisen soveltaminen kaupungin toimintaympäristöön on ollut haasteellista.

Arvioinnin perusteella tulevalla kaudella huomioitavia asioita

- Kaupungin ICT-johtamisen kokonaisuudistuksen jatkaminen huomioiden kehittämistarpeiden hallinnan, kehittämisen- ja arkkitehtuurin ohjaa-vat periaatteet sekä ICT-kustannushallinnan.
- Kaupungin tietoturvan ja tietosuojan vahvista-minen jatkuvana kehittämisen kohteena sekä näihin liittyvän osaamisen lisääminen.
- Asiakaskokemuksen ja -palautteen hyödyn-täminen yhä kattavammin osana palvelujen kehittämistä.
- Digitaalisten palvelujen ja yhteydenottoka-navien kehittäminen asiakastarve ja -koke-mus edellä huomioiden matalan kynnyksen yhteydenottotavat.
- Tiedolla johtamisen ja digitalisaation strategi-sen kehittämisen vahvistaminen.

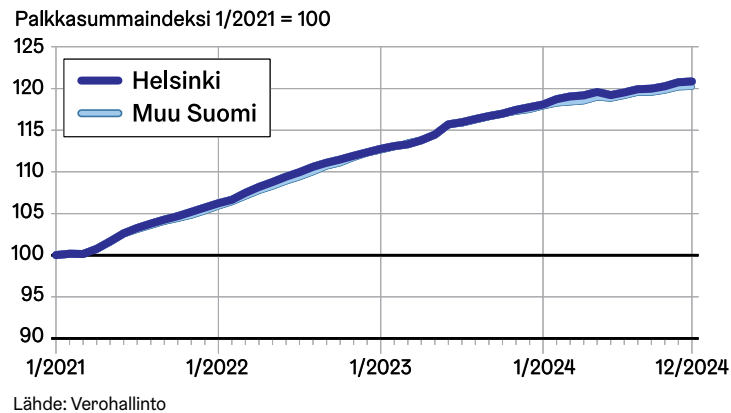
12.

Helsinki on
houkutteleva
osaajille ja yrityksille

Helsingin kaupunki on edistänyt taloudellista toimeliaisuutta tukemalla uusien yritysten perustamista Helsingissä, vauhdittamalla innovaatiovetoisten startup-yritysten kasvua, edistämällä työ-, opiskelu- ja yrittäjyysperusteista maahanmuuttoa sekä edistämällä Helsinkiin suuntautuvaa matkailua. Helsinki ottaa vastuun työvoimapalveluiden ja kotoutumisen järjestämisestä 1.1.2025 alkaen.

Taloudellista toimeliaisuutta indikoiva palkkasummakertymä on kasvanut Helsingissä yhtäjaksoisesti vuodesta 2021 alkaen. Hieman muuta maata ripeämpi palkkasummien kasvu on ollut seurausta helsinkiläisten keskipalkkojen muuta maata nopeammasta kasvusta. Palkkasumman kasvu ei kuitenkaan ole tarkoittanut ostovoiman jatkuvaa kasvua, sillä nopea inflaatio vuosina 2022 ja 2023 heikensi ostovoimaa. Tämä näkyi myös yritysten toimintaedellytyksissä.

Kuvio 14. Palkkasummakertymä Helsingissä ja muualla Suomessa (12 kuukauden liukuva keskiarvo)

Taloudellista toimeliaisuutta indikoiva palkkasummakertymä on kasvanut Helsingissä pääsääntöisesti hieman muuta Suomea paremmin.

Uutta yritystoimintaa tukevien palveluiden volyymi on ollut merkittävä koko strategiakauden ajan. Kaupungin yritysneuvontapalveluiden asiakkaat ovat perustaneet strategiakauden aikana yli 2 000 yritystä. Kaupungin omat tai kaupungin tukemien kumppaneiden startup-valmennusten ja -hautomoiden asiakkaat ovat keränneet rahoitusta yli 80 milj. euroa.

Korkeakoulujen yrityshautomopalvelut ovat vahvistuneet kampusinkubaattorit-ohjelman tuella. Kaupunki ja seitsemän korkeakoulua rahoitti yhtäläisin osuuksin yrityshautomo-ohjelmia. Ohjelmiin on osallistunut yli 1 200 henkilöä, yli 180 yrittäjää on käynnistänyt toiminnan ja yritykset ovat keränneet rahoitusta yli 10 milj. euroa.

Menestyvä startup-ekosysteemi on Helsingin ja pääkaupunkiseudun vahva erityispiirre. Innovaatiovetoiset ja pääomasijoittajien tukemat startup- ja kasvuyritykset kasvattavat jatkuvasti rooliaan Helsingin elinkeinoelämässä. Helsingin 200 suurimman yrityssektorin työllistäjän joukkoon on noussut useita suhteellisen nuoria pääomasijoittajien tukemia yrityksiä. Huomattavan suuri osuus (yli 84 % vuonna 2023) Suomessa tehävistä pääomasijoituksista kohdistuu Uudellemaalle, eli pitkälti Helsingissä ja Espoossa toimiviin yrityksiin.

Strategiakauden aikana Maria01-kampusta on kehitetty Pohjoismaiden johtavana startup-kampuksena. Esimerkiksi kampuksen laajentamisen mahdollistava asemakaava on saatu valmiiksi. Pitkäjänteisen toiminnan merkitystä kuvaa, että vuodesta 2016 alkaen Maria 01-kampuksella jossain vaiheessa toimineet yritykset ovat keränneet rahoitusta yhteensä yli miljardi euroa.

Kaupunki on kehittänyt ainutlaatuisen yritysten tutkimus- ja tuotekehitystoimintaan lisäarvoa tuottavan kehitys- ja kokeilualustatoiminnan mallin. Strategiakauden aikana noin 200 yritystä on saanut tukea tuotekehitykseensä kehitys- ja kokeilualustatoiminnasta. Yritykset ovat kehittäneet mm. terveyteen ja hyvinvointiin, koulutukseen ja rakennettuun ympäristöön liittyviä ratkaisuja. Esimerkiksi rakentamisen kiertotalouden klusteriohjelmassa on kehitetty yhdessä yritysten kanssa useita innovatiivisia ratkaisuja, jotka ovat vieneet alaa eteenpäin myös kansainvälisellä tasolla.

Innovatiivista yritystoimintaa tukeville hankkeille on voitu osoittaa rahoitusta Helsingin, Espoon ja Vantaan kaupunkien yhteisestä ”HEVi”-kokonaisuudesta, joka toteuttaa EU-rahoitusta hallinnoivaa valtion ja yliopisto-kaupunkien välistä ekosysteemisopimusta. HEVi-ohjelmassa on toteutettu vuoden 2024 loppuun mennessä neljä rahoitushakua, joiden kautta on osoitettu hanke-rahoitusta yli 17 miljoonaa euroa.

Maahanmuuttoa, Helsinkiin asettautumista ja ulkomaa-laistaustaisten ihmisten kotoutumista Helsinkiin edistetään laajasti kaikissa kaupungin palveluissa. Strategiakaudella on kehitetty Helsingin kaupungin kykyä palvella asiakkaita englannin kielellä. Kaupunki on strategiakauden aikana valmistautunut ottamaan kokonaisvastuun kotoutumispalveluiden järjestämisestä 1.1.2025 alkaen. Suurin osa kotoutumista tukevista palveluista järjestetään työllisyyspalvelut-liikelaitoksessa.

Helsingin taloudellista toimeliaisuutta ja positiivista työllisyyskehitystä on edistetty panostamalla työperusteiseen maahanmuuttoon. Strategiakauden aikana

laadittiin työ-, opiskelu- ja yrittäjyysperusteisen maahanmuuton toimenpideohjelma 2022–2025. Helsinkiin suuntautuvaa maahanmuuttoa on edistetty kehittämällä osaajien houkuttelua sekä asettautumista tukevia palveluita, kuten International House Helsinki -toimintaa (IHH), johon on koottu useita maahanmuuttoon liittyviä viranomaispalveluita. Strategiakauden aikana IHH:n toimintaa on kehitetty digitaalisesti, esimerkiksi ottamalla käyttöön chatbot-palvelut sekä maahanmuuttoa edeltävä neuvonta etäyhteyksien avulla. Kaupungin koordinoiman IHH-asiointipisteen kautta kulkee noin 39 % kaikesta Suomeen suuntautuvasta maahanmuutosta. Perheiden asettautumista Helsinkiin tukevaan puoliso-ohjelmaan (spouse programme) oli vuoden 2024 lopussa rekisteröitynyt noin 1 800 henkilöä. Osallistujien tyytyväisyys toimintaan on erittäin hyvällä tasolla.

Matkailutoimialat ja tapahtumat ovat Helsingissä keskeinen osa kaupungin elinvoimaa, ja ne vaikuttavat ratkaisevasti myös ydinkeskustan elinvoimaisuuteen. Strategiakauden aikana toiminnan kehittämistä on ohjannut matkailun ja tapahtumien toimintaohjelma vuosille 2022–2026. Kaupunkistrategian mukaan Helsinkiä kehitetään maailman kestävimpänä ja älykkäimpänä matkailukohteena. Helsingin tavoitteena oli saavuttaa ensimmäinen sija matkailukohteen kestävyyttä mittaavassa Global Destination Sustainability -indeksissä. Vuonna 2021 Helsingin sijoitus oli kuudestoista, mutta määrätietoisien työn avulla ensimmäinen sija saavutettiin vuonna 2024.

Helsingin matkailutoimialoihin, kuten majoituspalveluihin, ravintoloihin ja tapahtumiin, on kohdistunut vii-

meisten vuosien aikana kaksi ulkoista shokkia. Matkailun koronapandemian jälkeistä elpymistä on hirtastanut Venäjän hyökkäysota, joka muutti Helsingin asemaan matkailukohteena. Venäläisten matkailijoiden puuttuminen ja Venäjän ylilentokiellon vaikutukset aasialaisten matkailijoiden määrään on muuttanut Helsinkiin suuntautuvan matkailun rakenteita.

Matkailu ei ole elpynyt yhtä nopeasti kuin muissa Pohjoismaissa. Tämän lisäksi Helsingin majoitustarjonnan laajentamiseksi oli tehty runsaasti investointeja juuri ennen koronapandemiaa. Helsinkiin suuntaavien matkailijoiden määrä on kuitenkin jatkanut kasvuaan ja heinäkuussa sekä elokuussa 2024 Helsingissä rekisteröitiin tilastohistorian eniten yöpymisiä.

Strategiassa todetaan, että Helsinkiä kehitetään yritysmayönteisenä kaupunkina, joka huomioi yritysten tilanteen palveluissaan ja päätöksenteossaan. Kaupunki mm. tukee yrittäjyyttä ja yritysten kasvua neuvonta- ja valmennuspalvelujen avulla. Uudelle hel.fi-sivustolla on parannettu yrityspalveluiden löydettävyyttä. Yritysten apuna toimivat kaupungin yritysluotsit, jotka auttavat oikeiden palveluiden löytämisessä ja yhteistyössä toimialojen kanssa. Kaupungin lupaprosesseja sujuvoitetaan jatkuvasti.

Kaupungin toteuttamien yrityskyselyiden mukaan yritysten halukkuus suositella Helsinkiä sijaintipaikkana ei ole erityisen korkealla tasolla. Suositteluhaluukkuus vaihtelee toimialoittain. Korkein suositteluhaluukkuus on rahoitus- ja vakuutusalailla, luovilla aloilla sekä informaation ja viestinnän toimialalla toimivilla yrityksil-

lä. Heikoin suositteluhaluukkuus on yrityksillä, jotka toimivat kuljetuksen ja varastoinnin toimialalla. Heikoin suositteluhaluukkuuden taustalla näyttää olevan erityisesti negatiiviset mielipiteet liikenteen ja pysäköinnin sujuvuudesta.

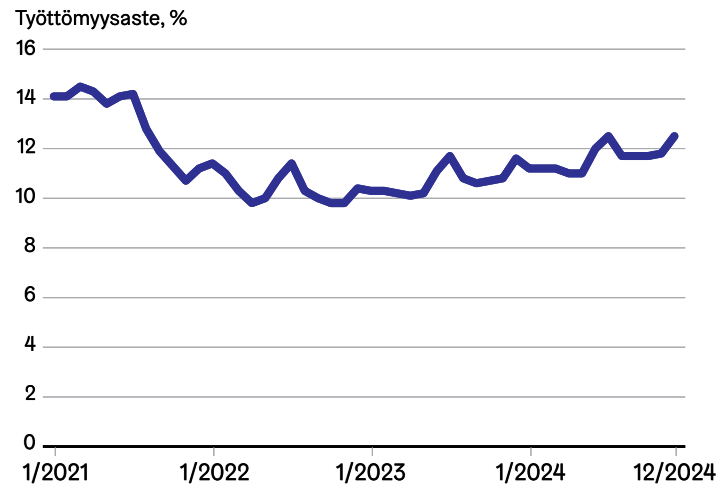
Strategiakauden aikana kaupunki on valmistautunut erittäin merkittävään uudistukseen, jossa vastuu työvoimapalveluiden järjestämisestä siirtyy valtiolta kunnille 1.1.2025 alkaen. Helsingissä julkiset työvoimapalvelut tullaan järjestämään uudessa työllisyyspalveluliikelaitoksessa. Uudistuksen valmistelu eteni suunnitellusti valtuustokauden aikana ja vuoden 2025 alkupuoliskolla keskitytään varmistamaan palveluiden jatkuvuus, vakiinnuttamaan uuden organisaation toiminta ja ratkaisemaan esille nousevia ongelmia. Työvoimapalveluiden järjestämisessä tehdään sopimukseen perustuvaa yhteistyötä Espoon ja Vantaan kaupunkien kanssa hankintoihin ja työnantajapalveluihin liittyen.

Työllisyystilanne Helsingissä on heikentynyt keväästä 2023 alkaen, jolloin helsinkiläisten työttömien työnhakijoiden määrä kääntyi kasvuun. Helsingin työttömyysaste oli 11,8 prosenttia marraskuussa 2024. Työllisten määrä oli Helsingissä huipussaan vuonna 2022 ja työllisyysasteikin nousi korkeammaksi kuin aiempina vuosina. Vuoden 2023 aikana työvoiman kysyntä kuitenkin hiipui ja työllisyysaste kääntyi laskuun.

Yksi keskeisistä työttömyyden ongelmista Helsingissä on rakenteellisen työttömyyden suuri määrä. Helsinkiläisistä työttömistä työnhakijoista yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleita pitkäaikaistyöttömiä oli

vuoden 2024 lokakuussa noin 17 500. Pitkäaikaistyöttömien suhteellinen osuus kaikista työttömistä (yli 40 %) on Helsingissä korkea verrattuna muuhun maahan. Myös vieraskielisten työttömien määrä on Helsingissä kansallista keskiarvoa korkeampi. Huolestuttavaa on myös se, että 20–24 vuotiaista Suomessa syntyneistä helsinkiläisistä 14 % on ilman peruskoulun jälkeistä koulutusta.

Kuvio 15. Työttömyysaste (%) Helsingissä

Lähde: TEM, Työnvälitystilasto

Työttömyysaste oli vuoden 2021 alussa yli 14 % ja vuoden 2023 alussa 10,3 %, jolloin lähti uudelleen nousuun ja on joulukuussa 2024 12,5 %.

Onnistumiset

- Uutta yritystoimintaa tukevien palveluiden vo-lyymi on ollut merkittävä koko strategiakauden ajan. Yritysneuvonnan asiakkaat ovat perustaneet yli 2 000 yritystä. Kaupungin omat tai kaupungin tukemien kumppaneiden startup-valmennusten ja -hautomoiden asiakkaat ovat keränneet yritysten kasvua tukevaa rahoitusta yli 80 milj. euroa.
- Yhteistyö alueen korkeakoulujen kanssa yritys-palveluiden kehittämiseksi (kampusinkubaatto-rit-ohjelma) sekä alkuvaiheen startup-yrityksiä tukevien palveluiden kehittäminen.
- Yritys- ja työpaikkakehitystä on edistetty useilla hankkeilla, kuten Pasilan tornialueen keskiosa, Marian Campus ja Viikin kampuksen kehittäminen yliopistolle ja yritystoiminnalle. Myllypuron kampusalue on esimerkki merkittävän alueelli-sen muutoksen ja vetovoiman luomisesta.
- Strategiakauden aikana on kehitetty ja vakiin-nutettu kansainvälisten osaajien houkuttelua ja asettautumista tukevia palveluita. Esimerkiksi puoliso-ohjelmaan on rekisteröitynyt noin 1 800 jäsentä ja kaupungin koordinoiman Internatio-nal House Helsingin (IHH) asiointipisteen kautta kulkee noin 39 % kaikesta Suomeen suuntautu-vasta maahanmuutosta.
- Helsinkiin suuntautuva matkailu on elpynyt ko-ronapandemiasta. Heinäkuussa ja elokuussa 2024 mitattiin tilastohistorian eniten rekiste-

Onnistumiset

röityjä yöpymisiä. Helsinki saavutti 2024 strategisen tavoitteensa olla maailman kestävin matkailukohde, kun se sijoittui kansainvälisen matkailukohteiden kestävyyttä mittaavan Global Destination Sustainability (GDS) -indeksin kärkisijalle.

- Työvoimapalveluihin ja kotoutumiseen liittyvien uudistusten läpivienti. Kaupungilla on valmius ottaa järjestämisvastuu työvoimapalveluista ja kotoutumisen palveluista.
- Nuorten työllistämistä tuettu Kesäsetelillä, joka myös sähköistetty. Maahanmuuttajanuorien ensimmäisen kesätyön saamista on tuettu.
- Kasko ja työllisyyspalvelut ovat luoneet yhteissuunnittelurakenteen ja laatineet toimintaa ohjaavat tulokortit vuodelle 2025. Tulokorttien tavoitteena on, miten toisen asteen koulutuksen ja vapaan sivistyksen avulla voidaan tukea keuhkeisimpien kohderyhmien työllistymistä.

Haasteet

- Heikko suhdanne on kasvattanut työttömyyttä strategiakauden loppupuolella. Rakenteellinen työttömyys on merkittävä haaste Helsingissä. Työllisyydenhoidon kustannukset Helsingille kasvavat TE-uudistuksen myötä.
- Vuoden 2023 Helsingin yritys­kyselyn perusteella osalla yrityksistä on kielteinen näkemys Helsingistä sijaintipaikkana erityisesti logistiikan ja liikenteen näkökulmasta. Yritysten halukkuus suositella Helsinkiä sijaintipaikkana on heikentynyt.
- Vaikka matkailu on elpynyt koronapandemian jälkeen, elpyminen ei ole ollut yhtä nopeaa kuin muissa Pohjoismaissa. Venäjän hyökkäyssota on hidastanut matkailun elpymistä ja samalla Helsinkiin on valmistunut mm. uutta majoitus­kapasiteettia. Elinkeinojen elpyminen edellyttää lisää matkailua Helsinkiin.
- Helsingin suhteellisen heikko kansainvälinen tunnettuus vaikuttaa houkuttelevuuteen rekrytointi- ja sijoittajamarkkinoilla.

Arvioinnin perusteella tulevalla kaudella huomioitavia asioita

- Tavoitellaan selvää kasvua yrityssektorin työpaikkamäärässä. Kehitetään yrittäjyyttä edistäviä palveluja, jotka tukevat yritystoiminnan käynnistämistä ja kasvua.
- Asetetaan kaupunkiyhteinen työllisyystavoite. Pyritään ratkaisemaan erityisesti rakenteellisen työttömyyden haasteita hyödyntäen kaikkia kaupungin palveluita. Asetetaan yhteiset toimenpiteet nuorten koulutuksen ja työllisyyden turvaamiseksi. Varmistetaan työllisyyspalveluliikelain onnistumisen edellytykset työllisyyden edistämiseksi.
- Tuetaan yritysten kasvumahdollisuuksia panostamalla työperusteisen maahanmuuton edistämiseen.
- Panostetaan yhdessä kumppaneiden kanssa Helsingin erityispiirteeseen, vahvaan startup-ekosysteemiin, tavoitteena vauhdittaa innovaatiovetoisten startup-yritysten syntyä.
- Panostetaan matkailuelinkeinojen kehittämiseen ja matkailumarkkinointiin. Lisääntyvä matkailukysyntä tukee monipuolisesti helsinkiläisiä elinkeinoja, kaupunkilaisille tarjolla olevia palveluja ja Helsingin ydinkeskustan elinvoimaisuutta.
- Huolehditaan Helsingin veto- ja pitovoimasta yritysten sijaintipaikkana kehittämällä kaupungin päätöksenteon, toiminnan ja palveluiden yritysmuotoisuutta.
- Huolehditaan Helsinkiin muuttaneiden henkilöiden kokonaisvaltaisesta kotoutumisesta asiakaslähtöisellä palveluntarjonnalla.

13.

Kansallista edunvalvontaa ja kansainvälistä yhteistyötä

Kansallisen edunvalvonnan ja kansainvälisen yhteistyön osalta Helsingin tavoitteena on olla tavoitteellinen kaupungin ja kaupunkilaisten etujenvalvoja niin kansallisilla kuin kansainvälisillä foorumeilla. Tavoitteena on olla kokoaan suurempi maailmalla ja aktiivinen valtakunnallinen vaikuttaja. Helsingin kansallisen edunvalvonnan ja kansainvälisen yhteistyön kehittäminen oli yksi strategiakauden keskeisistä teemoista. Lähtökohdana edunvalvonnan ja yhteistyön kehittämiselle oli, että niitä suunnataan Helsingin tarpeista lähteviksi. Toisin sanoen kehittämisen painopisteet tuli johtaa kaupunkistrategian tavoitteista käsin.

Kansallisella tasolla edunvalvontatyöhön vaikutti ennen muuta vuonna 2023 pidetyt eduskuntavaalit. Strategiakauden alkupuolella edunvalvontatyöllä pyrittiin vaikuttamaan siihen, että Helsingin kannalta keskeiset teemat näkyisivät puolueiden tavoiteasetannassa. Vaalien jälkeen edunvalvontatyötä kohdistettiin hallitusohjelmaan ja sen toteuttamiseen liittyviin kysymyksiin. Kansainvälistä edunvalvontaa leimasivat ennen muuta koronapandemiaan ja Venäjän hyökkäyssotaan liittyvät geopolittiset muutokset, jotka vaikuttivat monin tavoin Helsingin edunvalvontatyöhön ja kansainväliseen yhteistyöhön.

Kansallisen edunvalvonnan erityisiä painopisteitä kuluvalle valtuustokaudella olivat osaavan työvoiman saatavuus, työllisyys sekä kaupungin taloudellisten toimintaedellytysten turvaaminen erityisesti varmistamalla riittävä sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen rahoitus. Lisäksi pyrittiin varmistamaan, että kaupungin kyky kantaa laaja-alaista vastuuta kestävästä kasvusta ja investoinneista sekä asukkaiden hyvin-

voinnista säilyy myös sote-uudistuksen jälkeen. Kansallisen päätöksenteon osalta peräänkuulutettiin pitkäjänteisyyttä ja aiempaa parempaa Helsingin ja suurten kaupunkien kasvavan roolin, merkityksen ja erityisien haasteiden tunnistamista.

Helsingin hallitusohjelmataavoitteet eduskuntavaaleihin valmistuivat syksyllä 2022 samoin kuin hallitusohjelmataavoitteet keskeisten kaupunkiverkostojen eli pääkaupunkiseudun kaupunkien, kuuden suurimman kaupungin ja C21 kaupunkien kanssa. Yhteiset tavoitteet loivat pohjan kaupungin ja edellä mainittujen verkostojen hallitusohjelmaan vaikuttamistyölle. Yhteistyö on jatkunut tiiviinä koko strategiakauden ajan. Yhteistyön tuloksena mm. käynnistettiin kuuden suurimman kaupungin sekä valtion kanssa hallitusohjelmaan pohjautuva strateginen allianssityö, jonka puitteissa on tunnistettu kaupunkien ja valtion yhteisiä kehittämistoimia ja saatu mm. rahoitusta varhaiskasvatuksen tilauskoulutukseen sekä kansainvälisten osaajien houkutteluun. Myös moni muu kaupungin edunvalvonnan keskeisistä tavoitteista on strategiakaudella edennyt: korkeakoulujen aloituspaikkoja on lisätty (varhaiskasvatuksen opettajat, lääkärin, sairaanhoitajat), pelastuskoululle on saatu valtion rahoitusta, vastuu työllisyyden hoidosta on siirtymässä valtiolta kuntiin ja MAL-sopimus saatiin syksyllä 2024 neuvoteltua. Strategiakauden loppupuolella kansallisessa edunvalvonnassa on keskitytty edellä mainittujen lisäksi mm. TE-uudistuksen sujuvan siirtymään sekä segregaaion ehkäisyyn liittyviin edunvalvontakysymyksiin.

Kansainvälisessä toiminnassa nojattiin strategiakauden alkupuolella hyväksyttyihin kaupungin kansainvä-

lisen toiminnan linjauksiin ja EU-edunvalvonnan painopisteisiin. Yhteistyömuodot ovat olleet moninaisia vaihdellen tiedonvaihdosta hankeyhteistyöhön ja yhteisvaikuttamiseen. Keskeisiä kaupunkikumppaneita ovat olleet pohjoismaiset pääkaupungit (erityisesti Oslo ja Tukholma) sekä Tallinna. Uusia yhteistyöavauksia ovat olleet Dnipron, Tokion sekä Québecin kaupungit. Lisäksi yhteistyötä New Yorkin kanssa on pyritty tiivistämään entisestään. Tällä hetkellä Helsingin kaupunki on jäsen lähes sadassa kansainvälisessä verkostossa. Keskeisiä verkostoja ovat esimerkiksi Eurocities, jonka johtoryhmän jäseneksi Helsinki valittiin vuonna 2023, sekä Bloomberg Philanthropies -säätiö ja Urban20 -verkosto.

Kansainvälisessä yhteistyössä ovat tällä strategikaudella korostuneet turvallisuuteen, segregaaation torjuntaan, ilmastotyöhön ja työperäisen maahanmuuton edistämiseen liittyvät kysymykset sekä Helsingin elinkeinopoliittisten tavoitteiden edistäminen. Lisäksi esillä ovat olleet muun muassa koulutukseen ja ympäristötyöhön liittyvät kysymykset.

Yhteistyötä on tiivistetty pääkaupunkiseudun ja muiden kuutoskaupunkien välillä erityisesti EU-edunvalvonnan ja -vaikuttamistyön osalta. Helsinki on tehnyt EU-edunvalvontatyötä itse sekä hyödyntänyt siinä Eurocities-verkostoa sekä Brysselissä toimivaa Helsinki EU Officea, jonka kanssa oleva sopimus ja palvelumalli on uudistettu vuodelle vuonna 2025. Helsingin kansainvälistä tunnettua on vahvistettu erityisesti kaupunkiomisteisen Helsinki Partners -yhtiön kautta, joka aloitti toimintansa vuoden 2022 alussa.

Onnistumiset

- Edunvalvonta- ja vaikuttamistyö on ollut aktiivista ja sitä on tehty kaikilla linjausten mukaisilla painopistealueilla.
- Edunvalvonta koetaan yleisellä tasolla onnistuneeksi: kaupungin kyky muodostaa ja priorisoida tavoitteita koetaan vahvuutena ja johtamista sekä toiminnan organisointia pidetään toimivana.
- Yhteistyö pääkaupunkiseudun ja muiden Suomen suurimpien kaupunkien kanssa on edelleen tiivistä ja yhteisen vaikuttamisen tuloksena mm. kuuden suurimman kaupungin ja valtion välinen yhteistyöallianssi on saatu hallitusohjelmaan. Sen kautta on tunnistettu kaupunkien ja valtion yhteisiä kehittämistoimia ja saatu rahoitusta mm. varhaiskasvatuksen tilaajakoulutukseen ja kansainvälisten osaajien houkuttelutyöhön.
- Aloituspaiikkoja (varhaiskasvatuksen opettajat, lääkärit, sairaanhoitajat) on saatu lisättyä. Helsingin pelastuskoululle on saatu valtion rahoitusta avustuksena.
- MAL-sopimus saatu neuvoteltua tiukasta julkisen talouden raamista huolimatta.
- Kansainvälisen toiminnan linjaukset sekä EU-edunvalvonnan painopisteet päivitettiin strategiakauden alussa. Näiden pohjalta valmisteltiin jatkotoimenpiteet, joita on toteutettu strategiakauden aikana.

Onnistumiset

- Kaikki Helsingin kaupungin kansainväliset verkostot kartoitettiin ensimmäistä kertaa ja tieto niistä tuotiin kaikkien hyödynnettäväksi kaupungin intraan.
- Helsinki valittiin Eurocities-verkoston johtoryhmään kolmivuotiskaudelle (2023–2026). Lisäksi Helsingin pormestari sai uuden roolin Eurocities-järjestön kilpailukykyasioiden varjokomissaarina. Nämä roolit ovat avanneet Helsingille uudenlaisia vaikuttamismahdollisuuksia.
- Pks- ja kuutoskaupunkiyhteistyö on merkittävästi tiivistynyt EU-edunvalvontatyössä. Pks-yhteiset EU-vaalitavoitteet työstettiin ensimmäistä kertaa.
- Tiivis kansainvälinen yhteistyö on jatkunut mm. Bloomberg Philanthropiesin, Pohjoismaisten pääkaupunkien ja Tallinnan kanssa. Lisäksi strategiakauden aikana on tehty useita täysin uusia yhteistyöavauksia (esim. Dnipro, Tokio, Québec, Milano).
- Helsinki isännöi syksyllä 2022 kansainvälisen World Cities Culture Summit 2022 huippukokouksen maailman kulttuurijohtajille.

Haasteet

- Nopeat ja yllättävät muutokset kansainvälisessä toimintaympäristössä, erityisesti Venäjän hyökäyssodan muuttama geopoliittinen tilanne, ovat vaikuttaneet merkittävästi kaupungin kansainväliseen yhteistyöhön. Turvallisuuteen ja varautumiseen liittyvät kysymykset ovat nousseet uutena teemana esiin kansainvälisessä yhteistyössä. Kansainvälisen yhteistyössä on korostunut myös kaupunkien mahdollisuudet tukea Ukrainaa kriisin keskellä ja jälleenrakentamisessa.
- Kansainvälisen tunnettuuden kehittämiseksi tehtäviä toimenpiteitä syytä tarkastella tiiviimmin kaupunkiyhteisesti. Helsingin EU-tavoitteiden näkyvyyden lisääminen Brysselissä vaatii vahvaa verkostoitumista ja asemaa verkostoissa.
- Kaupungin rahoitukseen ja maahanmuuttopolitiikkaan liittyvien kaupungin tavoitteiden saavuttaminen ollut vaikeaa johtuen mm. yleisestä taloustilanteesta sekä hallituksen poliittisista linjauksista.
- Kaupungin edunvalvontakenttä on erittäin laaja. Sisäiseen tiedonkulkuun ja viestintään erityisesti koskien yhteisiä edunvalvonnan tavoitteita ja kaupungin edunvalvonnan toteuttamista on tarpeen kiinnittää jatkossa nykyistä hieman enemmän huomiota.
- Näkyvyyden ja ymmärryksen saaminen kaupunkien tavoitteille, erityisille haasteille ja tarvittaville ratkaisuille kansallisesti toisinaan haastavaa.

Arvioinnin perusteella tulevalla kaudella huomioitavia asioita

- Kansallisen ja kansainvälisen yhteistyön ja edunvalvonnan on oltava systemaattista ja pitkäjänteistä. Edunvalvontatyön jatkaminen katkeamattomana kaupungin kannalta kriittisissä kysymyksissä on tärkeää. Yhteistyötä tärkeimpien yhteistyöverkostojen kanssa jatkettava ja osin tiivistettävä edelleen.
- Kansainvälisten suhteiden rakentaminen on pitkäjänteistä työtä, jota tulee jatkaa yli strategiakausien.
- Helsingin kansainvälinen tunnettuus on tärkeää globaalissa kilpailussa pärjäämisen kannalta; tunnettuuden rakentaminen on pitkäjänteistä työtä, johon tulee tulevana vuosina panostaa.
- Kaupunkiorganisaation sisäinen yhteistyö ja tietoisuus kaupungin kansallisiin ja kansainvälisiin edunvalvontatavoitteisiin liittyen on kehittynyt strategiakauden aikana hyvään suuntaan. Toimintamallien vakiinnuttamista ja sisäistä viestintää on kuitenkin jatkettava ja kehitettävä edelleen tulevalla strategiakaudella.
- Erityistä huomiota kansallisessa edunvalvonnassa on jatkossakin kiinnitettävä kuntien rahoitukseen liittyvään edunvalvontaan (mm. Soten rahoitusmallin uudistaminen, TE25-uudistuksen rahoitusmalli, VOS-uudistus).
- Pelastuskoulun rahoituksen pysyvyyden varmistaminen.

IV

Arvioinnin toteuttaminen

Arviointiraportin pohja-aineisto on koottu marraskuussa 2024 toimialoilta ja kaupunginkansliasta. Raportin kokoaminen on tehty kanslian strategiaosastolla kaupunkistrategiayksikön koordinoimana. Raportin osalueiden kokoajina ovat toimineet kaupunkistrategiayksikön ja kaupunkitietopalvelujen asiantuntijat. Raporttiluonnosta työstettiin yhteistyössä toimialojen ja kanslian osastojen asiantuntijoiden kanssa yhteisvalmisteluna joulukuussa 2024.

Arvioinnin toteuttamisessa on lisäksi hyödynnetty mm. kaupunkitasoisia ja toimialojen strategian sekä talouden ja toiminnan valtuustokauden aikaisia seuranta-

raportteja ja valtuustokauden puolivälin arvioinnin aineistoja. Arvioinnissa on käytetty strategiamittareita sekä toimialojen ja kanslian muita mittareita. Lisäksi on hyödynnetty strategiaosaston kaupunkitietopalvelujen tilasto- ja tutkimustietoja. Työssä on hyödynnetty myös eri kaupungin toiminnan ja strategian osa-alueisiin liittyviä arviointeja, esimerkiksi aineistona on hyödynnetty Helsingin Hyte-barometriä ja kestävän kehityksen arviota.

Arviointiraportin lisäksi helmikuun 2025 valtuustoseminaariin julkistettiin ajantasainen kaupungin toimintaympäristötiedon kokonaisuus.

Valokuvat

Etukansi: Jussi Hellsten / Helsinki Partners

s. 4. Sakari Röyskö

s. 15., s. 22. Maija Astikainen

s. 26., s. 46. Jussi Hellsten / Helsinki Partners

s. 32. Svante Gullichsen / Helsinki Partners

s. 36. Karun Verma

s. 42. Jussi Hellsten / Helsinki Partners

s. 46. Tern Bicycles

s. 50., s. 74. Vesa Laitinen

s. 61. Sakari Röyskö

s. 66. N2 Albiino / Helsinki Partners

s. 79. Maarit Hohteri

s. 86. Andrew Taylor / Helsinki Partners

s. 92. Lauri Rotko

Takakansi: Juho Kuva / Helsinki Partners

Helsinki